

Gjensidige

Mokumo ir finansinės padėties ataskaita

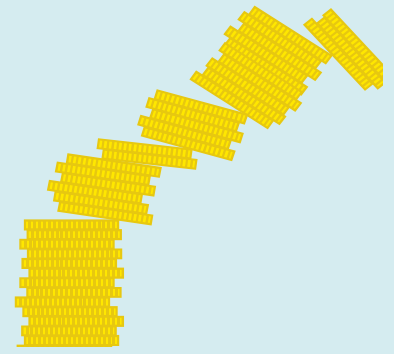

ADB „Gjensidige“ ir
„Gjensidige“ grupė

2017 m. gruodžio 31 d.

Turinys

IŽANGA	3
SANTRAUKA	4
A. VEIKLA IR REZULTATAI	5
A.1 VEIKLA	5
A.3 INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAI	7
A.4 KITOS VEIKLOS REZULTATAI	8
A.5 BET KOKIA KITA INFORMACIJA.....	8
B. VALDYMO SISTEMA	9
B.1 BENDRA INFORMACIJA APIE VALDYMO SISTEMĄ	9
B.2 KOMPETENCIJOS IR TINKAMUMO REIKALAVIMAI	11
B.3 RIZIKŲ VALDYMO SISTEMA, ĮSKAITANT SAVO RIZIKOS IR MOKUMO VERTINIMĄ	12
B.4 VIDAUS KONTROLĖS SISTEMA	17
B.5 VIDAUS AUDITO FUNKCIJA	19
B.6 AKTUARINĖ FUNKCIJA	20
B.7 VEIKLOS RANGA.....	20
B.8 BET KOKIA KITA INFORMACIJA.....	21
C. RIZIKOS POBŪDIS	22
C.1 DRAUDIMO VEIKLOS RIZIKA	22
C.2 RINKOS RIZIKA.....	24
C.3 KREDITO RIZIKA	25
C.4 LIKVIDUMO RIZIKA	26
C.5 OPERACINĖ RIZIKA.....	26
C.6 KITOS REIŠKMINGOS RIZIKOS	26
C.7 BET KOKIA KITA INFORMACIJA.....	27
D. VERTINIMAS MOKUMO TIKSLAIS	29
D.1 TURTAS	29
D.2 TECHNINIAI ATIDĖJINIAI	30
D.3 KITI ĮSIPAREIGOJIMAI	34
D.4 ALTERNATYVŪS VERTINIMO METODAI	35
D.5 BET KOKIA KITA INFORMACIJA	35
E. KAPITALO VALDYMAS	36
E.1 NUOSAVOS LĖŠOS	36
E.2 MOKUMO KAPITALO REIKALAVIMAS IR MINIMALAUS KAPITALO REIKALAVIMAS.....	37
E.3 NUOSAVYBĖS VERTYBINIŲ POPIERIŲ RIZIKOS SUBMODULIO, PAGRĮSTO ĮSIPAREIGOJIMŲ TRUKME, NAUDOJIMAS MOKUMO KAPITALO REIKALAVIMUI APSKAIČIUOTI	38
E.4 SKIRTUMAS TARP STANDARTINĖS FORMULĖS IR BET KOKIO NAUDOJAMO VIDAUS MODELIO	38
E.6 BET KOKIA KITA INFORMACIJA.....	39

Ižanga

Pagal direktyvos „Mokumas II“ reikalavimus draudimo bendrovės privalo skelbti savo mokumo ir finansinę informaciją viešajai rinkai ir priežiūros institucijoms. Šis teisės aktas buvo perkeltas į Lietuvos teisę ir taikomas nuo 2016 m. sausio 1 d.

Ši ataskaita yra antra Mokumo ir finansinės padėties ataskaita ir ji apibūdina ADB „Gjensidige“ (toliau – Bendrovė) finansinę ir mokumo būklę ir kapitalą 2017 m. gruodžio 31 d. Ši ataskaita atnaujinama kiekvienais metais. Ataskaitos vartotojas yra viešoji rinka.

Kadangi Bendrovės metinėje ataskaitoje pateikta informacija grindžiama apskaitos principais, siekiant aiškumo, labai svarbu pabrėžti skirtumus tarp šios ir metinės ataskaitos:

- Vertinimas taikant apskaitos principus skiriasi nuo vertinimo pagal direktyvoje „Mokumas II“ įtvirtintus principus, todėl kiekybinė informacija, pateikta metinėje finansinėje ataskaitoje ir šioje ataskaitoje, iš dalies nesutampa.
- Šioje ataskaitoje pasirinktas rizikos vertinimo principas remiasi standartine „Mokumas II“ naudojama formule. Metinėje ataskaitoje rizika vertinama pagal apskaitos standartus siekiant parodyti teisingą nuosavo kapitalo dydį ataskaitinio laikotarpio pabaigai. Ši ataskaita grindžiama direktyvos „Mokumas II“ reikalavimais, visi kapitalo duomenys parengti ir grindžiami direktyvoje „Mokumas II“ įtvirtintais principais.

Santrauka

Šioje ataskaitoje pateikta Bendrovės veiklos, jos veiklos rezultatų ir valdymo sistemos, rizikos pobūdžio, kapitalo valdymo ir vertinimo apžvalga. Bendrovė yra ne gyvybės draudimo bendrovė, priklausanti „Gjensidige Forsikring ASA“, kuri valdo 99,967 % visų Bendrovės akcijų. Bendrovė yra įsteigta ir licencijuojama Lietuvoje, todėl ją prižiūri Lietuvos finansų priežiūros institucija – Lietuvos bankas. Bendrovė taip pat vykdo savo veiklą Latvijoje ir Estijoje per įsteigtus filialus. Bendrovė teikia ne gyvybės draudimo paslaugas privatiems ir verslo klientams trijose Baltijos valstybėse – Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

2017 m. Bendrovė uždirbo 128 tūkstančių EUR pelną prieš mokesčius. Bendrovės draudimo veiklos rezultatas buvo 1,557 mln. EUR nuostolis (2016 m. – 14,377 mln. EUR nuostolis). Palyginus su 2016, draudimo veiklos rezultatas reikšmingai pagerėjo (apie 13 mln. EUR) dėl peržiūrėtų tarifų ir sumažintų veiklos sąnaudų. Draudimo veiklos rezultatui neigiamos įtakos turėjo didesnės nei tikėtasi draudimo išmokų sąnaudos per pirmą 2017 m. pusmetį, tačiau nuo 2017 m. trečio ketvirčio Bendrovė veikė pelningai ir pagrįstai tikisi tęsti pelningą veiklą 2018 m. Reikšmingi pelningumo pokyčiai buvo stebimi svarbiausiose draudimo rūšyse: motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo, kito transporto priemonių draudimo ir draudimo nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, rūšyse, kurios sudarė daugiau kaip 75% visų 2017 m. uždirbtų įmokų.

2017 m. Bendrovės investicinės veiklos rezultatas sudarė 2,1 mln. EUR (2016 m. – 0,16 mln. EUR). Bendrovės investicijų portfelis valdomas pagal Bendrovėje patvirtintą strategiją ir yra sudėtinė „Gjensidige“ draudimo grupės investicijų portfelio dalis.

Bendrovė yra įdiegusi efektyvią rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemą. Bendrovė taip pat yra įdiegusi keturias pagrindines nepriklausomas funkcijas, susijusias su atsakomybe už Bendrovės veiklos priežiūrą: rizikų valdymo, atitikties, aktuarinę ir vidaus audito funkcijas. Subalansuota atlygio politika, griežti kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai bei dokumentuota vidaus kontrolės sistema – neatsiejama rizikų valdymo ir vidaus kontrolės sistemos dalis.

Bendrovės rizikos valdymo sistema pagrįsta tarptautiniais standartais ir apima procesus, susijusius su rizikos nustatymu, rizikos vertinimu, stebėseną, kontrole ir ataskaitų teikimu. Rizikos valdymo sistema apima ir Bendrovės savo rizikos ir mokumo vertinimą (ORSA). Šie procesai yra aprašyti Bendrovės vidaus valdymo dokumentuose. Rizikos valdymo sistema yra veiksminga ir tinkamai integruota į organizacinę struktūrą bei sprendimų priėmimo procesą. Bendrovė taiko dokumentais pagrįstus procesus, procedūras ir taisykles, kad galėtų efektyviai valdyti ją veikiančią ar galinčią paveikti riziką,

nustatyti bendros ar tam tikros būdingos Bendrovei rizikos pobūdį. Tokiu būdu užtikrinamas kompleksinis požiūris į rizikos valdymą: nustatomos, vertinamos, stebimos ir kontroliuojamos kylančios rizikos, teikiamos rizikos vertinimo ataskaitos.

Bendrovės rizikos pobūdis yra proporcingas Bendrovės veiklai. Bendrovei būdinga įvairaus pobūdžio rizika, kuri galėtų būti suskirstyta į keturias kategorijas: verslo ir strateginė rizika, draudimo rizika, finansinės rizikos (rinkos rizika, kredito rizika, likvidumo rizika) ir operacinė (įskaitant atitikties) rizika.

2017 m. ketvirto ketvirčio pabaigai Bendrovės rizikų pobūdis remiasi standartine formule, kurį sudaro draudimo veiklos rizika, rinkos rizika, kredito rizika ir operacinė rizika. Draudimo veiklos rizika apima riziką, susijusią su tiesioginiu draudimu, kapitalo reikalavimas draudimo veiklos rizikai sudarė 29,5 mln. EUR. Rinkos rizika susijusi su rizika patirti nuostolius pasikeitus makroekonominiai situacijai ir (arba) pasikeitus finansinio turto vertei, kapitalo reikalavimas rinkos rizikai sudarė 4,8 mln. EUR. Šioje ataskaitoje kredito rizika yra suprantama kaip sandorio šalies rizika ir apskaičiuojama pagal kredito rizikos dalį, kuri nėra įtraukta į rinkos riziką. Apskaičiuotas kapitalo reikalavimas sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizikai buvo 3,7 mln. EUR. Operacinė rizika yra susijusi su Bendrovės veiklos procesais, kapitalo reikalavimas operacinei rizikai sudarė 3,6 mln. EUR. Dėl diversifikacijos efekto kapitalo poreikis sumažėjo 9,4 mln. EUR.

Mokumo tikslais Bendrovės balansas sudaromas laikantis teisės aktų reikalavimų. Pagrindinius finansinių ataskaitų ir apskaitos mokumo tikslu skirtumus lemia skirtingas techninių atidėjinių vertinimas, perdraudimo turto ir atidėjimų mokesčių perskaičiavimas. 2017 metais nebuvo jokių esminių vertinimo principų pakeitimų, Bendrovė tik patikslino prielaidas, atsižvelgdama į savo patirtį.

Valdydama savo kapitalą Bendrovė siekia užtikrinti, kad susidarius nepalankioms sąlygoms turimas kapitalas leistų išvengti finansinių sunkumų ir kad Bendrovės kapitalas būtų naudojamas kaip galima efektyviau.

2017 metais Bendrovė turėjo pakankamai nuosavų lėšų, kad bet kuriuo metu galėtų patenkinti mokumo kapitalo reikalavimą ir minimalaus kapitalo reikalavimą.

Bendrovės apskaičiuotas kapitalo reikalavimas buvo 32,2 mln. EUR. Bendrovės turimas kapitalas buvo 38,0 mln. EUR, taigi jos mokumo rodiklis sudarė 118 %.

Žemiau lentelėje pateikiami apibendrinti Bendrovės kapitalizacijos duomenys 2017 m. gruodžio 31 d.:

Kapitalo būklė, tūkst. EUR	Turimas kapitalas	Kapitalo reikalavimas	Perteklius	Mokumo rodiklis, %
Mokumo kapitalo reikalavimas	38 021	32 169	5 852	118 %
Minimalaus kapitalo reikalavimas	37 621	14 476	23 145	260 %

1 lentelė. ADB „Gjensidige“ kapitalas 2017 m. gruodžio 31 d.

A. Veikla ir rezultatai

A.1 Veikla

ADB „Gjensidige“ yra akcinė bendrovė, kurios 99,967 % akcijų priklauso Gjensidige Forsikring ASA (Norvegija), o 0,033 % akcijų priklauso privatiems asmenims. Bendrovė buvo įsteigta ir veikia pagal Lietuvoje išduotą licenciją, todėl prižiūrima Lietuvos banko, Lietuvos finansų rinkos priežiūros institucijos. Bendrovė taip pat vykdo veiklą Latvijoje ir Estijoje, pasinaudojusi įsisteigimo laisve, t. y. per Latvijoje ir Estijoje įsteigtus filialus. 2017 m. gruodžio 31 d. Bendrovė neturėjo jokių susisijusių įmonių.

„Gjensidige Forsikring ASA“ yra Bendrovės patronuojančioji įmonė. Gjensidige Forsikring ASA yra ribotos atsakomybės akcinė bendrovė, kurios akcijos yra įtrauktos į Oslo vertybinių popierių biržos prekybos sąrašus, ir yra „Gjensidige“ grupės patronuojančioji įmonė. „Gjensidige“ siūlo ne gyvybės draudimo paslaugas privatiems ir verslo klientams per Gjensidige Forsikring Norvegijoje bei jos filialus ir patronuojamąsias įmones Švedijoje, Danijoje ir Baltijos šalyse. Per savo patronuojamąsias įmones Gjensidige Pensjonsforsikring ir Gjensidige Investeringsrådgivning „Gjensidige“ taip pat siūlo pensijų kaupimo, investavimo ir taupymo produktus. Be to, „Gjensidige“ teikia bankininkystės paslaugas per „Gjensidige“ banką.

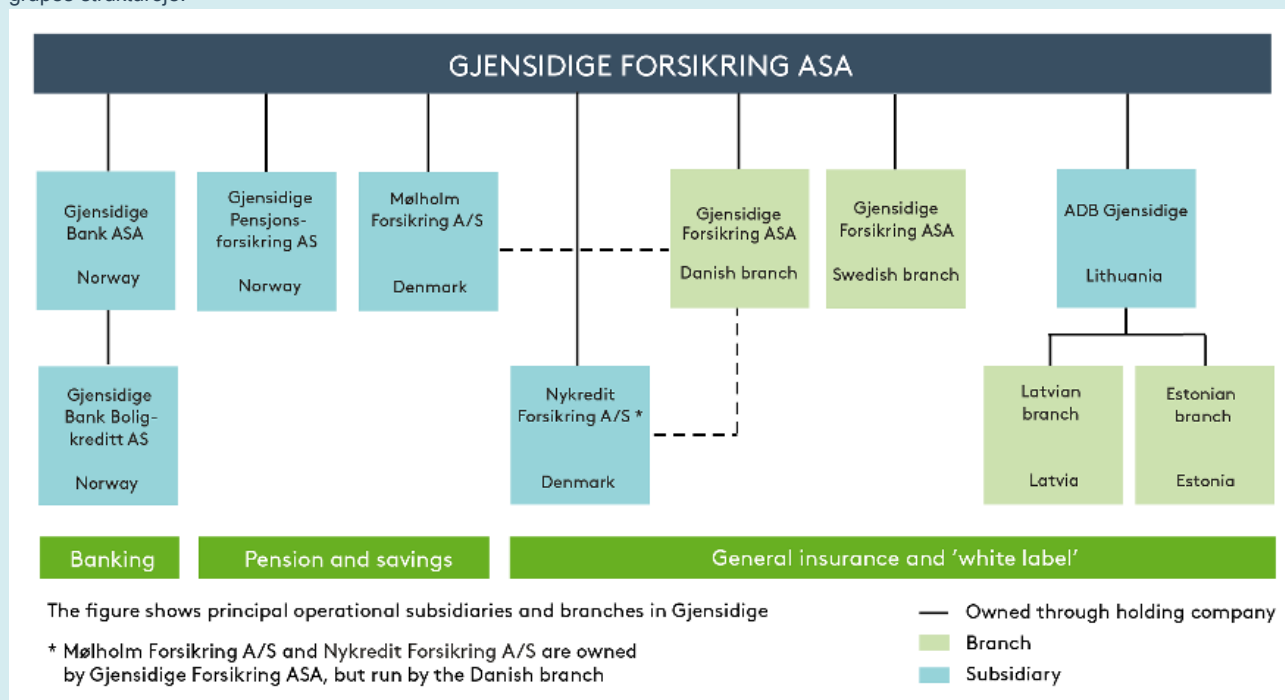
Bendrovė turi teisę vykdyti visų ne gyvybės draudimo rūšių veiklą trijose Baltijos valstybėse, išskyrus teisinių išlaidų draudimą ir nelaimingų atsitikimų darbe draudimą. Pagrindinėmis draudimo rūšimis išlieka medicininių išlaidų, transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės ir kitų transporto priemonių draudimas bei turto draudimas nuo gaisro ir kitų žalų. Daugiau informacijos apie Bendrovės veiklą pateikiama Ataskaitos dalyje A2 Draudimo veiklos rezultatai.

Bendrovės priežiūrą vykdo Lietuvos finansų rinkos priežiūros institucija – Lietuvos bankas; el. paštas info@lb.lt; tel. 8 800 50 500.

Priežiūros institucija, atsakinga už Bendrovės pagrindinio akcininko Gjensidige Forsikring ASA priežiūrą, yra „Finanstilsynet“, Norvegijos finansų rinkos priežiūros institucija; el. paštas post@finansstilsynet.no; tel. +47 22 93 98 00.

Bendrovės nepriklausomas auditorius – „Deloitte Lietuva“, UAB; el. paštas mjukna@deloitteCE.com; tel. +370 5 255 3061.

Žemiau pateiktame paveikslėlyje supaprastintai parodyta „Gjensidige“ grupės struktūra, kurioje matosi Bendrovės padėtis Gjensidige grupės struktūroje:

1 pav. Pagrindinės „Gjensidige“ grupės patronuojamosios įmonės ir filialai.

2017 m. Bendrovės organizacinė struktūra buvo tobulinta, siekiant užtikrinti sklandžius Bendrovės procesus, sukurti

aiškią organizacinę struktūrą, grindžiamą atskaitomybės ir informacijos teikimo principais, taip pat užtikrinančią aiškių funkcijų atskyrimą ir tinkamą santykį tarp vertikalių ir horizontalių

funkcijų. Bendrovės organizacinė struktūra yra pateikta B1 dalyje Valdymo sistema, 2 paveikslėlyje.

2017 m. pabaigoje kartu su užsienio filialais Bendrovėje dirbo iš viso 923 darbuotojai. Per 2017 m. Bendrovės darbuotojų skaičius, lyginant su buvusiu 2016 m. – 1043, sumažėjo dėl veiklos procesų efektyvinimo. A.2 Draudimo veiklos rezultatai

Draudimo veikla

2017 m. Bendrovės draudimo veiklos rezultatas buvo 1,557 mln. EUR nuostolis, o uždirbtos įmokos, išskaičius perdraudikų dalį, sudarė 115,082 mln. EUR (2016 m. – atitinkamai 14,377 mln. EUR ir 64,301 mln. EUR).

Ne gyvybės draudimo veikla

Žemiau lentelėje pateikiami suvestiniai draudimo veiklos rezultatai bendrai ir pagal draudimo rūšis, 2b lentelėje pateikiamos uždirbtos pajamos ir draudimo veiklos rezultatai pagal šalis, kuriose Bendrovė vykdo veiklą.

Dėl 2016 m. įvykusio dviejų bendrovių ADB „Gjensidige“ ir AAS „Gjensidige Baltic“ teisinio sujungimo, 2017 m. ir 2016 m. veiklos rezultatai yra tik ribotai palyginami.

Draudimo rūšis	ADB „Gjensidige“			
	Uždirbtosios įmokos, išskaičius perdraudikų dalį		Draudimo veiklos rezultatas	
	2016	2017	2016	2017
Medicininis išlaidų draudimas	7 319	16 974	(574)	(533)
Pajamų apsaugos draudimas	3 484	3 752	1 025	534
Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	-	-	-	-
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	21 446	42 084	(7 868)	2 093
Kitas transporto priemonių draudimas	13 150	22 377	(4 258)	(2 116)
Jūrų, oro ir sausumos transporto draudimas	713	759	74	(165)
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	13 437	22 282	(3 402)	(783)
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	2 312	3 763	1 329	508
Kredito ir laidavimo draudimas	864	1 069	551	(1 159)
Teisinių išlaidų draudimas	-	-	-	-
Pagalbos draudimas	840	1 791	(51)	176
Įvairių finansinių nuostolių draudimas	735	230	174	118
Neproporcinis sveikatos perdraudimas	1	-	1	-
Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	-	-	(1 541)	(659)
Veiklos kryptims nepriskirtos išlaidos	-	-	166	427
Iš viso kokybinėje ataskaitoje (S.05.01)	64 301	115 082	(14 377)	(1 557)

2 lentelė. Uždirbtos įmokos ir draudimo veiklos rezultatas pagal draudimo rūšis, tūkst. Eurų.

Šalis	Uždirbtosios įmokos, išskaičius perdraudikų dalį		Draudimo veiklos rezultatas	
	2016	2017	2016	2017
	Estija	1 534	9 565	(1 183)
Latvija	4 796	32 467	(1 917)	1 497
Lietuva	57 971	73 050	(11 277)	(3 028)
Iš viso	64 301	115 082	(14 377)	(1 557)

2b lentelė: Uždirbtos įmokos ir draudimo veiklos rezultatas pagal šalis, tūkst. Eurų.

Bendrovė reikšmingai sumažino veiklos nuostolius palyginus su 2016 metais ir pagrįstai tikisi uždirbti pelną 2018 metais.

Reikšmingi pelningumo pokyčiai buvo stebimi pagrindinėse draudimo rūšyse, tokiose kaip motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo, kito transporto priemonių draudimo ir draudimo nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, rūšyse, kurios sudarė daugiau kaip 75% visų 2017 m. uždirbtų įmokų.

Kito transporto priemonių draudimo ir draudimo nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, portfelių pelningumas buvo

mažesnis nei tikėtasi dėl didesnio nei planuota masinių žalų nuostolingumo šiose draudimuose rūšyse. Kredito ir laidavimo draudimo bei jūrų, oro ir sausumos transporto draudimo rūšyse pelningumas buvo mažesnis dėl keleto didelių žalų. Dėl peržiūrėtos pirkinio draudimo kainodaros, teko nutraukti nuostolingą bendradarbiavimo sutartį su partneriu, tačiau šis įvykis turės teigiamos įtakos ateinančių laikotarpių pelningumui.

2017 m. toliau buvo tęsiamos iniciatyvos portfelio rentabilumui ir diversifikacijai padidinti. Koreguota kainodara motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo

bei kito transporto priemonių draudimo rūšyse, sugriežtinti apsaugos reikalavimai siekiant sumažinti vagysčių riziką. Atsižvelgiant į portfelio rezultatus ir rinkos situaciją, koreguota kainodara bei sąlygos privačių asmenų draudimo nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, rūšyje. Taip pat sugriežtintos sąlygos atnaujinant sutartis su juridiniais klientais, siekiant sumažinti klientų, turinčių didelį nuostolingumo dažnį, skaičių.

Atsižvelgus į įmonių sujungimo įtaką, Baltijos valstybėse 2017 m. pasirašytos įmokos nežymiai krito palyginti su 2016 m. Didžiausią įtaką tam turėjo nuostolingos draudimo nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, rūšyje sutarties nutraukimas. Įvertinus šį faktorių, įmokos didėjo BVP augimo dydžiu, tačiau atsiliko nuo draudimo rinkos augimo.

Rizikos mažinimas

Bendrovė taiko kompleksines su draudimo veikla susijusias rizikos mažinimo priemones. Sukurta efektyvi rizikos valdymo sistema, kurios tikslas – kuo labiau sumažinti nenumatytą riziką. Svarbiausia rizikos mažinimo priemonė yra perdraudimas.

Patronuojamosios įmonės Baltijos regione yra perdraustos per Gjensidige Forsikring ASA ir įtrauktos į atitinkamas Grupės perdraudimo programas.

Gjensidige Forsikring ASA užtikrina galimybę visas perdraudimo programas lyginti su atviroje rinkoje įgyvendinamomis atitinkamomis programomis ir (arba) joms taikyti atviros rinkos kainas.

Perdraudimo programos atnaujinamos kiekvienais metais, standartinis atnaujinimas įsigalioja nuo sausio 1 d.

Kaip minėta aukščiau, Bendrovė yra 100% perdrausta Gjensidige Forsikring ASA, kadangi patronuojamosioms bendrovėms taikoma „Gjensidige“ grupės perdraudimo apsauga. Su kai kuriomis operacijomis susijusi rizika gali būti perdrausta ir atviroje rinkoje, jeigu tai ekonomiškai ir naudinga.

Aukščiau apibūdintas procesas leidžia užtikrinti, kad dukterinės bendrovės už perdraudimo paslaugas mokėtų rinkos kainą.

Lentelėje žemiau pateikiamas apibendrintas 2017 m. perdraudimo veiklos rezultatas pagal TFAS, duomenys tūkst. EUR.

ADB „Gjensidige“	Iš viso	Atskaičius perdraudikų dalį	Perdraudikų dalis
Uždirbtos įmokos	118 991	115 082	3 909
Žalų išmokų sąnaudos	81 604	78 336	3 268
Grynosios veiklos sąnaudos	40 039	39 612	427
Techninis rezultatas	(2 652)	(2 866)	214

3 lentelė. Draudimo ir perdraudimo veiklos techninis rezultatas, tūkst. eurų.

A.3 Investicinės veiklos rezultatai

Bendrovės investicijų portfelis valdomas vadovaujantis „Gjensidige“ draudimo grupės investavimo principais, todėl toliau išvardyti valdymo principai taikomi tiek Bendrovės, tiek Grupės investicijoms.

„Gjensidige“ grupės investicijų centras teikia investicijų valdymo ir ataskaitų teikimo paslaugas Bendrovei – Investicijų centras bendradarbiauja su paskirtu Investicijų valdytoju, teikia pasiūlymus dėl investicijų politikos ir strategijos, rengia ketvirtines numatomų pajamų prognozes, vykdo svyravimų finansų rinkose stebėseną ir teikia mėnesines bei ketvirtines investicijų portfelio rezultatų ataskaitas.

Pagal bendrąją taisyklę Bendrovės turtas priskiriamas suderintajam portfeliui ir investuojamas siekiant apdrausti techninius atidėjinius nuo palūkanų normos ar užsienio valiutos keitimo rizikos, o laisvos lėšos gali būti investuojamos į palūkanas uždirbančius vertybinius popierius su žema rizika. Lentelėje žemiau parodyti finansiniai rezultatai ir buhalterinės vertės pagal turto klases, tūkst. EUR:

Turto kategorija	Buhalterinė vertė 2016	Mokumo rezultatas*	Apskaitos rezultatas	Buhalterinė vertė 2017	Mokumo rezultatas*	Apskaitos rezultatas
Obligacijos amortizuota savikaina	40 607	1 118	633	39 972	1 741	1 396
Obligacijos tikrąja verte	36 277	62	62	47 083	(21)	(21)
Investicijos į nuosavybės vertybinius popierius	-	(453)	(453)	-	-	-
Kolektyvinio investavimo subjektai	22 291	(53)	(53)	22 886	595	595
Grynieji pinigai ir indėliai	26 577	17	17	12 017	6	6
Pastatai ir statiniai	1 156	72	72	481	299	299
Investicijų valdymo išlaidos	-	(120)	(120)	-	(174)	(174)
Iš viso	126 908	643	158	122 439	2 446	2 101

4 lentelė. Finansiniai rezultatai ir buhalterinės vertės pagal turto klases

*Skirtumas tarp pagal direktyvą „Mokumas II“ ir apskaitos principus apskaičiuotų rezultatų yra lygus iki išpirkimo laikomų obligacijų perkainojimo tikrąja verte koregavimo skirtumui finansinių metų pabaigai.

Kaip matyti iš aukščiau pateiktos lentelės duomenų, 2017 m. ir 2016 m. gruodžio 31 d. finansinis turtas daugiausia buvo investuotas į mažai rizikingus pastoviųjų pajamų vertybinius popierius. Su investicijomis į nuosavybės vertybinius popierius susiję nuostoliai buvo patirti pertvarkant investicijų portfelį per pirmąjį 2016 m. pusmetį ir 2017 m. analogiški nuostoliai nepasikartojė.

Investicijų portfelio užsienio valiutos keitimo rizika dažniausiai apdraudžiama iki 100 % vertės naudojant užsienio valiutos išvestines finansines priemones. Ataskaitose investicijos yra dažniausiai rodomos be rizikos draudimo atskirose turto kategorijose, o rizikos draudimui naudojamų išvestinių priemonių pelnas ir nuostoliai rodomi jų atitinkamose kategorijose. 2017 m. ir 2016 m. Bendrovė savo investicijų portfelyje išvestinių priemonių neturėjo.

2017 m. ir 2016 m. visos su investicine veikla susijusios išlaidos rodomos pelno ir nuostolio ataskaitoje kaip su investicijomis susijusios sąnaudos. Išlaidos sudaro

nereikšmingą pelno ir nuostolio dalį ir daugiausia yra susijusios su investicijų valdymo bei saugojimo paslaugomis.

Pelnas ir nuostoliai nepripažinti pelno ir nuostolių ataskaitoje

2017 m. ir 2016 m. Bendrovė neturėjo investicinės veiklos pelno ir nuostolio nepripažintų pelno ir nuostolių ataskaitoje ir apskaitytų nuosavo kapitalo straipsnyje.

Investavimas į turto pakeitimo vertybiniais popieriais pozicijas

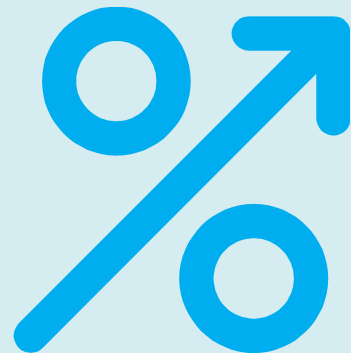
2017 m. ir 2016 m. ataskaitos sudarymo dieną Bendrovė neturėjo investicijų į turto pakeitimo vertybiniais popieriais pozicijas.

A.4 Kitos veiklos rezultatai

Išskyrus aukščiau aprašytąsias, Bendrovė nevykdo jokios kitos veiklos. Bendrovė neturėjo reikšmingų kitų pajamų ar išlaidų. 2017 m. ir 2016 m. Bendrovė nebuvo sudariusi finansinės nuomos sutarčių.

A.5 Bet kokia kita informacija

Visa reikšminga su Bendrovės veikla ir jos veiklos rezultatais susijusi informacija yra pateikta aukščiau.

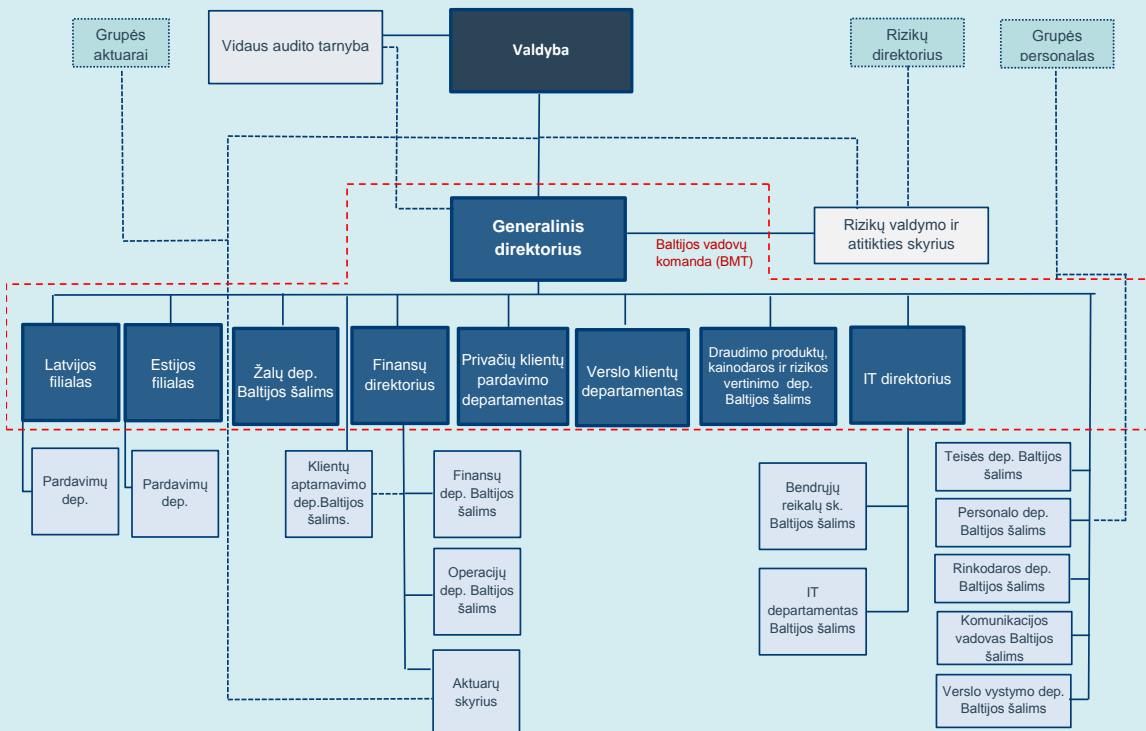

B. Valdymo Sistema

B.1 Bendra informacija apie valdymo sistemą

Valdymo sistema

Bendrovė valdoma remiantis žemiau pateikta organizacine struktūra:

2 pav. Bendrovės organizacinė struktūra

Bendrovės organai yra:

- Visuotinis akcininkų susirinkimas.
- Kolegialus valdymo organas – Bendrovės valdyba.
- Vienasmenis valdymo organas – Bendrovės vadovas (Generalinis direktorius).

Atskaitiniu laikotarpiu (2017 m. sausio 17 d.) Bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas priėmė sprendimus:

- Panaikinti Bendrovės stebėtojų tarybą, nustatant, kad Bendrovėje kolegialus priežiūros organas nesudaromas.

- Padidinti Bendrovės valdybos narių skaičių nuo šešių iki septynių narių.
- Atitinkamai pakeisti Bendrovės įstatus.

Bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas yra aukščiausias Bendrovės organas, kuris tvirtindamas Bendrovės įstatus nustato ir peržiūri Bendrovės valdymo sistemą.

Bendrovės valdyba yra kolegialus valdymo organas, kurį sudaro septyni jos nariai – ketverių metų kadencijai visuotinio akcininkų susirinkimo renkami fiziniai asmenys. Valdybos pirmininkas yra Kaare Steinar Østgaard, išrinktas iš Valdybos narių. 2017 m. Valdybos narių skaičius visuotinio akcininkų

susirinkimo sprendimu padidintas nuo šešių iki septynių, taip pat buvo išrinkti du nauji Valdybos nariai. Valdyba atlieka pagrindinį vaidmenį Bendrovės valdymo sistemoje, ją plėtodama ir prisiimdama atsakomybę už tinkamą tokios sistemos veikimą, įskaitant patikimą Bendrovės finansų valdymą. Tuo tikslu Valdyba tvirtina ir peržiūri Bendrovės bendrąją strategiją, priimtina rizikos lygį, svarbiausių vidaus tvarkų nuostatas, taip pat kitus svarbius Bendrovės veiklą reglamentuojančius valdymo dokumentus. Valdyba skiria ir atleidžia generalinį direktorių ir kitus asmenis, atsakingus už šias pagrindines funkcijas Bendrovėje: rizikų valdymo, atitikties, aktuarinę bei audito funkcijas. Valdyba yra atsakinga už tinkamą minėtų funkcijų vykdymą. Valdybos veikla vykdoma vadovaujantis patvirtintu Valdybos reglamentu, kuriame aptarti pagrindiniai valdymo klausimai.

2017 metais įvyko 29 Bendrovės valdybos posėdžiai (įskaitant posėdžius, kuriuose nutarimai priimti Valdybos nariams balsuojant raštu). Valdybos posėdžiai vyko Vilniuje, Rygoje ir Osle. Bendrovės valdyba priima sprendimus dėl sutarčių bei kitų sandorių, kurie neįeina į Bendrovės įprastinės ūkinės komercinės veiklos sritis, sudarymo; priima sprendimus pirkti, nuomoti, ar kitaip įsigyti iš kitų asmenų bet kokio pobūdžio metiniame biudžete nenumatytą materialų ar nematerialų turtą, įskaitant nekilnojamuosius daiktus ir kitų bendrovių akcijų įsigijimą; priima sprendimus dėl bet kokių kitų Bendrovės vardu sudaromų sandorių ir atliekamų veiksmų, kurių vertė (vieno sandorio/veiksmo ar kelių sandorių/veiksmų grupės) yra didesnė nei 1/20 Bendrovės įstatinio kapitalo, sudarymo ir atlikimo, išskyrus draudimo sandorius su Bendrovės klientais, sudaromus vykdant įprastinę Bendrovės veiklą.

Generalinis direktorius yra vienasmenis Bendrovės valdymo organas, atsakingas už kasdienę Bendrovės veiklą. Generalinis direktorius įgyvendina Visuotinio akcininkų susirinkimo ir Valdybos patvirtintus sprendimus ir valdymo dokumentus. Tuo tikslu Generaliniam direktoriui suteikti įgaliojimai tvirtinti ir peržiūrėti sprendimus bei žemesnio lygio valdymo dokumentus, įgyvendinančius pirmiau minėtųjų Bendrovės organų patvirtintus aukštesnio lygio valdymo dokumentus. Išoriniuose santykiuose su trečiaisiais asmenimis Generalinis direktorius veikia Bendrovės vardu ir turi teisę savo nuožiūra sudaryti teisinius sandorius, išskyrus Bendrovės įstatuose nurodytas išimtis, kai tokius sandorius pirmiausia turi patvirtinti kiti Bendrovės organai.

Bendrovė vykdo veiklą Latvijoje ir Estijoje per savo filialus, įsteigtus, atitinkamai, Latvijoje ir Estijoje. Šiems filialams vadovauja filialų vadovai (toliau – Filialų vadovai arba Filialo vadovas). Kiekvienas Filialo vadovas yra atsakingas už kasdienę atitinkamo filialo veiklą. Išoriniuose santykiuose su trečiaisiais asmenimis Filialo vadovas veikia atitinkamo filialo vardu ir turi teisę savo nuožiūra sudaryti teisinius sandorius. Filialo vadovo įgaliojimai ir jiems taikomi apribojimai yra nustatyti Valdybos patvirtintuose atitinkamo filialo nuostatuose. Bendrovės valdymo sistema užtikrina pagrindinių funkcijų nepriklausomumą, kad už tokių funkcijų vykdymą atsakingi asmenys galėtų nepriklausomai vykdyti jų pareigas, be jokios išorinės ir vidaus įtakos. Konkrečios tuo tikslu taikomos priemonės yra nustatytos pagrindinių funkcijų veiklą reglamentuojančiuose Bendrovės dokumentuose.

Svarbiausi pagrindinių funkcijų uždaviniai ir pareigos yra šios:

- Rizikų valdymo funkcija yra atsakinga už Bendrovės rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemos stebėjimą ir tobulinimą. Be to, ši funkcija apžvelgia ir teikia išvadas apie visas kylančias rizikas, kurios gali paveikti Bendrovę ir kurios gali įtakoti Bendrovės mokumą.

- Atitikties funkcija atsakinga už atitikties rizikos valdymą, siekiant išvengti finansinio nuostolio ir/ar reputacijos praradimo dėl neatitikties išorės ir/ar vidaus teisės aktų reikalavimams.
- Aktuarinė funkcija atsakinga už Bendrovės techninių atidėjinių apskaičiavimą ir kontrolę.
- Vidaus audito funkcija yra atsakinga už tinkamo ir pakankamo rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemos veikimo stebėseną.

Bendrovė nėra perdavusi jokių savo pagrindinių funkcijų tretiesiems asmenims veiklos rangos pagrindais. Pagrindinės funkcijos Bendrovėje valdomos tokia tvarka:

- Rizikų valdymo ir atitikties funkcijos yra pavestos Rizikų valdymo ir atitikties skyriui Baltijos šalims, kuriam vadovauja Valdybos paskirtas ir jai atskaitingas vadovas.
- Aktuarinė funkcija yra pavesta Aktuarų skyriui, kuriam vadovauja vyriausiasis aktuaras – Aktuarų skyriaus vadovas Baltijos šalims, kuris yra paskirtas ir yra atskaitingas Valdybai.
- Vidaus audito funkcija yra pavesta Vidaus audito skyriui, kuriam vadovauja Valdybos paskirtas ir jai atskaitingas vadovas.

Bendrovės valdyba nėra įsteigusi atskaitingų komitetų Lietuvos banko patvirtintų Draudimo įmonių skaidraus, patikimo ir apdairaus valdymo nuostatų 33 straipsnio prasme.

Per atskaitinį laikotarpį vykę organizacinės struktūros pokyčiai siejami su pointegraciniais procesais po dviejų įmonių susijungimo, vykusio 2016 metais: funkcijų išgryninimas, procesų automatizavimas Žalų, Operacijų, Klientų aptarnavimo departamentuose, tinklo struktūros stambinimas bei siekis Bendrovės organizacinę struktūrą plokštinti, tuo gerinant sprendimų priėmimo greitį bei užtikrinant sklandesnį ir efektyvesnį informacijos judėjimą. Pažymėtina, kad keičiantis struktūrai, pagrindinės Bendrovės funkcijos liko nepakitusios.

Atlygio Sistema

Bendrovėje yra sukurta atlygio sistema, kuri taikoma visiems darbuotojams. Tokia sistema užtikrina, kad Bendrovė galės pritraukti ir išlaikyti darbuotojus, kurie siekia geriausių rezultatų, tobulėja, mokosi ir dalijasi žiniomis. Tokia atlyginimų sistema yra konkurencinga, tačiau Bendrovė nesiekia būti atlyginimų rinkos lyderė. Bendrovės mokamas atlyginimas ir kitos motyvacinės išmokos darbuotojams laikomos kaip visuma. Bendrovės atlygio sistema yra skaidri ir grindžiama rezultatais, taip, kad kiek įmanoma, ji būtų laikoma teisinga ir prognozuojama. Mokamas atlyginimas atitinka sutartus rezultatus. Veiklos rezultatai matuojami veiklos rodikliais, kurie priskiriami tam tikrai sričiai. Išskiriamos keturios sritys:

- Pelningumas.
- Klientas ir prekinis ženklas.
- Paprastos ir saugios operacijos.
- Kultūra ir žmogiškieji ištekliai.

Atlygio nustatymo ir karjeros plėtros gairės yra susijusios su Bendrovės strateginiais ir finansiniais tikslais bei pagrindinėmis vertybėmis, atsižvelgiant į kokybinius ir kiekybinius siekiamus rodiklius. Vertinimo kriterijai skatina ir remia Bendrovės kultūrą ir padeda kurti ilgalaikę vertę. Atlyginimo sistema padeda skatinti tinkamą ir efektyvų rizikos valdymą, užkerta kelią pertekliniam rizikos prisiėmimui ir padeda vengti interesų konfliktų.

Pastovaus dydžio bazinis atlyginimas yra pagrindinis bendro atlyginimo elementas, kurį taip pat sudaro ir kintamoji atlyginimo dalis. Kintamoji atlyginimo dalis naudojama atlyginti

geresnius, nei tikėtasi darbo rezultatus, kai vertinami tiek pasiekimai, tiek atitiktis Bendrovės vertybėms, jos prekių ženklui ir vadovavimo principams. Kintamasis atlyginimas priklauso nuo rezultatų, tačiau jis neskatina imtis nepagrįstos ir (arba) Bendrovei priimtina lygį viršijančios rizikos. Kiti siūlomo atlyginimo elementai konstruojami taip, kad būtų laikomi patraukliais tiek naujiems, tiek esamiems darbuotojams.

Kintamoji atlyginimo dalis nėra garantuojama; jis gali būti iš viso nemokamas, jeigu darbuotojas, departamentas ir (arba) Bendrovė nepasiekė tikslų arba neįvykdė savo užduočių. Bendrovėje priedai negali būti didesni nei 50 % fiksuoto darbuotojo atlyginimo per metus. Ataskaitos teikimo dieną Bendrovėje patvirtinta Atlygio sistema, numatanti esminį pakeitimą, kad priedai negali sudaryti daugiau nei 8,33% fiksuoto darbuotojo atlyginimo, pardavimo struktūros darbuotojams - 25%.

Kontrolės funkcijas vykančių darbuotojų kintamas atlygis nepriklauso nuo srities, už kurią jie atsakingi, rezultatų ir jiems nėra taikomos susietos kintamo atlygio schemos. Valdybos nariams nemokamas joks atlyginimas. Generaliniam direktoriui mokamą atlyginimą nustato Valdyba, remdamasi Atlygio sistemoje įtvirtintais principais.

Akcijos nėra Atlygio sistemos dalis. Šiuo metu Bendrovėje nėra darbuotojų, kuriems būtų skirtos akcijos ar taikomos pensijų ar ankstyvo išėjimo į pensiją schemos.

Reikšmingi sandoriai

Per ataskaitinį laikotarpį nebuvo vykdyti jokie reikšmingi sandoriai su akcininkais, asmenimis, kurie daro įmonei reikšmingą įtaką, arba su administracijos, vadovybės ar priežiūros organų nariais.

B.2 Kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai

Bendrovėje yra patvirtinta Grupės politika dėl Valdybos, Generalinio direktoriaus ir vykdomosios vadovybės kompetencijos ir tinkamumo vertinimo. Šioje politikoje yra nustatyti kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai, užtikrinantys, kad Valdybos nariai, Generalinis direktorius ir kiti Bendrovėje vadovaujančias pareigas einantys asmenys visada atitiktų teisinius kompetencijos ir tinkamumo vertinimo reikalavimus. Ši politika taikoma Bendrovei ir jos filialams. Visi toliau išvardyti Bendrovėje dirbantys asmenys yra vertinami dėl jų kompetencijos ir tinkamumo:

- Valdybos nariai.
- Generalinis direktorius ir vykdančiosios vadovybės nariai (Baltijos vadovų komanda (BMT)).
- Užsienio filialų vadovai.
- Vyriausiasis aktuaras.
- Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas.
- Vidaus audito tarnybos vadovas.
- Finansų direktorius (CFO).
- Vyriausiasis buhalteris.

Asmenys, kuriems taikomas kompetencijos ir tinkamumo eiti pareigas vertinimas, privalo turėti tinkamų visapusiškų profesinių kvalifikacijų, žinių ir atitinkamos patirties, kad galėtų profesionaliai valdyti ir prižiūrėti Bendrovę – tiek individualiai, tiek kolektyviai. Taip pat reikalaujama, kad jų reputacija būtų neprikaištinga. Reputacijai įvertinti Bendrovė svarsto asmens sąžiningumą ir finansinį patikimumą, remdamasi atitinkamais su asmeniniu ir profesiniu elgesiu susijusiais įrodymais, įskaitant bet kokį kriminalinį, finansinį ir priežiūros aspektą neatsižvelgiant į jurisdikciją. Apribojimų dėl įvykdyto pažeidimo laikotarpis nustatomas remiantis nacionaline teise arba praktika.

Asmens kompetencijos ir tinkamumo vertinimas atliekamas prieš paskiriant asmenį eiti pareigas ir periodiškai.

Kompetencijos ir tinkamumo įvertinimas atliekamas iš naujo, jeigu:

- Esama informacijos, kuri kelia abejonų dėl asmens žinių, patirties arba reputacijos.
- Yra priežastis manyti, kad asmuo veikė taip, kad Bendrovė nesilaikytų priežiūros institucijų reikalavimų.
- Yra priežastis manyti, kad asmuo gali padidinti finansinių nusikaltimų, pinigų plovimo arba terorizmo finansavimo riziką.
- Yra priežastis manyti, kad iškilo grėsmė patikimam ir apdairiam Bendrovės valdymui.

Valdybos nariai turi tinkamos kvalifikacijos, patirties ir žinių visose Bendrovės veiklos ir rizikų valdymo srityse. Tai apima bent šias sritis:

- Draudimo ir finansų rinkos.
- Verslo strategija ir verslo modelis.
- Valdymo sistema.
- Finansinė ir aktuarinė analizė.
- Reguliavimo sistema ir reikalavimai.

Asmenys, kurių kompetencija ir tinkamumas yra vertinami, privalo informuoti Bendrovę apie bet kokius pokyčius, kurie gali turėti įtakos jų atitiktčiai kompetencijos ir tinkamumo reikalavimams. Kompetencijos ir tinkamumo vertinimas atliekamas, vadovaujantis bent jau tokia informacija:

- Kompetentingos institucijos pažyma apie ne/teistumą.
- Klausimyno forma.
- Rekomendacijos.

Remiantis surinkta informacija, sprendžiama, ar būtina atlikti papildomą tyrimą:

- Kandidatų į Valdybos narius kompetencijų ir tinkamumo vertinimas atliekamas pagal nustatytus reikalavimus. Prieš paskirdama Generalinį direktorių eiti pareigas, Valdyba tikrina jo kompetenciją ir tinkamumą. Yra vertinama visų Bendrovėje vadovaujančias pareigas užimančių asmenų ar vykdančių kitas svarbias funkcijas atitiktis kompetencijos ir tinkamumo reikalavimams.
- Bendrovės Personalo departamentas Baltijos šalims padeda tiesioginiam vadovui atlikti vertinimą, apibendrinamas informaciją apie atitinkamą darbuotojų, kuriems toks reikalavimas taikomas, kompetenciją ir tinkamumą remdamasis darbuotojo užpildytu klausimynu ir policijos pažyma:
  - priimant į darbą naujus darbuotojus,
  - perkélus darbuotojus į pareigybes, kurioms taikomi tinkamumo reikalavimai.

Bendrovės Personalo departamentas turi saugoti atlikto įvertinimo dokumentaciją, kuri apima kiekvieno vertinimo

išvadą, užpildytą individualių klausimyną ir originalią kompetentingos institucijos pažymą.

B.3 Rizikų valdymo sistema, įskaitant savo rizikos ir mokumo vertinimą

Bendrovė taiko rizikos valdymo sistemą, kuri nustato aiškų atsakomybių ir pareigų paskirstymą bei bendrai taikomus apribojimus ir procesus, reikalingus identifikuoti, įvertinti ir valdyti riziką, vykdyti jos stebėseną, teikti apie riziką atitinkamas ataskaitas. Bendrovės rizikos valdymo sistema siekiama visą laiką išlaikyti rizikos pobūdį Valdybos nustatyto rizikos apetito ribose. Rizikos valdymo sistema apima tęstinį visų žinomų ir atsirandančių išorinių bei vidinių rizikų, kurios gali sutrukdyti įgyvendinti strateginius ir veiklos tikslus, valdymą. Rizikos valdymo sistemos paskirtis – sukurti pagrindą ir padėti Bendrovės valdybai, vadovybei bei kitiems darbuotojams įdiegti vieningą efektyvų Bendrovės rizikos valdymo procesą. Rizikų valdymo sistema apima:

- Pareigų ir atsakomybės atskyrimą bei aiškių atsakomybių rizikos valdymo procese nustatymą.
- Rizikos apetito bei rizikų limitų įvairioms rizikos rūšims nustatymą.
- Vieningų, aiškių reikalavimų bei procesų rizikos nustatymui, vertinimui, stebėjimui, kontrolei bei atskaitomybei reglamentavimą bei tinkamą dokumentavimą.
- Rizikos pobūdžio nustatymą.
- Rizikų strategijos visų patenkančių į rizikų pobūdį valdymo kryptį nustatymą.
- Efektyvios vidaus kontrolės sistemos įgyvendinimą.

Bendrovės valdyba yra atsakinga už tinkamo rizikų lygio išlaikymą Bendrovėje.

Bendrovės rizikų valdymo sistema grindžiama trijų gynybos linijų principu. Tai atitinka Grupės gerąją rizikos valdymo praktiką. Atsakomybės yra nustatytos siekiant užtikrinti, kad būtų nuolat veiksmingai nustatyta, įvertinta, stebima ir valdoma Bendrovei kylanti/galinti kilti rizika bei taip pat informacija būtų teikiama visais Bendrovės lygiais pagal poreikį.

Bendrovėje yra aiškiai atskirtos Valdybos, Generalinio direktoriaus ir kitų vadovų pareigos ir funkcijos. Pareigos bei atsakomybės yra atskirtos ir tarp vykdomosios vadovybės ir kontrolės funkcijų antrojoje gynybos linijoje – rizikų valdymo funkcijos, atitikties funkcijos bei aktuarinės funkcijos. Kiekvienos minėtos funkcijos pareigos bei atsakomybės rizikų valdymo procese yra reglamentuotos konkrečios funkcijos aprašyme. Aktuarinę funkciją Bendrovėje vykdo Aktuarų skyrius, rizikų valdymo funkciją ir atitikties funkciją Bendrovėje vykdo Rizikų valdymo ir atitikties skyrius.

Taip pat yra nustatytas aiškus pareigų bei funkcijų atskyrimas tarp antrosios bei trečiosios gynybos linijos (vidaus auditas). Antros gynybos linijos funkcijos yra nepriklausomos nuo Bendrovės operacinės verslo veiklos ir veikia kaip nešališki kontrolės ir konsultavimo padaliniai. Šioms funkcijoms suteikta prieiga prie visos reikalingos informacijos, susijusios su funkcijos vykdymu.

Pagrindinė atsakomybė už operatyvų rizikos valdymą ir vidaus kontrolę tenka pirmajai linijai, kai kiekvienas darbuotojas privalo vykdyti savo darbo funkcijas pagal kiekvienam darbuotojui taikomus įgaliojimus, instrukcijas bei pareigas. Visi Bendrovės vadovai turi ypatingą atsakomybę, susijusią su rizikos valdymo ir vidaus kontrolės nustatymu bei įgyvendinimu savo atsakomybės srityje.

Pirmoje gynybos linijoje kai kurios funkcijos ar pareigos yra priskiriamos, numatant atsakomybę už konkrečios rizikos rūšies valdymą Bendrovėje.

Antrąją gynybos liniją sudaro centralizuotos pagrindinės funkcijos su priskirta atsakomybe už visą Bendrovę:

- Rizikų valdymo funkcija yra atsakinga už Bendrovės rizikų valdymo ir vidaus kontrolės sistemos sukūrimą ir jos tobulinimo pagal poreikį užtikrinimą. Detaliau žr. šios ataskaitos dalyje Rizikų valdymo funkcijos aprašymą žemiau.
- Atitikties funkcija atsakinga už atitikties rizikos valdymą siekiant išvengti finansinio nuostolio ir/ar žalos reputacijai dėl neatitikties išorės ir/ar vidaus teisės aktų reikalavimams. Detaliau žr. šios ataskaitos B4 dalyje Atitikties funkcija.
- Aktuarinė funkcija yra atsakinga už Bendrovės techninių atidėjinių apskaičiavimą ir kontrolę. Ši funkcija yra atsakinga už tai, kad techniniams atidėjiniams apskaičiuoti būtų naudojami tinkami duomenys, metodologijos ir prielaidos. Be to, aktuarinė funkcija įvertina ir užtikrina techninių atidėjinių pakankumą. Detaliau žr. šios ataskaitos B6 dalyje Aktuarinė funkcija.

Trečiąją liniją sudaro Vidaus audito funkcija. Bendrovės Vidaus audito funkcija yra nepriklausoma, objektyvi kontrolės ir patariamoji funkcija, kuri prižiūri, kad pirmosios ir antrosios linijos gynybos linijų funkcijos būtų vykdomos tinkamai. Detaliau žr. šios ataskaitos B5 dalyje Vidaus audito funkcija.

Rizikos apetitą ir rizikų limitus tvirtina Bendrovės valdyba, siekiant nustatyti maksimaliai toleruotiną rizikų lygį, kurį peržengus turi būti imamas valdymo veiksmų, siekiant sumažinti tolimesnį rizikos augimą. Rizikų apetitas apima rizikų limitus skirtingoms rizikoms, kuris apima kiekybinius rizikos ir kapitalo įvertinimus bei kokybinį vertinimą. Rizikos profiliai nustatomas dabartinės rizikos vaizdą ir yra skirtas stebėti rizikas pagal patvirtintą rizikos apetitą.

Bendras rizikos apetitas apibrėžiamas atsižvelgiant į toleruotiną Bendrovės mokumo koeficientą, kuris nustatomas siekiant išvengti situacijos, kai Bendrovės nuosavų lėšų ir privalomojo mokumo kapitalo reikalavimo santykis daro neigiamą įtaką Bendrovės galimybėms įgyvendinti veiklos ir strateginius tikslus. Be to, siektinas mokumo koeficientas nustatomas norint užtikrinti, kad, atsiradus nenumatytoms verslo ar kapitalo plane aplinkybėms, kurios gali reikšmingai įtakoti mokumą, liktų pakankamai laiko tinkamai įgyvendinti korekcinės priemonės.

Rizikos apetito nustatymo proceso metu taip pat nustatomi kiekybiniai ar/ir kokybiniai limitai (pagrindiniai rizikos indikatoriai) visoms reikšmingoms rizikos rūšims. Ne rečiau kaip kartą per metus Bendrovėje atliekamas kiekybinis ir kokybinis rizikų vertinimas, jo metu yra peržiūrimas rizikos pobūdis, rizikos apetitas ir kokybiniai ir/ar kiekybiniai rizikų limitai kiekvienai reikšmingai rizikai, atsižvelgiant į strateginius ir finansinius Bendrovės tikslus, bei nustatomas ir kapitalo poreikis šioms rizikoms padengti. Bendrovės rizikos pobūdis parodo esamą su rizika susijusią situaciją ir yra naudojamas stebėjimui ir kontrolei siekiant užtikrinti, kad rizika neviršytų patvirtinto priimtino rizikos apetito.

Siekiant užtikrinti Bendrovės veiklą neviršijant nustatytos rizikos tolerancijos, taikoma kiekybinių priimtinos rizikos matų žymėjimo spalvomis sistema, kuri yra naudojama kaip pagrindas stebėjimui, kontrolei bei teikiant reguliarias rizikos būklės ataskaitas Bendrovės valdybai ir generaliniam direktoriui.

Rizikos reikšmingumas Bendrovėje skirstomas į keturis lygius:

- Didelė rizika (raudona) – Bendrovė yra pasirengusi prisiimti tokią riziką, kontroliuodama ją. Didelė rizika gali kilti pradedant naują ir vykdant dabartinę Bendrovės veiklą. Nustačius didelę riziką yra parengiamos ir įgyvendinamos papildomos kontrolės priemonės, siekiant sumažinti riziką iki toleruotino lygio. Didelė rizika įtraukiama į rizikų registrą ir stebima. Apie jos būklę informuojama Bendrovės valdyba ir generalinis direktorius, teikiant reguliarias rizikos būklės ataskaitas, be to, viršijus limitus – informuojama nedelsiant.
- Vidutinė rizika (gintarinė) – Bendrovė yra pasirengusi priimti tokią riziką tam tikromis aplinkybėmis, kontroliuodama padėtį. Vidutinei rizikai taikomos tokios pačios valdymo priemonės kaip ir didelei rizikai. Apie jos pasikeitimo būklę informuojama Bendrovės valdyba ir generalinis direktorius teikiant reguliarias rizikos būklės ataskaitas.
- Nuosaiki rizika (geltona) – Bendrovė yra pasirengusi tam tikromis aplinkybėmis prisiimti šią riziką neperžengdama nustatytos ribos ir imtis papildomų priemonių šiai rizikai suvaldyti. Nuosaiki rizika stebima metų bėgyje ir apie pasikeitimo būklę (reikšmingai pasikeitus neigiama linkme) informuojama Bendrovės valdyba ir generalinis direktorius teikiant reguliarias rizikos būklės ataskaitas.
- Maža rizika (žalia) – rizika, atitinkanti Bendrovės tolerancijos ribas.

Vienas iš svarbių rizikos valdymo principų yra tinkamas rizikos valdymo procesų reglamentavimas bei dokumentavimas. Pagrindiniai rizikos valdymo sistemos principai nustatyti Bendrovės valdybos patvirtintoje Rizikų valdymo ir vidaus kontrolės politikoje, atsižvelgiant į bendrą Bendrovės veiklos strategiją ir galimybes prisiimti riziką.

Valdyba užtikrina, kad Bendrovėje būtų patvirtinti reikiami valdymo dokumentai, kad pagrindinės Bendrovės funkcijos būtų tinkamai organizuotos ir kad veiktų tinkamas rizikų valdymo ir vidaus kontrolės procesas. Bendrovėje yra patvirtinti valdymo dokumentai, skirti kiekvienai svarbiai rizikos sričiai, kuriuose yra nurodoma rizikos strategija ir rizikos valdymas. Bendrovės valdyba bent kartą per metus turi užtikrinti, kad svarbiausios rizikos yra identifikuojamos, įvertinamos ir valdomos. Valdyba turi užtikrinti, kad rizika yra priimtina ir atitinkanti iš anksto nustatytas ribas. Detalesnės rizikų valdymo priemonės yra nustatytos Bendrovės veiklos procesus reglamentuojančiuose valdymo dokumentuose.

Bendrovės generalinis direktorius užtikrina, kad rizikos valdymas ir vidaus kontrolė būtų deramai reglamentuoti, įgyvendinami, stebimi ir vėliau deramai vykdomi, vadovaujantis Valdybos patvirtintos politikos nuostatomis. Yra parengti ir Generalinio direktoriaus patvirtinti rizikų valdymo ir vidaus kontrolės praktinio įgyvendinimo valdymo dokumentai visuose Bendrovei reikšminguose verslo procesuose, kontrolės priemonės taip pat yra įdiegtos pagrindinėse verslo informacinėse sistemose.

Bendrovės generalinis direktorius teikia Valdybai reguliarias ketvirtines rizikų, atitikties ir kapitalo ataskaitas, taip pat metinį patvirtinimą dėl rizikų ir vidaus kontrolės situacijos Bendrovėje.

Rizikų valdymo, atitikties bei aktuarinė funkcijos turi pareigą tiesiogiai informuoti Valdybą apie rizikos pasikeitimą pagal poreikį. Valdyba nedelsiant informuojama apie visus įvykius, dėl kurių pagrįstai galėjo atsirasti arba atsirado reikšmingų Bendrovės veiklos arba rezultatų, valdymo sistemos, rizikos pobūdžio, mokumo ir finansinės padėties pokyčių. Rizikų valdymo sistemos informacija yra nuosekliai teikiama

Bendrovės vadovybei siekiant užtikrinti, kad priimant sprendimus būtų atsižvelgiama į aktualią rizikos situaciją:

Rizikų valdymo funkcijos aprašymas

Rizikų valdymo funkcijai vadovauja Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas, kuris teikia nepriklausomas ataskaitas rizikų valdymo klausimais tiesiogiai Bendrovės generaliniam direktoriui, Valdybai ir Grupės Vyriausiajam rizikų valdymo pareigūnui. Rizikų valdymo funkcija Bendrovėje organizuota kaip Grupės rizikos valdymo funkcijos dalis. Rizikų valdymo funkcija atsakinga už rizikos valdymo sistemos palaikymą ir tobulinimą (įskaitant vidaus kontrolę) ir už bendros rizikos situacijos stebėseną. Rizikų valdymo funkcija ne rečiau kaip vieną kartą per metus inicijuoja ir organizuoja sistemingą ir visapusišką rizikos ir atitinkamų kontrolės priemonių vertinimo procesą. Procesas yra integruotas į metinį Bendrovės veiklos planavimo procesą. Rizikų vertinimo procese nustatyti rizikos rodikliai siejami su kiekvieno Bendrovės vadovo rezultatų suvestinės veiklos rodikliais. Šie rodikliai peržiūrimi kas ketvirtį, remiantis nustatytais rizikos rodikliais, ir jais remiantis rengiamos ketvirtinės rizikos situacijos ataskaitos.

Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas užtikrina, kad Bendrovės valdymo dokumentai būtų tinkamai atnaujinami, tarpusavyje suderinti, apimtų svarbiausias veiklos sritis ir, kad tokie dokumentai būtų tinkamai tvarkomi ir prieinami visiems darbuotojams pagal jų vykdomas funkcijas. Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas padeda apibrėžti ir nustatyti Bendrovei taikomus rizikų valdymo ir vidaus kontrolės procesų reikalavimus, taip pat apibrėžia ir nustato reikalavimus atitikties situacijos stebėsenai ir pranešimų apie incidentus / pažeidimus teikimo tvarką. Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas vysto metodus ir priemones tinkamam Bendrovės rizikos situacijai nustatymui, įvertinimui ir informavimui. Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas taip pat atsakingas už savo rizikos ir mokumo vertinimo procesą (ORSA) bei už Bendrovės Lietuvos bankui Bendrovės teikiamos ir viešai atskleidžiamos informacijos (Pilar 3) teikimą, kaip apibrėžta direktyvoje „Mokumas II“ bei Bendrovės valdybos patvirtintoje Politikoje dėl ataskaitų priežiūros institucijoms ir visuomenei rengimo.

Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas taip pat atsakingas už veiksmingą rizikų valdymo veiklos ir procesų

Bendrovėje planavimą ir vykdymą. Tuo pat metu jis konsultuoja Bendrovę visais su rizikos valdymu susijusiais klausimais.

Informacija apie rizikos būklę kas ketvirtį teikiama Bendrovės generaliniam direktoriui ir Valdybai Rizikų valdymo ir atitikties ataskaitoje. Jeigu rizikos būklė arba taikomi procesai nėra patenkinami yra siūlomi veiksmai Bendrovės procesų tobulinimui siekiant sumažinti rizikos pasireiškimo galimą poveikį iki toleruojamo.

Rizikos valdymo procesas

Rizikų valdymo procesą apimantys pagrindiniai etapai: rizikų identifikavimas, analizė, įvertinimas, kontrolė, stebėseną bei atskaitingumas. Šie minėti etapai Bendrovėje vykdomi sistemingai siekiant valdyti visas reikšmingą poveikį veiklos tikslams ir veiklos tęstinumui galinčias turėti rizikas, nepriklausomai nuo jų tikimybės. Rizikos yra vertinamos periodiškai metinio savo rizikos ir mokumo vertinimo proceso (ORSA) metu ir pagal poreikį:

- Prieš diegiant naują produktą/procesą/projektą arba vykdant jų pakeitimus.
- Prieš priimant Bendrovės veiklai reikšmingą sprendimą arba reikšmingai pasikeitus vidaus sąlygoms ar išorės aplinkybėms.

Periodinis rizikų identifikavimo ir vertinimo ciklas, kurio metu įvertinama veiklos funkcijų (procesų) rezultatų liekamoji rizika bei numatomas rizikų valdymo priemonių sustiprinimas ir bendras kapitalo poreikis, vykdomas kasmet veiklos tikslų proceso planavimo metu. Jo metu nustatomos rizikos (rizikos veiksniai), galinčios turėti neigiamos įtakos Bendrovės veiklos tikslams ir rezultatams.

Nustatytos rizikos vertinamos, atsižvelgiant į jų pasireiškimo tikimybę ir galimą poveikį veiklos tikslams ir rezultatams. Tokiu būdu įvertintoms rizikoms, kurių kompleksinis tikimybės ir poveikio įvertinimas viršija rizikos tolerancijos ribą, parenkamos valdymo priemonės, kurių įgyvendinimas sumažintų tikimybės ir (ar) poveikio įtaką taip, kad rizikos įtaka tikslams ir rezultatams atsidurtų rizikos tolerancijos (rizikos apetito) ribose.

Už rizikų nustatymo, jų įtakos analizės įvertinimo, rizikų valdymo plano sudarymo ir nustatytų priemonių įgyvendinimo kontrolės proceso nustatymą atsakingas Bendrovės Rizikų valdymo ir atitikties skyrius. Už operatyvinį rizikų valdymą yra atsakingas rizikos šeimininkas (verslo proceso šeimininkas), išskyrus atvejus, kuomet Bendrovės valdybos sprendimu tokia atsakomybė paskiriama kitam Bendrovės padaliniiui ar darbuotojui. Rizikų valdymo ir atitikties skyrius organizuoja nepamatuotų rizikų įvertinimą mažiausiai vieną kartą per metus.

Vykdant rizikos stebėseną ir kontrolę, atliekama nuolatinė veiklos ir rizikos rodiklių nuokrypių nuo nustatytų ir Bendrovės valdybos patvirtintų limitų peržiūra. Rizikų stebėseną vykdo rizikos šeimininkai jų atsakomybių ribose. Rizikų valdymo funkcija vykdo rizikos apetito bei visų Bendrovės rizikų limitų ir rizikos rodiklių stebėseną agreguotu lygiu bei teikia informaciją apie rizikos lygį Bendrovės vadovybei aptarimui bei sprendimų priėmimui.

Valdyba yra reguliariai, bet ne rečiau kaip kartą per ketvirtį ir pagal poreikį informuojama apie rizikos pobūdžio vertinimo rezultatus, apie kiekvienos rizikos raidą ir atitikimą nustatytam rizikos apetitui bei limitams. Pasikeitus rizikos lygiui neigiamą linkme visuomet teikiamos rekomendacijos bei priemonės, skirtos gerinti rizikos situaciją, ir jos pristatomos Valdybai. Kartą per metus Bendrovės generalinis direktorius teikia Valdybai ataskaitą apie Bendrovės rizikų valdymo ir vidaus kontrolės būklę.

Rizikų kategorijos

Bendrovei būdinga įvairaus pobūdžio rizika, kuri galėtų būti suskirstyta į tokias kategorijas: verslo ir strateginė rizika, draudimo rizika, finansinės rizikos (rinkos rizika, kredito rizika, likvidumo rizika) ir operacinė (įskaitant atitikties) rizika. Glaustai rizikos kategorijų apibūdinimas bei rizikos valdymo priemonės pateikiamos lentelėje žemiau, o plačiau rizikų apibūdinimas bei jų valdymo priemonės yra pateiktos šios ataskaitos C dalyje.

Rizikos kategorija	Rizikos apibūdinimas	Rizikos valdymo priemonės	Valdymo dokumentai, reglamentuojantys rizikos valdymą
Verslo ir strateginė rizika	Rizika, susijusi su negalėjimu parengti ir įgyvendinti verslo planų ir strategijų, priimti sprendimų, paskirstyti išteklių ir reaguoti į aplinkos pokyčius	Kasmetinis strategijos planavimo procesas Kasmetinis strategijos rizikos vertinimo procesas ORSA procesas Verslo apžvalga Susijungimų ir įsigijimų procesas Kylančios rizikos (emerging risks)	Grupės strategija ORSA politika ir instrukcija Susijungimų ir įsigijimų politika Užsakomųjų paslaugų politika (Outsourcing) Rizikos apetitas*
Draudimo rizika	Rizika, susijusi su draudimo sutarčių rizika, t.y. rizika, kad faktinės pajamos iš draudimo įmokų ir/ar žalų išmokų reikšmingai skirsis nuo planuotų	Planavimas Pelingumo forumas Techniniai atidėjiniai Kapitalo reikalavimo paskaičiavimas Tarifikavimas Rizikos vertinimas (UW) Perdraudimas Išmokų forumas	Draudimo veiklos valdymo politika Kapitalo valdymo politika Techninių atidėjinių politika Perdraudimo programa* Rizikos apetitas*
Finansinė rizika	Palūkanų normų, infliacijos, valiutos, kredito, turto ir nuosavybės rizika. Be to, apima turto ir įsipareigojimų valdymą.	Investavimo strategija Kapitalo valdymas Kapitapo pakankamumo skaičiavimas	Investavimo veiklos politika Investavimo strategijos politika ir kiti susiję valdymo dokumentai Kapitalo valdymo dokumentai Rizikos apetitas
Operacinė rizika	Operacinė rizika apibrėžiama kaip galimas įvykis arba aplinkybės, kurios gali kilti atliekant operacijas ir gali turėti finansinių padarinių ir (arba) pakenkti reputacijai. Operacinė rizika gali kilti dėl žmogaus klaidos, silpnų vietų sistemose, klaidų procesuose arba išorinių įvykių	Vidaus kontrolė sistema Kasmetinis operacinės rizikos vertinimo procesas Operacinės rizikos įvykių registras Organizacinės, administracinės bei techninės kontrolės priemonės (valdymo dokumentai, įgaliojimai, limitai, ataskaitos ir pan.)	Operacinės rizikos valdymo politika Operacinės rizikos valdymo instrukcija Operacinės rizikos įvykių valdymo metodika Grupės Informacijos saugumo politika
Atitikties rizika	Atitikties rizika yra operacinės rizikos dalis ir apibrėžiama kaip rizika, kad dėl teisės aktų ar vidaus dokumentų nesilaikymo „Gjensidige“ bus skirtos sankcijos, ji patirs finansinių nuostolių arba bus padaryta žala reputacijai	Vidaus kontrolė sistema Operacinės rizikos įvykių registras Kasmetinis operacinės rizikos vertinimo procesas Antikorupcijos programa Organizacinės, administracinės bei techninės kontrolės priemonės (valdymo dokumentai, ataskaitos ir pan.)	Atitikties rizikos valdymo politika Gairės dėl atlygio peržiūros Asmens duomenų tvarkymo politika Asmens duomenų tvarkymo tvarka Grupės politika dėl Valdybos, generalinio direktoriaus, <i>de facto</i> vadovų ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo Pažeidimų ir piktnaudžiavimo, įskaitant korupciją, valdymo politika ir instrukcija Grupės pirkimų politika Grupės užsakomųjų paslaugų politika (outsourcing) Tvarkos dėl valdymo dokumentų Etikos taisyklės Tvarkos dėl socialinės atsakomybės

5 lentelė. Rizikų apibūdinimas bei jų valdymo priemonės

*Nėra valdymo dokumentas, tačiau įtrauktas į rizikų valdymą dėl savo svarbos

Verslo ir strategijos rizika

Strategijos rizika susijusi su negalėjimu parengti ir įgyvendinti verslo planų ir strategijų, priimti sprendimų, paskirstyti išteklių ir reaguoti į aplinkos pokyčius.

Strateginė rizika yra pripažįstama kaip speciali rizikos kategorija Bendrovės rizikos visumoje. Pagrindinis įrankis kontroliuojant strateginę riziką yra tvirtas strategijos procesas ir paskesnis tikslų ir rezultatų valdymas, integruotas į ataskaitų teikimo procesą.

Strateginės ir verslo rizikos vertinimas yra natūrali strateginės analizės dalis ir yra integruotas į strategijos procesą vadovybės ir Valdybos lygmeniu. Bendrovėje taikomas metinis rizikos vertinimo procesas, kuris yra integruotas į bendrą Bendrovės planavimo procesą visuose padaliniuose kaip verslo peržiūros dalis.

Verslo strateginės rizikos yra įtrauktos į ORSA scenarijus ir yra padengiamos rizikų vertinimo proceso metu (vadovybės lygmeniu).

Savo rizikos ir mokumo vertinimas (ORSA)

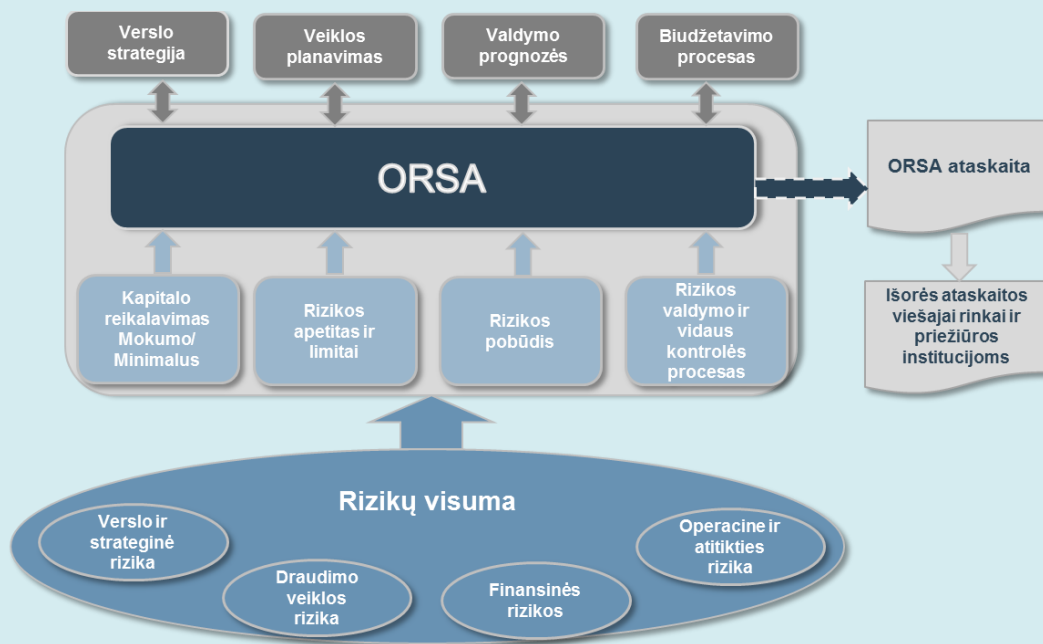
ORSA įgyvendinamas kaip pagrindinis rizikos valdymo ir kontrolės įrankis, kuris užtikrina, kad Valdyba, priimdama sprendimus, turėtų pakankamai informacijos, kad galėtų įvertinti, ar Bendrovės rizikų visuma atitinka priimtą rizikos lygį ir limitus. Be to, vykdant ORSA procesą dokumentais pagrindžiama, kad Bendrovė turi pakankamai kapitalo Bendrovės rizikai padengti tiek konkrečiu momentu, tiek ir per visą planuojamą laikotarpį. Todėl ORSA ataskaita yra Bendrovės kapitalo plano ir nepaprastos su kapitalu susijusios padėties vertinimo pagrindas. ORSA procesas aprašytas ir dokumentuotas patvirtintoje Bendrovės valdybos Grupės ORSA politikoje.

ORSA procesas gali būti apibūdintas kaip tęstinis procesų ir procedūrų, kurias Bendrovė naudoja nustatyti, įvertinti, valdyti ir stebėti rizikas, su kuriomis Bendrovė susiduria ar gali susidurti trumpuoju ar ilgoju laikotarpiu, taip pat nustatyti susijusius kapitalo reikalavimus rinkinys. ORSA ataskaitoje nurodytas Bendrovės mokumo reikalavimas, atsižvelgus į būdingą Bendrovei rizikos pobūdį, Bendrovės kapitalo planas ir aptariamoms kapitalizacijos priemonėms susidarius neįprastai su kapitalu susijusiai padėčiai (testavimas nepalankiausiomis sąlygomis).

ORSA procesą sudaro šie pagrindiniai elementai:

- Bendrovės rizikos programos sukūrimas
  - Bendrovės rizikos apetito nustatymas
  - Metinis rizikos ir vidaus kontrolės vertinimo procesas
  - Ketvirtinės ataskaitos dėl rizikos situacijos, įskaitant rizikos apetitą
- } Grupės Rizikų valdymo ir vidaus kontrolės politika
-
- Bendrovės rizikos pobūdžio kapitalo prognozės, palyginti su Bendrovės rizikos apetitu, taip pat jautrumo vertinimai ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis
- } Kapitalo valdymo politika
-
- Aktuarių skyriaus indėlis techninių atidėjinių įvertinime
- } Grupės politika dėl techninių atidėjinių

ORSA yra pagrįstas Bendrovės strategija ir valdymo prognozėmis, bet tuo pačiu naudojama kaip pagrindas strateginių sprendimų priėmimui, vertinant rizikos pobūdį ir kapitalo poreikį alternatyvioms strateginėms iniciatyvoms per visą planuojamą laikotarpį. ORSA proceso įvesties ir rezultatų apžvalga pateikta 3 paveikslėlyje.

3 Pav: ORSA proceso įvesties ir rezultatų apžvalga

ORSA procesas apima visus procesus ir procedūras, kurias Bendrovė naudoja trumpalaikiam ir ilgalaikiam rizikos, kurios Bendrovė yra arba gali būti veikiamos, nustatymui, vertinimui, stebėsenai, valdymui, atskaitomybei bei atitinkamo kapitalo reikalavimo nustatymui. ORSA procesas yra nuoseklus metinis procesas, apimantis tokius pagrindinius procesus kaip Bendrovės rizikos pobūdžio nustatymas; rizikos apetito nustatymas; metiniai rizikos ir vidaus kontrolės įvertinimo procesai; ketvirtinės rizikos, atitikties ir kapitalo būklės ataskaitos, įskaitant rizikos apetito įvertinimą, Valdybai, Generaliniam direktoriui ir akcininkui; kapitalo projekcijos, jautrumo vertinimai ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis; techninių atidėjinių įvertinimas, atliekamas aktuarių. Bendrovės valdyba aktyviai dalyvauja visame ORSA procese – tvirtindama

valdymo dokumentus, reglamentuojančius rizikų bei kapitalo valdymą, peržiūrėdama ir tvirtindama ORSA metinį planą, nustatydama ir tvirtindama rizikos apetitą, kapitalo valdymo planą, pagrindinius rizikos rodiklius bei rizikos limitus bei vertindama ir priimdama domėn strateginės bei operacinės rizikų vertinimo rezultatus, atsižvelgiant į Bendrovės strateginius tikslus bei rezultatus; aptardama ketvirtinės Rizikų valdymo, Atitikties, Aktuarinės funkcijos ataskaitas, verslo rezultatų ataskaitas bei ORSA ataskaitos aptarimus ir tvirtinimą bei dalyvaudama kituose susijusiuose procesuose.

ORSA procesą valdo Bendrovės valdyba. Procesas organizuojamas taip, kad Valdyba bet kuriuo metu galėtų nustatyti reikalavimus ir reikalauti paaiškinti procesus ir rezultatus. Be to, Valdyba vertina strategijos poveikį kapitalui

prognozuojamuoju laikotarpiu. Valdyba tvirtina galutinę ORSA ataskaitą ir tvirtina ORSA politiką.

Bendrovės generalinis direktorius užtikrina, kad ORSA procesas būtų vykdomas vadovaujantis Valdybos nustatyta tvarka. Nuolatinis nepertraukiamas ORSA procesas ir jo rezultatai peržiūrimi Valdybos posėdžių metu. Bendrovės Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas yra atsakingas už ORSA procesą ir galutinės ataskaitos parengimą. Vidaus audito funkcija atlieka nepriklausomą ORSA ataskaitos peržiūrą prieš teikiant ataskaitą Valdybai tvirtinimui. ORSA procesas jungiamoji rizikų valdymo veiklos ir rizikos valdymo sistemos grandis.

ORSA procesas atliekamas ne rečiau nei vieną kartą per metus. Reikšmingai pasikeitus Bendrovės rizikos ar kapitalo situacijai, turi būti atliekamas neeilinis ORSA vertinimas. Reikalavimas atlikti neeilinį ORSA vertinimą grindžiamas vadovybės ir Valdybos sprendimais.

Bendrovės ORSA procesas buvo nuosekliai vykdomas ataskaitiniais 2017 metais, atsižvelgiant į patvirtintą Bendrovės valdybos ORSA planą, 2017 metais buvo atlikti planiniai metiniai strateginės bei operacinės rizikos vertinimai, kurių rezultatai buvo pateikti Valdybai, jos aptarti bei priimti domėn. Taip pat buvo atlikti neplaniniai operacinės rizikos vertinimai strateginiuose projektuose, kurių rezultatai pateikti bei rizikos situacijos tobulinimo priemonės buvo pasiūlytos Rizikų ir atitikties funkcijų ketvirtinėse ataskaitose, teiktose Valdybai. Ketvirtinės Rizikų valdymo ataskaitos bei Vyr. aktuario ketvirtinės ataskaitos detaliam aprašo bendrą Bendrovės rizikos ir techninių atidėjinių būklę, rizikos apetito laikymąsi, kiekvienos rizikos (strateginės, draudimo, finansinių, operacinės, atitikties bei kylančių) Valdybos patvirtintų limitų laikymąsi bei pagrindinius darbus ir rekomendacijas rizikos situacijos tobulinimui per ataskaitinį ketvirtį. Valdyba priimdama savo sprendimus visuomet turi aktualią informaciją apie rizikų situaciją ir jų lygį Bendrovėje ir priima ją domėn priimdama reikšmingus sprendimus.

Bendrovės įgyvendintas 2017 metais ORSA procesas parodė, kad Bendrovė turės pakankamai kapitalo visą prognozuojamą 2017 - 2021 metų laikotarpį. Mokumo situacija parodo kapitalo perviršį prognozuojamo laikotarpio pradžioje. Pagrindinius Bendrovės veiklos rizikos valdymo instrumentus sudaro veiksmingas perdraudimo susitarimas, mažos rizikos investavimo strategija, konservatyvi dividendų politika. Draudimo veiklos rizika prognozuojamu laikotarpiu išlieka pagrindine.

Bendrovės ORSA ataskaita pirmiausia yra skirta Bendrovės Valdybai, kuri ją tvirtina ir priima domėn, bei su ja supažindinamas Grupės vyriausiasis rizikos valdymo pareigūnas. Valdybos patvirtinta ORSA ataskaita teikiama Lietuvos bankui.

Mokumo kapitalo poreikį Bendrovė apskaičiuoja taikydama standartinę formulę.

Valdymo sistemos vertinimas

Bendrovės valdymo sistemos peržiūrą ir vertinimą atlieka Rizikų valdymo ir atitikties skyrius ne rečiau kaip vieną kartą per metus. Atliekant valdymo sistemos vertinimą, atsižvelgiama į vidaus ir išorės veiksnius, kurie gali turėti įtakos Bendrovės valdymui, bei valdymo sistemos atitiktį Mokumas II reikalavimams.

2017 metais atlikto valdymo sistemos vertinimo apimtis, rezultatai ir išvados dokumentuoti, pristatyti Bendrovės valdybai ir generaliniam direktoriui ir priimti domėn. Bendrovės valdyba tvirtina valdymo sistemos tobulinimo planą ir užtikrina,

kad būtų atlikti atitinkami valdymo sistemos tobulinimo veiksmai, ištaisant vertinimo metu nustatytus trūkumus.

B.4 Vidaus kontrolės sistema

Vidaus kontrolės sistema

Bendrovės vidaus kontrolės sistema grindžiama tarptautiniais rizikų valdymo ir vidaus kontrolės standartais – COSO ERM (Enterprise Risk Management Framework) ir vykdoma taip kaip aprašyta žemiau. Vidaus kontrolės sistema yra visų pirma įrankis užtikrinti operacinės rizikos kontrolę, t. y. padėti vykdyti veiksmingą ir efektyvią veiklą, užtikrinti, kad ji atitiktų vidaus ir išorės teisės aktų reikalavimus, sumažinti nuostolius ir apsaugoti turtą, rengti patikimą ir lengvai pasiekiamą valdymo informaciją ir tinkamai teikti išorės ataskaitas.

Vidaus kontrolės sistema grindžiama penkiais integruotais ir kartu veikiančiais elementais:

- Kontrolės aplinka.
- Rizikos vertinimas.
- Kontrolės veikla.
- Informavimas ir komunikacija.

Kontrolės aplinka

Bendrovės vidaus kontrolės aplinka apima etikos vertybes, tinkamą organizacinę struktūrą su pareigų paskirstymu, atskyrimu bei atskaitomybe.

Visos Bendrovės veiklos sritys turi tinkamą ir dokumentuotą organizacinę struktūrą, aiškias atskaitomybės linijas ir suteiktus įgaliojimus. Bendrovėje yra parengti visų pagrindinių procesų aprašymai.

Bendrovės darbuotojų pareigos, tikslai, darbo funkcijos, teisės, atsakomybės ir reikalavimai pareigoms yra nustatyti kiekvieno darbuotojo pareiginiuose nuostatuose. Visi darbuotojai turi pareiginius nuostatus ir tinkamą pareiginiuose nuostatuose nurodytoms funkcijoms ir pareigoms vykdyti kvalifikaciją. Pagal konkretaus darbuotojo darbo pobūdį, funkcijas ir kvalifikaciją darbuotojui suteikiami įgaliojimai atstovauti Bendrovę konkrečioms veiksmams atlikti asmeniškai arba nustatomi Bendrovės valdymo dokumentuose. Periodiškai atliekama darbuotojų asmeninių tikslų vykdymo peržiūra.

Visi Bendrovės darbuotojai turi susipažinti su Valdybos patvirtintomis Grupės Etikos taisyklėmis. Bendrovėje galioja etikos neatitikties incidentų sprendimo procesai.

Bendrovės valdybos patvirtinta Grupės Personalo politika yra pagrindas veiksmingai rizikos kultūrai, ir tinkamai darbo aplinkai.

Sukurta Bendrovės Atlygio sistema, kuri reglamentuojama Bendrovės Atlygio politikoje, vadovaujantis teisiniais atlygio nustatymo draudimo įmonėse reikalavimais. Taikoma skatinimo sistema, padedanti užtikrinti tinkamą valdymą ir rizikos kontrolę, be to padeda užkirsti kelią galimiems interesų konfliktams.

Bendrovės valdybos patvirtinta Grupės Informacijos saugumo politika apibrėžia Bendrovės poziciją, bendruosius tikslus ir reikalavimus informacijos saugumui, būtinius užtikrinti informacijos valdymą ir kontrolę.

Bendrovė yra sukūrusi vidinį ir išorinį kanalus, kuriais naudojantis darbuotojai ir kiti asmenys gali pranešti apie pažeidimus.

Grupės politika dėl Valdybos, Generalinio direktoriaus ir vykdomosios vadovybės kompetencijos ir tinkamumo vertinimo reglamentuoja Valdybos narių, Generalinio direktoriaus kitų Bendrovę valdančių ir pagrindines funkcijas vykdančių darbuotojų tinkamumo vertinimo tvarką.

Bendrovėje veikia „Gjensidige“ akademija skatinanti nuolatinį įgūdžių tobulinimą. Visi nauji darbuotojai supažindinami su Bendrovės veiklos principais, yra parengtos profesinių ir vadybos įgūdžių tobulinimo programos. Pavyzdžiui, 2017 visiems Bendrovės darbuotojams, kurie platina Bendrovės draudimo produktus, buvo organizuojami privalomi Bendrovės produktų mokymai, o po jų buvo vykdoma privaloma darbuotojų atestacija.

Įgyvendintas metinis veiklos tęstinumo planavimo procesas, jame numatytos vadovybės pareigos, o šio proceso įgyvendinimo ataskaitos teikiamos Valdybai.

Rizikų vertinimas

Bendrovė vertina visą reikšmingą riziką ir skatina diskutuoti apie tai, kokią įtaką gali turėti įvykiai turėtų nustatyti tikslų siekimui. Spręsdama dėl rizikos valdymo būdų, Valdyba aiškiai nustato rizikos ir vidaus kontrolės valdymo politiką, kokia rizika yra priimtina atitinkamoje srityje, t. y. kokia yra toleruojama likutinė rizika.

Bendrovės veikla vertinama įvairiais būdais, norint atpažinti visas svarbiausias rizikos rūšis. Vertinant Bendrovės vidaus kontrolės struktūros veiksmingumą ir sprendžiant dėl būtinybės imtis papildomų vidaus kontrolės priemonių, taikomi įvairūs pagrindinių rizikos vertinimo veiksmai. Vertinant riziką visuomet atsižvelgiama į poveikį veiklos tęstinumui ir atitiktčiai. Ypatingas dėmesys kaip vidaus kontrolės priemonei yra skiriamas operacinei/veiklos rizikai.

Bendrovėje yra nustatyta, kad vadovai yra atsakingi už rizikos valdymą atitinkamoje jų atsakomybės srityje ir jie bet kurio metu turi sugebėti įrodyti, kad jų įdiegtos kontrolės priemonės yra pakankamos. Tuo tikslu trijų aukščiausių valdymo lygių vadovai:

- Nustatė ir apibrėžė svarbiausius procesus atitinkamoje atsakomybės srityje
- Nustatė ir įvertino svarbiausias su procesais susijusią operacinę riziką
- Įgyvendina tinkamas ir veiksmingas kontrolės priemones, kurios padeda sumažinti operacinę riziką iki priimtino lygio

Vadovai nuolat vertina rizikos situaciją atitinkamoje jų atsakomybės srityje. Siekiant atlikti išsamesnę operacinės rizikos peržiūrą yra nustatytas savęs vertinimo procesas, kuris atliekamas ne rečiau kaip vieną kartą per metus, vadovaujantis rizikų valdymo funkcijos nurodytais kriterijais ir gairėmis. Yra parengtas krizių valdymo planas, kuriame aprašomos procedūros ir atsakomybės siekiant užtikrinti veiklos tęstinumą susidariusi krizinei situacijai.

Kontrolės veikla

Bendrovė savo veikloje taiko prevencinės ir paskesniosios kontrolės priemones.

Prevencinės kontrolės priemonės yra skirtos apriboti rizikos pasireiškimo ir išsivystymo galimybę ir neleisti realizuoti nepageidaujamoms pasekmėms Bendrovės veikloje. Tai yra aktyvūs veiksmai ir priemonės, padedantys užtikrinti, kad bus išvengta klaidų ir nukrypimų Bendrovės veiklos procesuose - pareigų atskyrimas, limitai, įgaliojimai, patvirtinimai, valdymo

dokumentai ir kitos priemonės užkertančios kelią rizikos pasireiškimui.

Paskesnioji kontrolė yra skirta nustatyti klaidas ir neatitikimus po to, kai jei jau yra įvykę. Taip siekiama šalinti arba ištaisyti piktnaudžiavimus, klaidas, netikslumus, apgaulės atvejus, neteisingus arba klaidinančius duomenis, atsiradusius apskaitoje arba finansinėse ataskaitose - veiklos peržiūra, netikėtus atskirų procesų, operacijų, turto ar jo dalies patikrinimas operacijų metu arba tuoj pat jas atlikus, inventorizacijos, auditai ir kitos kontrolės priemonės.

Bendrovėje yra atliekama nuolatinė veiklos ir patvirtintų pagrindinių rizikos rodiklių nuokrypčių nuo patvirtintų limitų stebėseną ir kontrolė detaliu verslo procesų bei agreguotų Bendrovės lygiu.

Informavimas ir komunikacija

Reikalavimų ir principų komunikavimas yra labai svarbi vidaus kontrolės sistemos dalis. Bendrovės informavimo sistema užtikrina nuolatinį, tikslų, saugų ir operatyvų informacijos perdavimą visais Bendrovės lygiais, sudaro sąlygas nustatyti, įvertinti ir kontroliuoti rizikas, Bendrovės finansinę būklę, veiklos efektyvumą ir leidžia laiku priimti su rizikos valdymu ir Bendrovės valdymu tinkamus sprendimus. Yra sukurta sistema užtikrinanti patikimos ir tinkamos vidaus bei išorės informacijos, turinčios įtakos priimančiam sprendimui, pateikimą laiku ir tinkama forma, taip pat, kad visi įstaigos darbuotojai būtų susipažinę ir išmanę įstaigos vidaus teisės aktus ir procedūras, susijusias su jų pareigomis ir atsakomybe. Taip pat labai svarbu, kad už sprendimų priėmimą atsakingi asmenys yra informuojami apie nustatytas rizikas ir įvykusius incidentus. Bendrovėje veikia sisteminga incidentų pranešimo ir valdymo procedūra. Bendrovėje vykdomi nuolatiniai vadovų ir pagrindinių funkcijų darbuotojų mokymai ir priežiūra.

Bendrovėje siekiama sukurti aukštą operacinės rizikos įvykių registravimo ir valdymo kultūrą bei užtikrinti procesų tobulinimą vertinant tokius įvykius.

Įvykus operacinės rizikos įvykiui, darbuotojai privalo apie tai pranešti užpildydami operacinės rizikos registrą, kurį administruoja Rizikos valdymo ir atitikties skyrius.

Bendrovėje yra sukurtas pranešimų apie pažeidimus kanalas („whistle-blower channel“), kuriuo tiek darbuotojai, tiek ir kiti asmenys gali pranešti apie vidaus ar išorės taisyklių, taip pat etikos normų pažeidimus.

Bendrovėje veikia keli sprendimų priėmimo lygiai, kurie užtikrina visų reikšmingų Bendrovės veiklą galinčių paveikti rizikų valdymą.

Kiekvienais metais Generalinis direktorius teikia Valdybai patvirtinimą dėl rizikų ir vidaus kontrolės situacijos Bendrovėje, tuo pačiu ir apie vidaus kontrolės priemonių įgyvendinimą. Generalinis direktorius patvirtina, kad buvo atlikta visoms verslo sritims būdingų reikšmingų rizikų peržiūra, jog rizika yra tinkamai valdoma ir kad peržiūra buvo tinkamai dokumentuota.

Vidaus kontrolės sistemos stebėseną

Pirmoji gynybos linija atsakinga už vidaus kontrolės sistemos valdymą atitinkamoje atsakomybės srityje vykdamas kasdienę verslo veiklą. Pranešimai apie incidentus teikiami nuolat, jų nagrinėjimo kontrolę vykdo pirmoji ir antroji gynybos linija (rizikų valdymo funkcija ir atitikties funkcija). Metinę kontrolinę procesų, rizikų ir kontrolės priemonių peržiūrą atlieka Bendrovės rizikų valdymo funkcija.

Pirmojoje gynybos linijoje esančios kontrolės funkcijos integruotos į bendrą Bendrovės vidaus kontrolės sistemą. Tokios funkcijos – tai informacijos saugumo, prevencijos ir kokybės funkcijos, kurios prižiūri pardavimo veiklą ir žalų administravimą.

Bendrovėje rizikos valdymo funkciją ir atitikties funkciją vykdo Rizikų valdymo ir atitikties skyrius, kuris stebi ir kontroliuoja, kaip Bendrovėje įgyvendinama vidaus kontrolės sistema.

Vidaus audito funkcija reguliariai atlieka nepriklausomus įvairių Bendrovės vidaus kontrolės sistemos dalių auditus.

Atitikties funkcija

Atitikties funkciją vykdo Rizikų valdymo ir atitikties skyrius, kuris yra Bendrovės antra gynybos linija.

Atitikties rizika yra rizika, kad Bendrovė gali prarasti reputaciją, jai gali būti taikomos sankcijos ir (arba) ji gali patirti finansinių nuostolių pažeidus įstatymus, kitus teisės aktus ar Bendrovės vidaus taisykles. Atitikties funkcija yra nepriklausoma funkcija, kuri atsakinga už atitikties rizikos valdymą. Bendrovės atitikties funkcijai vadovauja Rizikų valdymo ir atitikties skyriaus vadovas, kuris yra atskaitingas Bendrovės valdybai. Ši funkcija yra centralizuotos Grupės atitikties funkcijos dalis, kuriai vadovauja Grupės vyriausiasis atitikties pareigūnas.

Atitiktis yra integruota ir neatskiriama Bendrovės procesų dalis. Visi vadovai ir darbuotojai yra atsakingi už visų vidaus ir išorės teisės aktų laikymąsi. Įstatymai ir kiti teisės aktai yra nuosekliai sekami ir jų laikomasi, vykdant verslo procesus. Kiekvienas Bendrovės vadovas yra atsakingas už atitikties rizikos valdymą atitinkamoje jo atsakomybės srityje ir už veiklos atitiktį teisės aktų bei Bendrovės vidaus teisės aktų reikalavimams. Atitikties funkcija padeda Bendrovei nustatyti, vertinti atitikties riziką, teikia konsultacijas, vykdo stebėseną ir teikia ataskaitas apie atitikties rizikos situaciją Bendrovėje. Atitikties funkcija vaidina svarbų vaidmenį, užkertant kelią atitikties rizikos pasireiškimui, tuo tikslu imasi reikalingų veiksmų, įskaitant teikiamas konsultacijas, dalijimąsi informacija ir mokymą Bendrovei svarbiais atitikties ir reguliavimo klausimais. Tokiam tikslui pasiekti Bendrovėje veikia aktyvi atitikties funkcija, kuri seka reguliavimo pokyčius, inicijuoja konsultacijas ir tyrimus.

Bendrovės atitikties rizikos valdymas yra integruotas į Bendrovės rizikų valdymo sistemą ir yra nenutrūkstamas bei rizikos vertinimu pagrįstas (angl. *risk-based approach*) procesas, kurio metu valdoma atitikties rizika, būdinga visai Bendrovei. Atitikties funkcija rengia metinį atitikties veiklos planą. Atitikties funkcija vadovaujasi rizikos vertinimu pagrįstu metodu: daugiausiai dėmesio skiriama toms sritims, kurių atitikties rizika yra identifikuota kaip didžiausia. Išorės ar vidaus teisės aktų nesilaikymo atvejai ar jų pažeidimai registruojami operacinės rizikos įvykių registre. Kiekvienas darbuotojas, pastebėjęs pažeidimo atvejį, kai Bendrovė arba Bendrovės darbuotojas nesilaiko teisės aktų ar vidaus taisyklių reikalavimų, privalo nedelsdamas tokį atvejį užregistruoti. Visos išvados, įskaitant duomenis apie pažeidimus, apibendrinamos atitikties ataskaitose, kurios kiekvienais metais teikiamos Valdybai, Generaliniam direktoriui ir Grupės vyriausiajam atitikties pareigūnui. Be to, atitikties klausimai aptariami Valdybai, Generaliniam direktoriui ir Grupės vyriausiajam atitikties pareigūnui teikiamoje ketvirčio Atitikties ataskaitoje.

B.5 Vidaus audito funkcija

Bendrovės Vidaus audito tarnyba yra nepriklausoma, objektyvi kontrolės užtikrinimo ir konsultavimo funkcija, padedanti Valdybai ir Generaliniam direktoriui stebėti ir kontroliuoti Bendrovės rizikos poziciją. Vidaus audito tarnybai vadovauja Vyriausiasis audito tarnybos vadovas. Bendrovės valdyba skiria Vidaus audito tarnybos vadovą ir atšaukia jį iš pareigų, vadovaudamasi Grupės audito komiteto pasiūlymu, ir tvirtina jo darbo sąlygas, remdamasis Grupės valdybos Atlyginimų komiteto pasiūlymu. Vidaus audito tarnybos darbuotojai negauna atlyginimo remiantis finansinės veiklos rezultatais.

Vidaus audito tarnybos vadovas yra įdarbintas tiek Bendrovėje, tiek Gjensidige Forsikring ASA. Vadovaujantis bendra taisykle, Vidaus audito tarnybos vadovas užima tokias pačias pareigas visose Grupės bendrovėse, kurios pagal teisės aktų reikalavimus privalo turėti vidaus audito funkciją. Vidaus audito tarnybos vadovo pareiga yra parengti aiškias gaires dėl darbo užduočių paskirstymo tarp Grupės vidaus audito ir patrunuojamųjų įmonių, įskaitant Bendrovę, vidaus audito padalinių. Tokios gairės kartu su Audito planu pateiktos Grupės audito komitetui ir Bendrovės valdybai.

Vidaus audito tarnybos vadovas nustato vidaus audito veiklos tvarką. Audito veikla atliekama nepriklausomai, be jokios nepageidaujamos organizacijos daromos įtakos. Ši taisyklė taip pat taikoma audito projektų pasirinkimui, pasirenkamai metodologijai, audito veiklos pasirinkimui, dažnumui, laiko nustatymui ir ataskaitų teikimui. Tokia tvarka pateikta Grupės audito komitetui ir Bendrovės valdybai.

Vidaus auditas yra Bendrovės trečia gynybos linija. Vidaus audito padalinys yra centralizuotas Grupės padalinys, atliekantis nepriklausomą rizikos vertinimą ir apima visas Grupės veiklas, įskaitant Bendrovės veiklą.

Vidaus audito padalinio darbuotojai privalo išlaikyti aukščiausio lygio profesinį objektyvumą, rinkdami, vertindami ir skelbdami su tikrinama veikla ar procesu susijusią informaciją. Vidaus audito padalinio darbuotojai negali prisiimti atsakomybės už vidaus kontrolės įgyvendinimą, procedūrų rengimą, sistemų įdiegimą ar apskaitos dokumentų rengimą, kadangi tai galėtų daryti įtaką vidaus audito nepriklausomumui ir objektyvumui.

Vidaus audito tarnybos vadovas ne rečiau kaip kartą per metus Bendrovės valdybai ir Grupės valdybai patvirtina, kad atlikdamas vidaus audito užduotis, Vidaus audito padalinys veikė nepriklausomai.

Pareigos ir užduotys

Pagrindinė vidaus audito pareiga yra stebėti ir tikrinti Bendrovės rizikų valdymo, vidaus kontrolės ir valdymo procesus. Šiuo pagrindu svarbiausias vidaus audito tikslas yra stebėti ir tikrinti, koku mastu:

- Praktiškai įgyvendinama Bendrovės strategija.
- Bendrovės veikla ir jos naudojami išteklių atitinka numatytus tikslus.
- Tinkamai laikomasi teisės aktų ir priežiūros institucijų reikalavimų, taip pat vidaus teisės aktų nuostatų.
- Finansinė ir veiklos informacija yra patikima ir kokybiška.
- Turtas yra tinkamai apsaugotas.

Vidaus audito tarnyba teikia pagal teisės aktus privalomus patvirtinimus.

Valdybos prašymu Vidaus audito padalinys gali atlikti konkrečių sričių veiklos peržiūrą. Vidaus audito padalinys atlieka savo darbą pagal teisės aktus, taikomus vidaus audito

funkcijai finansų įstaigose, įskaitant tarptautinius profesinius vidaus audito veiklą reglamentuojančius standartus.

Audito planas

Bendrovės valdyba, remdamasi Grupės audito komiteto pateikta rekomendacija, tvirtina metinį Vidaus audito planą. Rengiant vidaus audito metinį planą, atsižvelgiama į rizikos ir reikšmingumo vertinimą, taip pat biudžeto išlaidas ir biudžetinio laikotarpio vidaus ir išorės išteklių poreikius. Bendrovės metinis audito planas yra metinio Grupės audito plano dalis.

Audito planas parengtas remiantis gerąja patirtimi ir atsižvelgiant į Bendrovės vadovybės ir Valdybos atlikto rizikos vertinimo išvadas.

Nukrypimai nuo patvirtinto metinio vidaus audito plano ir išteklių plano pateikiami Grupės audito komitetui ir Bendrovės valdybai. Prioritetų keitimai arba nauji vidaus audito projektai derinami su Grupės audito komitetu ir Bendrovės valdyba. Bet kokie pakeitimai, dėl kurių bus reikalingas papildomas išlaidų biudžetas, turi būti tvirtinami Valdybos.

Ataskaitų teikimas

Vidaus auditas bent kartą per metus teikia ataskaitą Valdybai, informuodamas, ar Bendrovės rizikų valdymas, vidaus kontrolė ir valdymas vyksta pagal vidaus ir išorės teisės aktus. Ši ataskaita apima atliktų auditų rezultatus ir visus pareiškimus, rekomendacijas ir bendrus įvertinimus. Ataskaita apima atliktų auditų santrauką ir, jeigu yra, nukrypimus nuo metinio vidaus audito ir išteklių plano.

Ataskaitoje taip pat nurodomi klausimai, kurie buvo įvertinti nepatenkinamai; pateikiama priimtinais laikomų trūkumų santrauka, kurioje, Vidaus audito tarnybos vadovo nuomone, atitinkamais veiksmais galima pagerinti rizikos valdymo, vidaus kontrolės ir valdymo procesus.

B.6 Aktuarinė funkcija

Bendrovės aktuarinę funkciją atlieka Bendrovės aktuarų skyrius, kuris yra atsakingas už Bendrovės atliekamų techninių atidėjinių skaičiavimus ir draudimo veiklos rezultato apskaičiavimą. Aktuarų skyrius veikia vadovaujamas Bendrovės Finansų direktoriaus, tačiau yra atskaitingas Valdybai.

Vyriausiasis aktuaras, kuris yra Aktuarų skyriaus vadovas, yra atsakingas už techninių atidėjinių apskaičiavimą ir aktuarinių funkcijų vykdymą pagal direktyvą „Mokumas II“. Siekiant užtikrinti nepriklausomumą, kontrolės užduotis atlieka kiti darbuotojai, nei darbuotojai, skaičiuojantys techninius atidėjinius. Kontrolės funkcijas atliekantys asmenys yra sutelkiami į vieną grupę, kuriai vadovauja Vyriausiasis aktuaravyskandantys tokias pareigas:

- Koordinuoja techninių atidėjinių skaičiavimus.
- Užtikrina, kad techniniams atidėjiniams apskaičiuoti naudojami metodai, modeliai ir prielaidos yra tinkami ir veiksmingi.
- Įvertina, ar techniniams atidėjiniams apskaičiuoti naudoti duomenys yra pakankami ir ar jie yra reikiamos kokybės.
- Palygina tiksliausias įverčius ir patirtį.
- Informuoja Valdybą ir Bendrovės vadovybę apie techninių atidėjinių skaičiavimo patikimumą ir tinkamumą.
- Patikrina supaprastintus tiksliausio įverčio apskaičiavimus, remiantis aproksimacijomis ir atidėjiniams numatomiems mokėjimams.

- Pateikia savo nuomonę apie tai, ar Bendrovės perdraudimo programa yra pakankama.
- Padeda veiksmingai įgyvendinti rizikos valdymo sistemą, ypač modeliuojant riziką, kuri sudaro pagrindą mokumo kapitalo reikalavimo apskaičiavimui ir nuosavam Bendrovės kapitalo poreikio vertinimui.
- Teikia pasiūlymus dėl duomenų kokybės tobulinimo, siekiant užtikrinti, kad duomenys būtų pakankami ir atitiktų direktyvoje „Mokumas II“ apibrėžtus kokybės reikalavimus.
- Pateikia nuomonę dėl draudimo ir perdraudimo politikos / programų ir abipusių ryšių tarp jų ir techninių atidėjinių.

Vyriausiasis aktuaras bent kartą per metus teikia ataskaitą apie visus svarbiausius aktuarinės funkcijos atliktus darbus ir jų rezultatus, aiškiai nurodydamas trūkumus, pateikdamas rekomendaciją, kaip tokie trūkumai gali būti pašalinti. Ataskaita skirta Generaliniam direktoriui ir Valdybai.

B.7 Veiklos ranga

Veiklos ar funkcijų perdavimui vykdyti tretiesiems asmenims taikomi reikalavimai ir principai apibrėžti Politikoje dėl užsakomųjų paslaugų, kurią tvirtina Valdyba. Politika užtikrina atitiktą reikalavimams dėl funkcijų ir veiklos perdavimo, apibrėžtiems Lietuvos teisės aktuose ir direktyvoje „Mokumas II“.

Visos funkcijos ir veiklos, kurios nėra laikomos esminėmis ar svarbiomis funkcijomis ir veiklomis, gali būti perduotos vykdyti tretiesiems asmenims su sąlyga, kad Bendrovė išlieka atsakinga už pasitelktų trečiųjų asmenų įsipareigojimų vykdymą.

Perleidus veiklą, vertinami ir dokumentuojami tokie duomenys:

- Kaip pasirinkti pakankamos kokybės paslaugas teikiančius tiekėjus.
- Rašytinėje sutartyje privalomi nurodyti duomenys.
- Kaip užsakytos paslaugos bus valdomos ir stebimos.
- Nenumatytų atvejų planas (tiek įmonės, tiek paslaugų teikėjo).

Bendrovė siekia neperduoti Paslaugų teikėjams reikšmingų ir/ar kitų funkcijų, jeigu dėl to:

- Jš esmės pablogėtų Bendrovės valdymo sistemos kokybė.
- Nepagrįstai padidėtų veiklos ir kitos rizikos.
- Pablogėtų Priežiūros institucijos galimybės vykdyti Bendrovės priežiūrą.
- Būtų pažeisti draudėjų, apdraustųjų, naudos gavėjų interesai.

Užsakant paslaugas iš kitos Grupės įmonės, taikomos rinkos kainos ir sąlygos, užsakomosios paslaugos Grupės viduje teikiamos tokiomis pačiomis sąlygomis kaip būtų teikiamos išorės tiekėjų. Užsakomųjų paslaugų teikimas Grupės viduje vertinamas ypatingai rūpestingai, kad būtų galima nustatyti ir išvengti interesų konfliktų.

Pirkimų funkcija Bendrovėje yra centralizuota. Apie visus veiklos ar funkcijų perdavimo vykdyti trečiosioms šalims sandorius informuojamas Bendrovės pirkimų vadovas. Pirkimų funkcija užtikrina, kad paslaugų užsakymo susitarimai atitiktų vidaus reikalavimus. Pirkimų funkcija taip pat atsakinga už pranešimo Lietuvos bankui (Lietuvos finansų rinkos priežiūros institucija) teikimą, kai tokio pranešimo reikia.

Kartą per metus Valdybai yra teikiama visų veiklos rangos sutarčių, apie kurias buvo informuotas Lietuvos bankas (Lietuvos finansų rinkos priežiūros institucija), apžvalga. Be to, Buhalterijos skyriaus Baltijos šalims vadovas – vyr. buhalterė, kuri vadovauja pirkimų funkcijai ne rečiau nei vieną kartą per metus teikia ataskaitą apie rezultatus Generaliniam direktoriui, Valdybai ir Grupės pirkimų departamentui.

Bendrovė perdavė vykdyti tokias svarbias su veikla susijusias funkcijas jurisdikcijose, kuriose yra įsisteigęs tokių funkcijų ar veiklos paslaugų teikėjas:

- Informacinių ir ryšių technologijų Grupės viduje ir už jos ribų Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos ir Norvegijos jurisdikcijose.
- Investavimo veikla Grupės viduje ir už jos ribų Norvegijos ir Latvijos jurisdikcijose.

Be to, Bendrovė naudoja tarptautinio vertybinių popierių saugotojo paslaugomis, kurio veiklos jurisdikcija yra Jungtinė Karalystė ir Lietuva.

B.8 Bet kokia kita informacija

Laikoma, kad Bendrovės valdymo sistema veikia tinkamai atsižvelgiant į Bendrovės vykdomos veiklos būdingos rizikos pobūdį, mastą ir sudėtingumą. Bendrovė veikia turėdama centralizuotas įmonių funkcijas pagrindinėms sritims. Tai padeda užtikrinti nuoseklų valdymą visoje Bendrovėje ir Grupėje, užtikrina nuoseklią procesų ir kontrolės priemonių kokybę.

Bendrovė yra santykinai nedidelė, joje veikia aiškios atskaitomybės linijos ir tai užtikrina, kad pagrindinė būtina informacija pasiektų aukščiausio lygio vadovybę ir Valdybą.

Priimti reglamentuojantys dokumentai visose pagrindinėse srityse, taip pat įdiegtos kontrolės priemonės užtikrina, kad tokių dokumentų nurodymų būtų laikomasi.

C. Rizikos pobūdis

Šiame skyriuje pateiktas rizikos pobūdžio aprašymas, kiekybinis rizikos įvertinimas parengtas vadovaujantis standartine mokumo kapitalo reikalavimo formule ir atitinka Bendrovei taikomą teisinį kapitalo reikalavimą.

Bendrovės pagrindinė veikla yra ne gyvybės draudimas. Ne gyvybės draudimo ir sveikatos draudimo rizikos sudaro didžiąją rizikos, su kuria Bendrovė susiduria, dalį; tačiau rizika yra ribota, kadangi didžioji Bendrovės veiklos dalis yra susijusi su privačių mažų bei vidutinių įmonių rinka bei draudimo rizikos švelninimui naudojamas perdraudimas, kuris sumažina didelių nuostolių riziką, atsitikus nenumatytam dideliame įvykiui.

Gyvybės draudimo paslaugų Bendrovė neteikia, tačiau dalis žalų, kurios apmokamos rentos forma ir kurioms įvertinti pritaikyti gyvybės draudimo metodai ir prielaidos, priskiriamos gyvybės draudimo įsipareigojimams ir įtakojamos gyvybės draudimo ilgaamžiškumo ir tikslinimo rizikomis. Šios gyvybės draudimo rizikos yra sąlyginai nedidelės, lyginant su ne gyvybės ir sveikatos draudimo rizika.

Bendrovės turtas, investuotas finansų rinkose ir su šiomis investicijomis susijusi rinkos rizika sudaro reikšmingą Bendrovės rizikos pobūdžio dalį. Rinkos rizika apima taip pat ir palūkanų normos riziką.

Kredito rizika yra nedidelė, kadangi Bendrovės santykiai su sandorio šalimis yra riboti. Operacinė rizika yra susijusi su Bendrovės veikla.

Veikla įvairinama rizikai sumažinti. Labai mažai tikėtina, kad vienu metu Bendrovė patirtų didelį finansinį nuostolį su reikšmingu draudimo nuostoliu.

Lentelėje žemiau pateiktas kapitalo poreikis priimtomis Bendrovės rizikoms:

	2016	2017
Ne gyvybės draudimo rizika	23 184	24 106
Sveikatos draudimo rizika	4 299	4 185
Gyvybės draudimo rizika	193	1 210
Rinkos rizika	3 258	4 787
Sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika	3 985	3 702
Operacinė rizika	3 490	3 570
Diversifikacijos efektas	(7 793)	(9 390)
Mokumo kapitalo reikalavimas	30 617	32 169
Turimas kapitalas	42 151	38 021

C.1 Draudimo veiklos rizika

Draudimo veiklos rizika – nuostolių rizika arba rizika, susijusi su nepalankiais draudimo įsipareigojimų vertės pokyčiais, kurių priežastis – netinkamas kainų nustatymo ir atidėjinių sudarymo prielaidos.

Ne gyvybės draudimo veiklos rizika

Ne gyvybės draudimo rizika, įskaitant ir sveikatos draudimo riziką, kyla, kai įmokų ir (arba) žalų bei išlaidų sumos reikšmingai skiriasi nuo planuotų sumų.

Ne gyvybės draudimo rizika skirstoma į tokias kategorijas:

- Rezervų rizika: rizika, susijusi su ankstesniais laikotarpiais galiojusiomis sutartimis, kuri kyla, jei sudarytas atidėjinys numatomiems mokėjimams dėl žalos atlyginimo laiko ar sumos dydžių neapibrėžtumo nėra pakankamas.
- Įmokų rizika: rizika, susijusi su naujų ir dar nepasibaigusių sutarčių rezultatų neužtikrintumu, kylančių dėl draudimo įvykių laiko, dažnumo bei dydžio neapibrėžtumo. Katastrofinė rizika, susijusi su kraštutiniais ar išimtiniais įvykiais, yra laikoma įmokų rizikos dalimi.

Sutarčių nutraukimo rizika: rizika, kad klientai nutrauks santykius su Bendrove. Sutarčių nutraukimo rizika atsiranda dėl jos neigiamo poveikio ateities pelnui. Ne gyvybės draudimo atžvilgiu sutarčių nutraukimo rizika laikoma nedidele ir nereikšminga.

Rezervų rizika

Bendrovė privalo mokėti išmoką, įvykus draudimo sutartyje nurodytiems atsitikimams, įvykusiems per sutarties galiojimo terminą, netgi jeigu žala nustatyta ir pranešta sutarčiai jau pasibaigus galioti. Žala gali būti reguliuojama ilgą laiką, todėl Bendrovė privalo sudaryti atidėjinius numatomiems mokėjimams ir užtikrinti, kad Bendrovė turėtų pakankamai lėšų apmokėti žalas, kurias Bendrovė yra įsipareigojusi dengti, įvykus draudžiamajam įvykiui, sudarydama draudimo sutartis.

Rezervų rizika yra rizika, kad sudarytas atidėjinys numatomiems mokėjimams yra nepakankamas atlyginti esamas žalas ir apmokėti šioms žaloms administruoti reikalingas išlaidas. Rezervų rizika parodo netikrumą, atsiradusį dėl:

- Faktinio žalos dydžio (pranešto, bet dar neatlyginto), kai reali žalos suma didesnė, nei pirminis jos įvertinimas.
- Įvykusių, bet dar nepraneštų žalų, kurių yra daugiau ir kurios yra didesnės, nei tikėtasi.
- Išmokų vystymosi laike, kuris skiriasi nuo prognozuoto.

Sudarant atidėjinį numatomiems mokėjimams, Bendrovė remiasi visa turima informacija apie praneštas žalas, įmonės

atstovų, reguliuojančių žalas, ataskaitomis, medicininėmis pažymomis ir informacija apie panašaus pobūdžio žalų reguliavimo sąnaudas praėjusiais laikotarpiais. Visos žalos vertinamos individualiai žalą administruojančio darbuotojo. Neapibrėžtumas dėl faktinės praneštos, bet dar neapmokėtos žalos dydžio gali atsirasti dėl su žala susijusių aplinkybių informacijos nepakankamumo.

Atidėjinyms numatomiems mokėjimams žaloms, apie kurias dar nebuvo pranešta, apskaičiuojamas vadovaujantis istorine žalų informacija ir remiantis turima informacija sudarytomis prielaidomis. Netikrumas dėl šių žalų dydžių gali atsirasti, kai tokių žalų vystymasis skiriasi nuo numatytojo. Įvykusių, bet dar nepraneštų žalų apskaičiavimui dažniausiai būdingas didesnis netikrumas, nei apskaičiuojant jau praneštomis žaloms atlyginti reikalingas sumas, kadangi pastaruoju atveju dalis žalos informacijos jau yra žinoma. Netikrumas dėl įvykusių, bet dar nepraneštų žalų įverčio yra susijęs su nepakankamais duomenimis ir patirties trūkumu, kitokių, nei planuotas žalų vystymusi, portfelio struktūros pokyčiais, teismo sprendimų ir įstatyminės bazės pakyliais ir naujais latentinių žalų tipais.

Be to, egzistuoja neapibrėžtumas dėl išmokėjimų pasiskirstymo laike ir žalos infliacijos. Vidutinė trukmė nuo žalos įvykio dienos iki galutinio žalos apmokėjimo skiriasi pagal rizikos tipą. Atsiskaitymo trukmei ilgėjant, didėja infliacijos rizika. Su draudimo sutartimis susijusi rizika gali būti skirstoma į ilgalaikę ir trumpalaikę.

Trumpalaikė rizika yra rizika, kuriai esant laikotarpis tarp įvykio, pranešimo ir galutinio žalos atlyginimo yra sąlyginai trumpas (iki dviejų-trijų metų). Ilgalaikė rizika yra rizika, kuriai laikotarpis tarp įvykio, pranešimo ir galutinio žalos atlyginimo yra žymiai ilgesnis. Turto draudimo atveju paprastai apie žalą pranešama netrukus po įvykio, tuo tarpu apie asmens sužalojimą transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudime gali būti pranešta praėjus keliems metams po įvykio, o pati žala gali būti atlyginta praėjus keliems metams po pranešimo. Ilgo žalų reguliavimo laikotarpio produktams būdinga didesnė infliacijos rizika, kadangi dėl infliacijos mokėjimai pagal žalą bus didesni nei tikėtasi.

Įmokų rizika

Įmokų rizika yra susijusi su prisiimtų draudimo įsipareigojimų būsimomis žalomis ir su jomis susijusiomis sąnaudomis ateinančiuose perioduose.

Įmokų rizika daugiausia kyla dėl tokių veiksnių:

- Netikrumas dėl įmokų tarifų.
- Netikrumas dėl vidutinės žalos.
- Netikrumas dėl žalų dažnio.
- Netikrumas dėl žalų mokėjimų pasiskirstymo laike.
- Netikrumas dėl veiklos ir žalų sureguliuavimo išlaidų.

Įmokų tarifai gali būti mažesni, nei tikėtasi, dėl konkurencijos rinkoje ar naudojamų kainodaros modelių nepakankamumo. Įmokų tarifus nustato Bendrovė, o daugumos produktų atžvilgiu pagrindinis įmokų rizikos šaltinis yra susijęs su žalų sąnaudomis.

Žalų dažnis priklauso nuo konkretaus draudimo produkto ar draudimo rūšies. Žalų dažnio padidėjimas gali būti sezoninis arba pastovus. Pavyzdžiui, dėl šalios žiemos galimos dažnesnės žalos turto draudimo sutartyse dėl užšalusiu vandens vamzdžių, arba gaisrai dėl didesnio elektros naudojimo ar atviros ugnies naudojimo šildant namus. Pastovesni žalų dažnio pokyčiai gali įvykti, pavyzdžiui, pasikeitus klientų elgesiui arba atsiradus naujo tipo žaloms.

Labiausiai pastebimas yra pastovaus žalų dažnio pokyčio poveikis pelningumui.

Įvykio vidutinei žalai įtakos turi keli veiksniai. Kai kuriose draudimo rūšyse, kuriose žalų įvyksta palyginti nedaug, vidutiniam žalos dydžiui didelės reikšmės gali turėti didelės žalos. Didelių žalų skaičius metai iš metų reikšmingai skiriasi, kas yra būdinga komercinei rinkai. Daugumoje draudimo rūšių žalos dydžiui įtakos gali turėti ir infliacija. Asmens žaloms taip pat įtakos turi teismo sprendimai, dėl kurių žalos suma gali padidėti daugiau nei dėl infliacijos.

Taip pat kaip ir rezervų rizikos atveju, esant išmokų vystymosi laike netikrumui dėl žalų infliacijos, galutinės sąnaudos gali būti didesnės nei tikimasi.

Netikrumas dėl veiklos ir žalų sureguliuavimo išlaidų, kurias sudaro visos išlaidos, susijusios su draudimo sutarčių platinimu, žalų reguliavimu, IT ir kitomis paslaugomis, reikalingomis Bendrovės veiklai, gali taip pat įtakoti Bendrovės rezultatus. Tačiau, palyginti su žalų sąnaudomis, veiklos sąnaudos yra mažesnės, o rizika, kad šios sąnaudos bus didesnės nei prognozuojama nėra didelė, nes Bendrovė nuolat stebi situaciją ir turi įrankius sąnaudas sumažinti.

Sutarčių nutraukimo rizika

Sutarčių nutraukimo rizika nėra vertinama, kadangi ne gyvybės draudimo atžvilgiu sutarčių nutraukimas beveik niekada nepadidins atidėjinių dydžių, todėl ši rizika laikoma nedidele ir nereikšminga.

Rizikos kiekybinė išraiška

Žemiau pateiktoje lentelėje pavaizduotas kapitalo poreikio pasiskirstymas Bendrovės draudimo veiklos rizikai:

Draudimo veiklos rizikos rūšis	2016	2017
Rezervų rizika	23,2 %	21,6 %
Įmokų rizika	64,2 %	66,7 %
Katastrofų rizika	11,9 %	7,6 %
Gyvybės rizika	0,7 %	4,1 %
Iš viso	100,0 %	100,0 %
Kapitalo reikalavimas draudimo veiklos rizikai (įskaitant diversifikaciją) tūkst. EUR	27 676	29 500

7 lentelė. Bendrovės draudimo veiklos rizikos pasiskirstymas

Aukščiau esančioje lentelėje nustatant reikšmingumo ribą 10%, rezervų ir įmokų rizikos yra laikomos Bendrovei reikšmingomis. Didžiausias kapitalo poreikis rezervų rizikai yra motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo ir draudimo nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, rūšyse. Didžiausias kapitalo poreikis įmokų rizikai yra motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo, kito transporto priemonių draudimo ir draudimo nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, rūšyse.

Rizikos koncentracija

Bendrovės ne gyvybės draudimo portfelis daugiausiai sukoncentruotas Lietuvos draudimo rinkoje, tačiau nemaža Bendrovės draudimo veiklos dalis vykdoma Latvijoje ir Estijoje. Kuo didesnis panašių draudimo sutarčių portfelis, tuo mažesnis santykinis numatomų rezultatų svyravimas. Be to, labiau diversifikuotam portfeliui bet kokios portfelio dalies pasikeitimas turi mažiau įtakos. Žemiau pateiktoje lentelėje pateikti duomenys rodo, kad Bendrovė turi suformavusi tiek šalių, tiek produktų atžvilgiu gerai diversifikuotą portfelį. Apie 37 % portfelio sudaro motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas, po 19 % sudaro kitų transporto priemonių draudimas ir draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui, apie 15 % sudaro medicininis

išlaidų draudimas, o likusius 10 % sudaro visi kiti draudimo produktai.

Draudimo rūšis	Uždirtbos įmokos, išskaičiuavus perdraudikų dalį			
	2016		2017	
Medicininų išlaidų draudimas	7 319	11,4%	16 974	14,7%
Pajamų apsaugos draudimas	3 484	5,4%	3 752	3,3%
Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	-	-	-	-
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	21 446	33,4%	42 084	36,6%
Kitas transporto priemonių draudimas	13 150	20,5%	22 377	19,4%
Jūrų, oro ir sausumos transporto draudimas	713	1,1%	759	0,7 %
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	13 437	20,9%	22 282	19,4%
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	2 312	3,6%	3 763	3,3%
Kredito ir laidavimo draudimas	864	1,6%	1 069	0,9%
Teisinių išlaidų draudimas	-	-	-	-
Pagalbos draudimas	840	1,3%	1 791	1,6%
Įvairių finansinių nuostolių draudimas	735	1,1%	230	0,2%
Neproporcinis sveikatos perdraudimas	1	0,0%	-	-
Iš viso	64 301	100%	115 082	100%

8 lentelė. Portfelio pasiskirstymas pagal produktus

Šalis	Uždirtbos įmokos, išskaičiuavus perdraudikų dalį			
	2016		2017	
Lietuva	57 971	90,2 %	73 050	63,5 %
Latvija	4 796	7,5 %	32 467	28,2 %
Estija	1 534	2,4 %	9 565	8,3 %
Iš viso	64 301	100,0 %	115 082	100,0 %

9 lentelė. Portfelio pasiskirstymas pagal šalis

Rizikos mažinimas

Bendrovė naudoja kelias su draudimo veikla susijusias rizikos mažinimo priemones. Svarbiausios priemonės yra šios:

- Diversifikacija ir portfelio derinimas;
- Perdraudimas.

Rizikos jautrumas

Rizikos jautrumo analizė atliekama kartu įvairiems rizikų tipams Bendrovės lygmeniu. Tokia analizė yra išsamiau aprašyta C7 skyriuje.

C.2 Rinkos rizika

Rinkos rizika yra rizika patirti nuostolius pasikeitus makroekonominėi situacijai ir (arba) pasikeitus finansinio turto vertei. Bendrovė susiduria su tokios rūšies rizika dalyvaudama investicinėje veikloje. Ši rizika valdoma vadovaujantis „Gjensidige“ draudimo grupei ir jos patronuojamoms įmonėms parengtomis Turto valdymo gairėmis ir Investavimo strategija, taip pat Grupės kredito komiteto nutarimais. Bendrovės Investavimo strategiją ir nustatytus kredito limitus tvirtina Bendrovės valdyba.

Bendrovės investicijų portfelis yra neatskiriama „Gjensidige“ grupės portfelio dalis. Portfelį valdo „SEB Investment Management IPAS“ vadovaujantis sutartimis ir Grupės investicijų centro pasiūlyta bei Bendrovės valdybos patvirtinta Investavimo strategija. Portfelio valdymą kontroliuoja Bendrovė kartu su Grupės investicijų centru. Valdytojas kiekvieną dieną teikia ataskaitas su portfelio sudėtimi, faktinėmis kainomis ir reitingais Bendrovei ir Grupės investicijų centrui. Portfelio diversifikavimo principai apibrėžti Bendrovės investavimo strategijoje, kuri nustato atskiroms turto kategorijoms, reitingams, valiutoms ar terminams taikomus limitus. Bendrovės investicijų portfelis gali būti laikomas konservatyviu, kadangi didžioji lėšų dalis investuota į fiksuotųjų pajamų vertybinių popierių ir terminuotuosius indėlius.

Bendrovės turtas investuojamas vadovaujantis apdirimo principu. Investicijos yra priskirtos suderintajam portfeliui, siekiant užtikrinti portfelio kaip visumos saugumą, kokybę, likvidumą ir pelningumą. Techniniams atidėjiniams padengti skirtame suderintajame portfelyje laikomas turtas investuotas atsižvelgiant į draudimo įsipareigojimų pobūdį ir trukmę. 2017 m. ir 2016 m. Bendrovė nenaudojo išvestinių finansinių priemonių. Koncentracijos rizika daugiausia kyla iš vertybinių popierių išleistų kitomis, negu emitento nacionalinė valiuta.

Rizikos pozicija

Žemiau pateiktoje lentelėje parodytas Bendrovės rinkos rizikos pozicija:

Rinkos rizikos rūšis	2016	2017
Palūkanų normos	25,9 %	35,2 %
Nuosavybės vertybinių popierių	14,2 %	-
Nekilnojamojo turto	5,7 %	5,4 %
Skirtumo	39,5 %	36,7 %
Valiutos	7,9 %	3,0 %
Koncentracijos	6,9 %	19,8 %
Iš viso	100,0 %	100,0 %
Kapitalo reikalavimas rinkos rizikai (įskaitant diversifikaciją) tūkst. EUR	3 258	4 787

10 lentelė. Rinkos rizikos pozicija

Aukščiau pateiktoje lentelėje, jeigu reikšmingumo riba nustatoma kaip lygi 10 %, tai palūkanų normos, koncentracijos ir skirtumo rizikos laikomos Bendrovei reikšmingomis. Šios rizikos aprašytos toliau.

Per 2017 m. ir 2016 m. neįvyko jokių reikšmingų Bendrovės rinkos rizikos valdymo pokyčių, palyginti su praėjusiu laikotarpiu.

Skirtumo rizika

Skirtumo rizika vertina turto, įsipareigojimų ir finansinių priemonių vertės svyravimą dėl pasikeitusio kredito skirtumo ar jo nepastovumo nerizikingų palūkanų normų struktūros

atžvilgiu. Skirtumo rizika būdinga pastoviųjų pajamų finansinių priemonių portfeliui.

Pastoviųjų pajamų priemonių (įskaitant pinigus ir jų ekvivalentus) portfelio pasiskirstymas pagal sektorius parodytas lentelėje žemiau:

	2016	2017
Vyriausybės vertybiniai popieriai	59,3 %	68,0 %
Įmonių obligacijos	1,9 %	3,4 %
Įmonių obligacijų fondas	17,7 %	18,8 %
Terminuoti indėliai ir pinigai	21,1 %	9,9 %
Iš viso	100,0 %	100,0 %

11 lentelė Portfelio pasiskirstymas pagal sektorius.

Lentelėje žemiau pateikiamas pastoviųjų pajamų portfelio pasiskirstymas pagal reitingų kategorijas:

Reitingo tipas	2016	2017
AAA	2,2 %	0,6 %
AA	21,6 %	13,8 %
A	51,8 %	61,6 %
BBB	20,6 %	17,2 %
BB	3,7 %	2,7 %
B	0,1 %	0,1 %
CCC	-	-
Neturi reitingo	0,2%	4,1 %
Iš viso	100,0 %	100,0 %

12 lentelė Portfelio pasiskirstymas pagal reitingus.

Kaip nurodyta lentelėje, didžiąją portfelio dalį sudaro A ir aukštesnio reitingo emitentai.

Palūkanų normos rizika

Palūkanų normos rizika apibrėžiama kaip vertės praradimas dėl pasikeitusių palūkanų normų ir gali būti vertinama tiek turto atžvilgiu, tiek kaip įsipareigojimų jautrumas palūkanų normos pokyčiams.

Palūkanų normos rizikos valdymo priemonės Bendrovėje taikomos centralizuotai; tokios priemonės pasirenkamos įvertinus palūkanų normos rizikos poveikį Bendrovės finansiniams rodikliams.

Bendrovė neturėjo reikšmingų įsipareigojimų, už kuriuos mokamos palūkanos, o didžioji už turtą mokamų palūkanų dalis yra fiksuoto dydžio, todėl Bendrovė nesusiduria su didele palūkanų normos rizika ar rizika dėl palūkanų normų svyravimo, kuris galėtų atsirasti esant Bendrovės turto ir įsipareigojimų palūkanų dydžių ar terminų nesuderinamumui.

Bendra palūkanų normos rizika sumažinama derinant pastoviųjų pajamų finansinių priemonių portfelį prie draudimo veiklos įsipareigojimų trukmės ir mokėjimų pagal juos grafiko.

Rizikos koncentracija

Koncentracijos rizika taikoma turtui, kuriam būdinga nuosavybės vertybinių popierių, skirtumo ir nekilnojamojo turto rizika, tačiau neapima turto, kuriam būdinga sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika, siekiant išvengti dviejų standartinių mokumo kapitalo reikalavimo apskaičiavimo elementų persidengimo. Finansinėms investicijoms būdingos rinkos rizikos koncentracijos apibrėžimas apsiriboja rizika, susijusia su sumine tos pačios sandorio šalies pozicija, ir

neapima kitų koncentracijos rūšių (pvz., geografinės teritorijos, pramonės sektoriaus ir kt.).

Kapitalo reikalavimas dėl rinkos rizikos koncentracijos apskaičiuojamas remiantis vienos sandorio šalies pozicijos dydžiu. Kad būtų įtraukta į skaičiavimą, grynoji sandorio šalies pozicija turėtų būti didesnė už tam tikrą nustatytą ribą. Ribos apibrėžiamos taip:

- BBB ar žemesnės kategorijos priemonių atveju grynoji pozicija turi būti didesnė nei 1,5 % viso turto.
- B ar aukštesnės kategorijos priemonių atveju grynoji pozicija turi būti didesnė nei 3 % viso turto.

Rizikos jautrumas

Rizikos jautrumo analizė atliekama kartu įvairiems rizikų tipams Bendrovės lygmeniu. Tokia analizė yra išsamiau aprašyta C7 skyriuje.

C.3 Kredito rizika

Kredito rizika parodo galimus nuostolius dėl nenumatytų įvairių Bendrovės sandorio šalių ir skolininkų įsipareigojimų nevykdymo. Su pastoviųjų pajamų vertybiniais popieriais susijusi kredito rizika aprašyta C.2 skyriuje. Šiame skyriuje kredito rizika suprantama, kaip sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika, ir apima sutartis dėl rizikos mažinimo, turto pakeitimo vertybiniais popieriais sandorius, grynuosius pinigus banke, gautinas lėšas iš tarpininkų ir kitas kredito pozicijas, kurioms rinkos rizika nebūdinga.

Nuo paskutiniojo ataskaitinio laikotarpio kredito rizikos vertinimas iš esmės nesikeitė.

Rizikos pozicija

Sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika apskaičiuojama dviem pagrindiniams rizikos pozicijų tipams. 1 tipo rizikos pozicijos yra perdraudimo sutartys ir grynieji pinigai banke. 2 tipo rizikos pozicijos apima iš tarpininkų gautinas sumas, iš draudėjų pareikalautas gautinas sumas ir kitas pozicijas, kurios dažniausiai nereitinguojamos ir neįtraukiamos į skirtumo rizikos modulį.

Toliau pateiktoje lentelėje parodyta sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizikos pozicija:

	2016	2017
1 tipo pozicijų sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika	88 %	89 %
2 tipo pozicijų sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika	12 %	11 %
Iš viso:	100 %	100 %
Kapitalo reikalavimas sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizikai, įsk. diversifikavimo efektą	3 985	3 702

13 lentelė Sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo pozicijos.

Pagal standartinę formulę skiriami du sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizikos tipai: 1 tipo pozicijos ir 2 tipo pozicijos. Šių dviejų rizikos tipų įtaka parodyta toliau esančioje lentelėje.

1 tipo pozicijos

ADB „Gjensidige“ turi tik nuostolio perviršio („*excess of loss*“) perdraudimo sutartis, išskyrus laidavimų draudimo proporcinio perdraudimo sutartį („*Quota share*“) su ribota rizika. Apskaičiuojant perdraudimo sandorio šalies įsipareigojimų

nevykdymo riziką atsižvelgiama tiek į faktines pozicijas, tai yra, perdraudiko dalį techniniuose atidėjiniuose, tiek į riziką, susijusią su galimu šių pozicijų atgavimu susidarius nepalankiai situacijai, tai yra, perdraudikų tikimybę nemokėti prisiimtų įsipareigojimų. Tokios perdraudimo rizikos sudaro didžiąją 1 tipo pozicijos dalį, kuri įvertinama remiantis sandorio šalies reitingu, potencialiu nuostoliu sandorio šaliai nevykdant įsipareigojimų ir įsipareigojimų nevykdymo tikimybe kiekvienos sandorio šalies atžvilgiu.

2 tipo pozicijos

Sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika 2 tipo pozicijoms apskaičiuojama kaip proporcija nuo gautinų sumų, kurios atitinkamai skaidomos į dvi dalis. Pirmąją dalį sudaro gautinos sumos, kurių mokėjimo terminas suėjo prieš mažiau nei 3 mėnesius. Antrąją dalį sudaro iš draudėjų gautinos sumos, kurių mokėjimo terminas suėjo prieš daugiau nei 3 mėnesius. Bendrovė taiko konservatyvią abejotinių skolų pripažinimo politiką, todėl šio tipo rizika 2017 m. ir 2016 m. buvo nedidelė.

C.4 Likvidumo rizika

Likvidumo rizika apibrėžiama kaip negalėjimas įvykdyti įsipareigojimų suėjus jų vykdymo laikui arba būtinybė realizuoti investicijas didelėmis sąnaudomis, siekiant įvykdyti mokėjimo įsipareigojimus. Dauguma draudimo verslo dalyvių susiduria tik su ribota likvidumo rizika, kadangi įmokų įplaukos gaunamos iš anksto, o žalos išmokamos vėliau. Būsimieji mokėjimai vykdomi ne sutartimi nustatytais datomis, bet priklauso nuo draudžiamųjų įvykių atsiradimo momento ir žalų reguliavimo trukmės. Įmonei veikiant įprastomis sąlygomis, tokia seka generuoja teigiamą grynąjį pinigų srautą.

Pagal šiuo metu taikomą aktuarinę praktiką prognozuojami pelnai, įtraukti į būsimąsias įmokas (EPIFP), nėra įtraukiami į techninių atidėjinių skaičiavimą ar pripažįstami kokiu nors kitu būdu.

Likvidumo rizikos valdymo principai ir metodai yra apibrėžti Bendrovės valdybos patvirtintoje Investavimo strategijoje. Nustatyti likvidumo rizikos rodikliai stebimi kiekvieną mėnesį ir reguliariai teikiami Bendrovės valdybai.

Rizikos pozicija

Bendrovė taiko „Gjensidige Forsikring ASA“ naudojamą apibrėžimą, pagal kurį lengvai parduodamas (likvidus) turtas yra banko indėliai, EBPO valstybių vyriausybių ir vyriausybių garantuoti vertybiniai popieriai, kurių išpirkimo terminas sueina per artimiausius 5 metus, A reitingo pinigų rinkos priemonės, kurių išpirkimo terminas sueina per 6 mėn., A reitingo obligacijų kuponai, kurių išpirkimo terminas sueina per artimiausius 6 mėnesius, ir AA reitingo bei užtikrintos obligacijos, kurių terminas sueina per artimiausius 2 metus. Remiantis aukščiau pateiktu apibrėžimu, Bendrovės likvidus turtas gali būti apibūdinamas taip (toliau pateikti skaičiai pagrįsti apskaitinėmis vertėmis, tūkst. EUR):

	2016	2017
Likvidus turtas	61 575	45 990
Nelikvidus turtas	65 333	76 449
Turtas iš viso	126 908	122 439

14 lentelė Turto skirstymas pagal likvidumą.

Likvida turto dalies sumažėjimas 2017 m. daugiausia susijęs su turto sumažėjimo terminuotųjų indėlių kategorijoje.

Reikia pastebėti, kad Bendrovės taikytas likvida turto apibrėžimas neįtraukė Lietuvos Respublikos Vyriausybės obligacijų, kurių balansinė vertė 2017 m. gruodžio 31 dieną sudarė 48 mln. EUR ir kurios gali būti laikomos sąlyginai aukšto likvidumo turto.

C.5 Operacinė rizika

Operacinė rizika yra susijusi su Bendrovės veikla.

Scenarijaus analizė atliekama kaip ORSA proceso dalis, testavimo paskirtis yra patikrinti standartinės formulės kapitalo reikalavimo tinkamumą operacinės rizikos atžvilgiu. Taikant scenarijus, kai kapitalas veikia kaip rezervas, apskaičiuojami nenumatyti nuostoliai. Todėl šioje analizėje nagrinėjami įvykiai, kurie gali įvykti, bet retai kada įvyksta. Scenarijus pasirenkamas atlikus sisteminį tyrimą, kurio metu įvertinamos Bendrovės rizikų visumą sudarančios operacinės rizikos kategorijos. Šaltiniai yra faktiniai vidaus ar išorės incidentai ar hipotetiniai įvykiai, grindžiami tam tikromis prielaidomis (tikimybė ir pasekmės) ir ekspertiniais sprendimais.

Scenarijai nustatomi ir aptariami įtraukiant visas rizikos veikiamas šalis iš kiekvienos veiklos srities. Proceso dalyvavo Bendrovės vadovai ir padėjo aptarti bei geriau suprasti tokio tipo retų įvykių riziką. Taip pat aptarta rizika su pasekmėmis reputacijai.

Operacinės rizikos scenarijams naudojami skaičiai yra susiję su reikšmingu netikrumu. Tačiau tokie skaičiavimai padeda kokybiškai įvertinti apibrėžtus operacinės rizikos lygius ir vykdyti rizikos sričių stebėseną. Pagal tokius scenarijus daroma prielaida, kad daugybiniai esamų kontrolės priemonių ir valdymo lygiai yra pažeisti. Analizė aiškiai parodo, kad pagal standartinę formulę apskaičiuotas kapitalas yra pakankamas atlaikyti reikšmingus su operacine rizika susijusius nuostolius.

C.6 Kitos reikšmingos rizikos

Bendrovė yra visiškai perdrausta per „Gjensidige Forsikring ASA“ ir, kai reikia, įtraukta į Grupės perdraudimo programas. Jeigu ekonomiškai ir naudinga, su kai kuriomis operacijomis susijusi rizika gali būti perdrausta atviroje rinkoje.

Išvestinės priemonės ir rizikos mažinimas

2017 m. ir 2016 m. Bendrovė nenaudojo išvestinių finansinių priemonių.

Sandoriai Grupės viduje

Toliau nurodyti sandoriai Bendrovės atžvilgiu laikomi reikšmingais sandoriais Grupės viduje:

- Perdraudimo sutartis tarp Bendrovės ir „Gjensidige Forsikring ASA“, 2017 m., perleista įmokų už 3 748 tūkst. EUR, gauta išmokų už 805 tūkst. EUR, (2016 m. – atitinkamai 2 639 tūkst. EUR ir 4 tūkst. EUR).

Perdraudimo kaina Grupės viduje nustatoma vadovaujantis šiais pagrindiniais trimis principais:

- Teisingumo – apskaičiuojama remiantis standartiniais aktuariniais metodais.
- Nustatoma „Gjensidige“ grupės programų rinkos kaina.
- Kiekvienais metais taikoma vis stabilėsnė kaina (kai visi kiti veiksniai išlieka nepakitę) naudojant gražos reikalavimą, atsižvelgiant į siekiamą Grupės kapitalo

gražą tai daliai pozicijos, kuriai netaikoma Grupės perdraudimo apsauga.

Kiekvienais metais ADB „Gjensidige“ perdraudimo programos sąlygos ir nuostatos lyginamos su duomenimis atviroje rinkoje. Per pastaruosius metus programa buvo nuosekliai vertinama kaip viena konkurencingiausių programų rinkoje.

C.7 Bet kokia kita informacija

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis ir jautrumo analizė buvo atliktos Bendrovės lygmeniu.

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

Bendrovėje taikomas testavimas nepalankiausiomis sąlygomis yra apibrėžtas Valdybos patvirtintoje Kapitalo valdymo politikoje. Pagrindinis tokio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tikslas yra parodyti kapitalo lygį įvykius ekstremaliems, bet galimiems įvykiams. Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis atliekamas sumuojant galimus nuostolius visose veiklos srityse. Atsižvelgdama į atitinkamas rizikas ir atitinkamus rizikos veiksnius, tokius testavimus

nepalankiausiomis sąlygomis Bendrovė atlieka kas ketvirtį. Atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis vertinamos rinkos rizikos (nuosavybės vertybinių popierių, palūkanų normos, nekilnojamojo turto, valiutos ir kredito skirtumo rizika), taip pat rezervų poreikio rizikos ir katastrofų rizikos poveikis nuosavoms lėšoms ir mokumo kapitalo reikalavimams. Daroma prielaida, kad atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis visi svarbiausi veiksniai įvyksta vienu metu, o tai konservatyvi prielaida.

Kiekvieno veiksnio atžvilgiu taip pat atsižvelgiama į diversifikacijos efektą. Taisyklė, kai vadovybė imasi veiksmų, informuodama Generalinį direktorių arba Valdybą, taikoma, jeigu kapitalo ar rezervo kapitalo vertė sumažėja daugiau nei patvirtintas nustatytas lygis.

Lentelėje žemiau pateikta kiekvienam testavimui nepalankiausiomis sąlygomis naudojamo turto prielaidų apžvalga:

Rizika	Scenarijus
Nuosavybės vertybiniai popieriai, įsk. nuosavybės vertybinių popierių fondai	Sumažėjimas 17%
Palūkanų normos rizika (įsk. laikomus iki išpirkimo termino, HTM)	+/- 100 bazinių punktų
Nekilnojamas turtas	Sumažėjimas 10%
Kredito skirtumo rizika (įsk. VVP)	+ 270 bazinių punktų
Draudimo rizika	Nuostolis 20% nuo mokumo kapitalo reikalavimo (pagal ne gyvybės ir sveikatos draudimo rizikas)
Sandorio šalies rizika	Perdraudimo ir draudimo gautinų lėšų nuostolis 20% nuo kapitalo reikalavimo įsipareigojimų nevykdymo rizikai

15 lentelė Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis prielaidų apžvalga

2017 m. gruodžio 31 d. atlikto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai pateikti lentelėje žemiau:

Rizika	Scenarijus	Įtaka, %	Įtaka, tūkst. Eurų
Nuosavybės vertybiniai popieriai	Momentinis nuostolis	17,0 %	0
Palūkanų normos rizika	Palūkanų normos padidėjimas	1,0 %	(128)
<i>Turtas</i>			1 103
<i>Įsipareigojimai</i>			975
Materialus turtas	Momentinis nuostolis	10,0 %	(178)
Kredito skirtumas	Skirtumo didinimas		(733)
<i>Vyriausybės vertybiniai popieriai</i>		0,0 %	0
<i>Kitos obligacijos</i>		2,7 %	(733)
Rinkos rizika, iš viso			(1 039)
Draudimo rizika	20% nuo ne gyvybės ir sveikatos rizikų mokumo kapitalo reikalavimo	20 %	(5 900)
Įsipareigojimų nevykdymo rizika	20% nuo mokumo kapitalo reikalavimo įsipareigojimų nevykdymo rizikai	20 %	(740)
Mokesčių įtaka	Mokesčių pokytis dėl nuostolių	15 %	1 152
Kapitalo reikalavimo sumažėjimas dėl nuostolių			(518)
Kapitalo sumažėjimas, iš viso			(7 046)
Įtaka kapitalo perviršiui			
Turimas kapitalas prieš testavimą			38 021
Kapitalo reikalavimas prieš testavimą			32 169
Kapitalo perviršis prieš testavimą			5 852
Kapitalo perviršis po testavimo			(1 193)
Kapitalo būklė			
Mokumo atsarga prieš testavimą	Žalia zona		118 %
Mokumo atsarga po testavimo	Geltona zona		96 %

16 lentelė. 2017 m. gruodžio 31 d. atlikto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai

Rizikos jautrumas

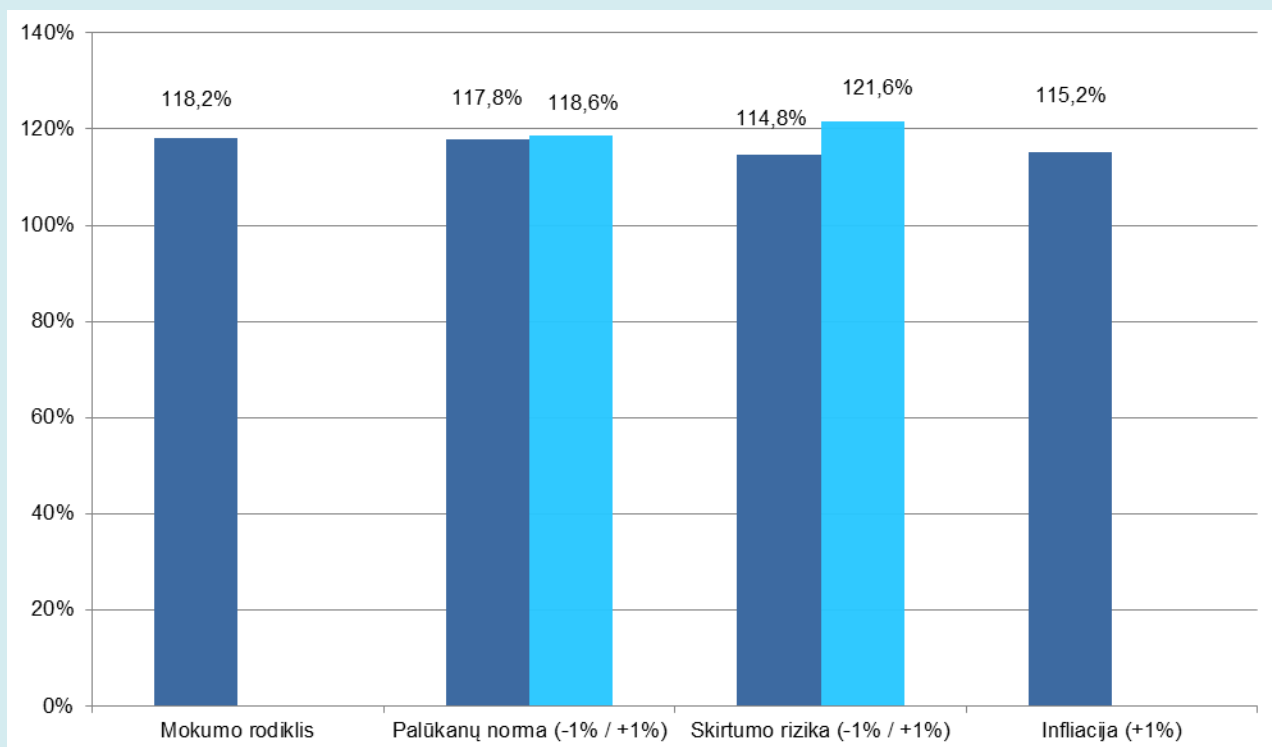
Rizikos jautrumo analizė atlikta Bendrovės lygmeniu. Jautrumo analizės tikslas yra parodyti, kokį poveikį įvairūs iš anksto nustatyti scenarijai daro pagal standartinę formulę apskaičiuotam mokumo kapitalo reikalavimui. Jautrumo analizė tik parodo atitinkamo scenarijaus poveikį. Daroma prielaida, kad visos kitos reikšmės lieka nepakitusios.

Pagrindinių riziką varančiųjų veiksnių atžvilgiu daromos tokios prielaidos:

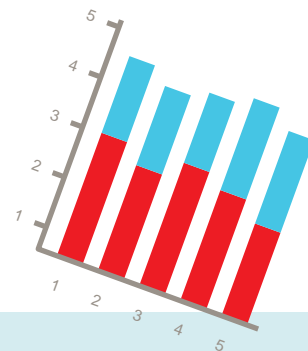
- Nuosavybės vertybinių popierių: daroma prielaida, kad nuosavybės vertybinių popierių rinkos vertė sumažėja / padidėja ir taip daro įtaką tiek turimam kapitalo dydžiui (kai nuosavybės vertybinių popierių vertė sumažėja), tiek mokumo kapitalo reikalavimui. 2017 metų pabaigoje Bendrovės investicijų portfelyje akcijų nebuvo, dėl tokio sukretimo vertė įvertinta kaip 0.

- Palūkanų normos: daroma prielaida, kad visa palūkanų normos kreivė keičiasi vienu procentiniu punktu. Įtaka skaičiuojama tiek turimam kapitalui, tiek mokumo kapitalo reikalavimui.
- Infliacija: daroma prielaida, kad padidėjus žalių infliacijai, padidėja atidėjiniai, ir tai daro įtaką tiek turimam kapitalui (nes techniniai atidėjiniai padidėja), tiek mokumo kapitalo reikalavimui.
- Skirtumo rizika: daroma prielaida, kad pasikeičia kredito skirtumas, ir tai taip daro įtaką tiek turimam kapitalo dydžiui (kai nuosavybės vertybinių popierių vertė sumažėja), tiek mokumo kapitalo reikalavimui. Šiuo atveju prielaida taikoma tik standartinės formulės skirtumo rizikos modulio obligacijoms.

Lentelėje žemiau parodytas atitinkamas scenarijus, naudojamas atliekant jautrumo analizę, ir jo poveikį mokumo kapitalo reikalavimui:

3 pav. Jautrumo analizės poveikis mokumo koeficientui

D. Vertinimas mokumo tikslais

D.1 Turtas

Remiantis direktyva „Mokumas II“, turtas įprastai vertinamas „ekonomine verte“, kuri atitinka rinkos vertės principą. Rinkos kainos naudojamos tais atvejais, kai turtu prekiaujama aktyviojoje rinkoje ir kur kainos yra viešai skelbiamos. Tam tikro turto, kaip ilgalaikis materialusis turtas, kurio rinka nėra aktyvi, rinkos vertei nustatyti Bendrovė taiko supaprastinančias prielaidas.

Aktyvi rinka apibrėžiama kaip rinka, kuri atitinka visus šiuos kriterijus:

- Rinkoje prekiaujama vienu ar keliais vienetais
- Pirkėjus ir pardavėjus, ketinančius pirkti ir parduoti, galima nesunkiai rasti bet kuriuo metu; ir
- Kainos yra viešai skelbiamos

Didžioji dalis Bendrovės turto „Mokumas II“ balanse vertinama pagal viešai skelbiamas rinkos kainas, kadangi tokiu turtu prekiaujama aktyviojoje rinkoje, įskaitant obligacijų portfelį. Ilgalaikis materialusis turtas traktuojamas kaip turtas, kurio aktyviosios rinkos nėra. Todėl šiam turtui vertinti naudojami kitokie vertinimo metodai, kurie yra aprašyti žemiau.

Didžiosios turto dalies vertinimas pagal direktyvą „Mokumas II“ atitinka „tikrosios vertės“ principą, kaip apibrėžia TFAS apskaitos standartai. Tačiau yra tam tikri skirtumai, kurie trumpai paaiškinti toliau.

Žemiau pateiktoje lentelėje parodyti skirtumai tarp turto vertinimo pagal direktyvą „Mokumas II“ ir pagal apskaitos vertinimo taisykles:

Straipsniai	2016			2017		
	Apskaitos (TFAS)	Direktyva „Mokumas II“	Skirtumas	Apskaitos (TFAS)	Direktyva „Mokumas II“	Skirtumas
Nematerialusis turtas (įskaitant prestižą)	4 396	-	(4 396)	4 139	-	(4 139)
Atidėtojo mokesčio turtas	1 314	607	(707)	400	400	-
Atidėtosios įsigijimo sąnaudų	8 387	-	(8 387)	6 649	-	(6 649)
Ilgalaikis materialusis turtas įmonės reikmėms	2 457	2 457	-	1 781	1 781	-
Investicijos – nuosavybės vertybiniai popieriai	-	-	-	-	-	-
Investicijos – obligacijos	76 884	78 440	1 556	87 055	87 400	345
Investicijos – investiciniai fondai	22 291	22 291	-	22 886	22 886	-
Investicijos – indėliai, kiti nei grynujų pinigų ekvivalentai	15 185	15 185	-	59	59	-
Atgautinos ir gautinos sumos pagal perdraudimo sutartis	10 984	10 510	(474)	13 117	12 809	(308)
Gautinos sumos iš draudimo veiklos ir tarpininkų	18 987	4 883	(14 104)	16 662	6 182	(10 480)
Gautinos sumos (kita, ne draudimo veikla)	846	846	-	699	699	-
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	11 392	11 392	-	11 958	11 958	-
Kitas turtas	3 505	215	(3 290)	3 766	129	(3 637)
Iš viso	176 628	146 826	(29 802)	169 171	144 303	(24 868)

17 lentelė. Turtas pagal direktyvą „Mokumas II“ ir pagal apskaitos principus (tūkst. EUR)

Nematerialusis turtas (įskaitant prestižą)

Pagal direktyvą „Mokumas II“ prestižo vertė laikoma lygi nuliui. Kito nematerialaus turto vertė gali būti didesnė už nulį, tik jeigu toks turtas gali būti parduotas atskirai arba tokio ar panašaus nematerialaus turto kaina yra kotiruojama aktyviojoje rinkoje. Bendrovė neturi jokio nematerialiojo turto, kurį būtų galima parduoti, todėl pagal direktyvą „Mokumas II“ sudarytame balanse tokio turto vertė nurodyta lygi nuliui.

Atidėtojo mokesčio turtas

Bendrovė yra patyrusi didelius mokestinius nuostolius, kurie gali būti perkelti į kitus metus neribotą laikotarpį. Kadangi pastaraisiais metais Bendrovė uždirbo tik nedidelį apmokestinamąjį pelną ir dėl to gali būti apribotos galimybės panaudoti atidėtųjų mokesčių turta, tiek pagal įstatymus sudaromame, tiek pagal direktyvą „Mokumas II“ sudaromame balanse pripažįstama tik nedidelė tokių nuostolių dalis. Pripažinta 400 tūkst. EUR (2016 m. - 607 tūkst. EUR) atidėtojo

mokesčio turto suma pasirinkta atsižvelgiant į finansines 3 metų prognozes.

Atidėtosios įsigijimo sąnaudos

Atidėtųjų įsigijimo sąnaudų vertė pagal „Mokumas II“ sudarytame balanse lygi nuliui.

Ilgalaikis materialusis turtas įmonės reikmėms

Ilgalaikis materialusis turtas įmonės reikmėms yra Bendrovė priklausantys biuro pastatai ir įranga. Šio turto savybės ir su juo susijusi rizika yra panaši kaip ir investicijų į nekilnojamąjį turtą. Nekilnojamojo turto nepriklausomas vertinimas atliekamas reguliariai ir paskutinį kartą buvo atliktas 2013 m.

Kadangi Bendrovė turi daug nedidelės vertės materialiojo turto vienetų, kurių bendra vertė yra nereikšminga, atlikti tokio ilgalaikio materialiojo turto nepriklausomą vertinimą nėra tikslinga. Atitinkamai Bendrovė vadovaujasi prielaida, kad nedidelės vertės ilgalaikio materialiojo turto tikroji vertė atitinka buhalterinę vertę.

Investicijos – nuosavybės vertybiniai popieriai

Visos investicijos į nuosavybės vertybinius popierius vertinamos tikrąja verte pagal rinkoje kotiruojamas kainas. 2017 m. ir 2016 m. metų pabaigoje Bendrovė šios kategorijos investicijų neturėjo.

Investicijos – obligacijos

Obligacijos, įskaitant vyriausybės obligacijas ir įmonių obligacijas, vertinamos tikrąja verte. Su pastoviųjų pajamų vertybiniais popieriais susijusi rizika aprašyta C.2 skyriuje.

Bendrovės turimos vyriausybės obligacijos yra į prekybos sąrašus įtrauktos Lietuvos ir kitų Europos valstybių vyriausybių išleistos obligacijos.

Pagal apskaitos principus iki išpirkimo datos laikomos obligacijos pagal įstatymus sudarytame balanse vertinamos amortizuota savikaina, o pagal direktyvą „Mokumas II“ jos vertinamos rinkos verte.

Investicijos – investiciniai fondai

Bendrovė turi investicijų į investicinio lygio obligacijų fondus, kurie vertinami tikrąja verte, ir tokias investicijas sudaro lėšos, investuotos į kotiruojamas investicinio lygio obligacijas. Fondų tikroji vertė apskaičiuojama remiantis tikrąja pagrindinio turto verte. Jeigu pagrindinis turtas yra įtrauktas į prekybos sąrašus ir sandoriai su juo vykdomi reguliariai, naudojamos kotiruojamos rinkos kainos. Jeigu pagrindinis turtas yra įtrauktas į prekybos sąrašus, tačiau sandoriai su juo reguliariai nevykdomi, vertinama vadovaujantis stebimais rinkos duomenimis remiantis pajamingumo kreivėmis ir apskaičiuotais kredito skirtumais.

Investicijos – indėliai, kiti nei grynųjų pinigų ekvivalentai

Bendrovės turimi indėliai vertinami tikrąja verte, juos sudaro trumpalaikiai ir ilgalaikiai indėliai eurais. Siekiant supaprastinti vertinimą, indėlių rinkos vertė yra laikoma lygia jų buhalterinei vertei (pagrindinė suma plius sukauptos palūkanos).

Atgautinos ir gautinos sumos pagal perdraudimo sutartis

Atgautinos ir gautinos sumos pagal perdraudimo sutartis yra susijusios su pagal perdraudimo sutartį gautinomis sumomis, kurios turi būti sumokėtos. Todėl su šios rūšies turtu yra susijusi sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika.

Perdraudikų dalis techninių atidėjiniuose diskontuojama pagal direktyvoje „Mokumas II“ apibrėžtus principus.

Gautinos sumos iš draudimo veiklos ir tarpininkų

Gautinas sumas iš draudimo veiklos ir tarpininkų daugiausia sudaro iš draudėjų gautinos sumos. Tai yra įmokos už esamas draudimo rizikas, kurios nėra sumokėtos.

Pagal direktyvą „Mokumas II“ sudaromame balanse rodomos tik tos iš draudėjų gautinos sumos, kurių mokėjimo terminas jau yra suėjęs, kadangi pagal direktyvą iš draudėjų gautinos sumos yra atidėjinių įmokoms dalis. Gautinos sumos yra pakoreguotos atidėjinių blogoms skoloms, todėl likutinė su šiuo turtu susijusi rizika yra nereikšminga.

Gautinos lėšos (iš kitos, ne draudimo veiklos)

Šį straipsnį daugiausia sudaro gautinas pelno mokestis ir sumos, gautinos pagal žalų administravimo sutartis su kitomis draudimo įmonėmis.

Pinigai ir pinigų ekvivalentai

Pinigai ir pinigų ekvivalentai yra daugiausia likvidūs banko sąskaitų likučiai.

Kitas turtas

Kitą turtą daugiausia sudaro išankstiniai mokėjimai tiekėjams. Pagal direktyvą „Mokumas II“ sudaromame balanse atidėtosios sąnaudos nepripažįstamos, nes jos neturi rinkos vertės.

Nuomos sutartys

Bendrovė nėra sudariusi jokių finansinės nuomos sutarčių.

Nebalansinis turtas

Bendrovė neturi jokio reikšmingo nebalansinio turto.

D.2 Techniniai atidėjiniai

Bendrovė skaičiuoja techninius atidėjinius, atsižvelgdama į visus savo įsipareigojimus pagal draudimo ir perdraudimo sutartis. Techninių atidėjinių vertė privalo atitikti sumą, kurią Bendrovė privalėtų sumokėti nedelsdama perleisdama teises ir pareigas pagal draudimo ir perdraudimo sutartis kitai draudimo ar perdraudimo įmonei. Techninių atidėjinių vertė yra lygi tiksliausio įverčio ir rizikos maržos sumai. Draudimo įmonė tiksliausią įvertį ir rizikos maržą apskaičiuoja atskirai.

Tiksliausias įvertis atitinka tikėtinus būsimousių pinigų srautus, atsižvelgiant į pinigų laiko vertę (tikėtinų būsimų pinigų srautų dabartinę vertę), taikant atitinkamą nerizikingų palūkanų normų kreivę. Rizikos marža yra lygi tokiam dydžiui, kad būtų užtikrinta, jog techniniai atidėjiniai bus lygūs sumai, kurios iš Bendrovės būtų reikalaujama siekiant perimti ir įvykdyti draudimo bei perdraudimo įsipareigojimus.

Atidėjiniai mokumo nustatymo tikslais skiriasi nuo atidėjinių, skirtų Bendrovės finansinės būklės ataskaitoms dėl skirtingų reikalavimų jų sudarymui. Toliau trumpai paaiškinti pagrindiniai skirtumai.

Pagal direktyvą „Mokumas II“ Bendrovės techniniai atidėjiniai apskaičiuojami kaip atidėjinių numatomiems mokėjimams, atidėjinių įmokoms ir rizikos maržos suma. Atidėjinių, skirtų finansinėms ataskaitoms sudaryti, apskaičiavimo tvarką tvirtina Lietuvos Banko nutarimas. Pagal šį nutarimą, Bendrovė sudaro perkeltų įmokų, numatomų išmokėjimų, draudimo įmokų grąžinimo, nepasibaigusios rizikos ir kitų finansinių įsipareigojimų techninius atidėjinius, kurių savo prasme ir sudarymo tikslais negalima vienareikšmiškai sutapatinti su atidėjinais mokumo nustatymo tikslais.

Mokumo nustatymo tikslu sudaromas tiksliausio įverčio atidėjinių numatomiems mokėjimams sutampa su numatomų

išmokėjimų techniniu atidėjiniu finansinėms ataskaitoms, išskyrus tai, kad finansinėse ataskaitose atidėjiny nėra diskontuojamas. Tačiau mokumo tikslu sudaromas tiksliausio įverčio įmokų atidėjiny ir rizikos marža neturi savo vienodo atitiktens. Iš dalies įmokų atidėjinių galima tapatinti su perkeltu

įmokų ir nepasibaigusios rizikos techninių atidėjinių suma, bet būsimo pelno pripažinimo skirtumas tarp atidėjinių mokumo tikslu ir techninių atidėjinių finansinėms ataskaitoms yra pagrindinė priežastis, kodėl šie atidėjiniai skiriasi skaitine verte.

	Finansinei būklei	Mokumo tikslu	Skirtumas
Atidėjiny numatomiems mokėjimams	57 658	57 820	(162)
Atidėjiny įmokoms	48 616	28 782	19 834
Nepasibaigusios rizikos techninis atidėjiny	4 039	0	4 039
Rizikos marža	0	2 914	(2 914)
Atidėjiniai iš viso	110 313	89 516	20 797

18 lentelė. Techniniai atidėjiniai mokumo nustatymo tikslams ir pagal apskaitos principus, tūkst. Eurų

Lentelėje žemiau parodyti atidėjinių mokumo nustatymo tikslais pokyčiai lyginant su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu:

	2016	2017	Skirtumas
Atidėjiny numatomiems mokėjimams	57 736	57 820	84
Atidėjiny įmokoms	26 048	28 782	2 734
Rizikos marža	2 834	2 914	80
Atidėjiniai iš viso	86 618	89 516	2 898

19 lentelė. Atidėjinių dydžių pokyčiai, tūkst. Eurų

2017 metais Bendrovėje buvo atnaujinta atidėjinių skaičiavimo metodika, tačiau lyginant su praėjusiais ataskaitiniais metais, neįvyko jokių reikšmingų skaičiavimo prielaidų pokyčių.

Pagrindinis atnaujinimo tikslas buvo skirtas suvienodinti sujungtų bendrovių metodikas, dėl kurio nežymiai padidėjo numatomų žalių suregulavimo sąnaudų dalis numatomų išmokėjimų atidėjinyje. Skirtumas tarp 2016 ir 2017 metų įmokų atidėjinio sąlygotas bendru portfelio augimu ir nuostolingumo prielaidų pokyčių kai kuriose draudimo rūšyse.

Jokių kitų su techniniais atidėjinais susijusių koregavimų atlikta nebuvo.

Atkreipiame dėmesį, kad diskontuojant atidėjinius mokumo nustatymo tikslams yra naudojamos nerizikingos palūkanų normų kreivės be svyravimų korekcijos, skelbiamos Europos

draudimo ir profesinių pensijų institucijos interneto puslapyje. Techniniai atidėjiniai nėra apskaičiuojami kaip viena visuma.

Atidėjiny numatomiems mokėjimams

Kaip jau buvo minėta aukščiau, vienintelis skirtumas tarp atidėjinio numatomiems mokėjimams mokumo nustatymo tikslu ir numatomų išmokėjimų techninio atidėjinio finansinėms ataskaitoms yra diskontavimas. Atidėjiny mokumo nustatymo tikslu yra diskontuojamas, o atidėjiny finansinėms ataskaitoms nėra. Išimtis yra rentos forma mokamos žalos, kurioms pritaikyti gyvybės draudimo metodai ir prielaidos, šios žalos yra diskontuojamos žalos dydžio nustatymo momentu ir antrą kartą nėra diskontuojamas atidėjinio sudarymo momentu. Visos kitos prielaidos vertinant atidėjinių mokumo tikslu atitinka atidėjinyje finansinėms ataskaitoms naudojamas prielaidas.

Žemiau pateiktoje lentelėje apžvelgiamas atidėjiny numatomiems mokėjimams pagal atskiras Bendrovės vykdomas draudimo rūšis:

Nr.	Draudimo rūšis	Finansinei būklei	Mokumo tikslu	Skirtumas
1.	Mediciniinių išlaidų draudimas	1 538	1 543	(5)
2.	Pajamų apsaugos draudimas	488	490	(2)
3.	Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	-	-	-
4.	Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	33 354	33 465	(111)
5.	Kitas transporto priemonių draudimas	2 612	2 621	(9)
6.	Jūrų, oro ir sausumos transporto draudimas	270	271	(1)
7.	Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	3 384	3 396	(12)
8.	Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	3 883	3 895	(12)
9.	Kredito ir laidavimo draudimas	2 317	2 325	(8)
10.	Teisinių išlaidų draudimas	-	-	-
11.	Pagalbos draudimas	131	132	(1)
12.	Įvairių finansinių nuostolių draudimas	14	14	-
34.	Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	9 666	9 666	-
	Iš viso	57 658	57 820	(162)

20 lentelė. Atidėjiniai numatomiems mokėjimams mokumo nustatymo tikslu ir finansinės būklės ataskaitoms, tūkst. Eurų

Atidėjinyms numatomiems mokėjimams – tai tiksliausias būsimų išmokų pagal žalas, įvykusias iki atidėjinio formavimo datos imtinai, įvertis. Atidėjinio numatomiems mokėjimams struktūra panaši į Numatomų išmokėjimų techninio atidėjinio struktūrą, kuri susideda iš:

- Praneštų, bet dar nereguliuotų žalų.
- Įvykusių, bet dar nepraneštų žalų.
- Žalų sureguliuavimo sąnaudų sumos.
- Subrogacijos ir regresio tvarka numatomų atgauti sumų.

Praneštų, bet neapmokėtų žalų suma yra ekspertinis žalų administravimo darbuotojų įvertinimas pagal Bendrovėje patvirtintas tvarkas. Įvykusių, bet dar nepraneštų žalų, žalų sureguliuavimo sąnaudų bei subrogacijos ir regresio tvarka numatomų atgauti sumų dydžiai apskaičiuojami naudojant aktuarinius metodus remiantis Bendrovės empiriniais duomenimis.

Atidėjinio dalis, skirta įvykusioms, bet dar nepraneštomis žalomis, įvertinama naudojant šiuos pagrindinius statistikos metodus:

- „Chain-Ladder“ metodas, kuris naudoja istorinius žalų pokyčių per tam tikrus laiko periodus duomenis, taip įvertindamas vidutinę vėluojančių ir nepakankamai įvertintų žalų dalį, kuri ir yra tiesiškai taikoma ateities prognozei.
- Draudiminio nuostolingumo metodas (pvz., „Bornhuetter-Ferguson“ ar „Cape Cod“), kuris būsimiems mokėjimams apskaičiuoti naudoja vėlavimo koeficientų kaip „Chain-Ladder“ metode ir Bendrovės nuostolingumo prognozes.
- Draudimo rūšims, neturinčioms pakankamai statistinių duomenų, įvykusių, bet nepraneštų žalų suma įvertinama padidinus 5% esamą nuostolingumo dydį paskutiniams 4-riems ketvirčiams.

Numatomų mokėjimų atidėjiniui apskaičiuoti naudojami metodai priklauso nuo draudimo rūšies, pasirinkto laikotarpio, turimų duomenų kiekio ir kokybės. Sudarant atidėjinių numatomiems mokėjimams naudojami jau išmokėtų žalų duomenys, žinomų praneštų žalų duomenys, istoriniai vidutinių žalų duomenys bei žinomo žalų kiekio duomenys. Duomenų naudojimo laikotarpis taip pat priklauso nuo atitinkamos draudimo rūšies, žalomis, kurių administravimo periodas yra gana ilgas, naudojami 8 metų istoriniai duomenys, likusioms 6 metų istoriniai duomenys. Naudojami parametrai pasirenkami remiantis istoriniais duomenimis kartu su verslo įžvalgomis ir ekspertų sprendimais dėl modeliuojamos veiklos srities. Kadangi kainodara, suteikiama draudimo apsauga ir žalos atlyginimo tvarka skiriasi pagal vykdomos veiklos šalį, kurioje Bendrovė teikia draudimo paslaugas, atidėjiniai numatomiems mokėjimams formuojami atskirai kiekvienai šaliai.

Įvykusių, praneštų ir nepraneštų, tačiau dar nereguliuotų žalų administravimui reikalingos sumos vertinamos Niujorko metodu. Šis metodas remiasi prielaida, kad numatomos žalų sureguliuavimo išlaidos gali būti apskaičiuotos tokia pačia procentine dalimi kaip ir ankstesniuose perioduose lyginant su apmokėtų žalų suma. Taip pat prielaida remiasi, kad dalis žalų sureguliuavimo sąnaudų yra patiriamos žalos registravimo metu, kai draudėjas ar nukentėjusysis praneša apie draudimo įvykio aplinkybes ir žalų administravimo ekspertas pagal jas įvertina galimą nuostolio sumą. Daroma prielaida, kad vidutinė santykinė šių žalų sureguliuavimo sąnaudų ir apmokėtų žalų dalis bus lygiai tokia pat dalimi patirta administruojant likusias

nesureguliuotas žalas. Šie santykiniai žalų sureguliuavimo sąnaudų ir apmokėtų žalų koeficientai apskaičiuojami naudojant paskutinių 3 metų duomenis.

Numatomos subrogacijos ar regresio tvarka atgauti sumos apskaičiuojamos darant panašią prielaidą, kaip ir žalų sureguliuavimo sąnaudų atveju, tiksliau, vidutiniškai Bendrovė atgaus panašią sumą kaip ir ankstesniais periodais lyginant su apmokėtų žalų suma. Įvertinamas vidutinis subrogacijos ir regresio tvarka atgautų sumų ir apmokėtų žalų santykis, kuris pritaikomas įvykusioms, praneštomis ir nepraneštomis, dar neapmokėtomis žalomis. Skirtingai nuo žalų sureguliuavimo sąnaudų, Panašiai, kaip žalų sureguliuavimo koeficientų atveju, šis santykis apskaičiuojamas remiantis pastarųjų 3 metų statistika.

Rentos forma apmokamos žalos, kurioms pritaikyti gyvybės draudimo metodai ir prielaidos (pavyzdžiui, mirtingumas ir vidutinė gyvenimo trukmė), išskiriamos į atskirą gyvybės draudimo pogrupį, tačiau visi kiti metodai ir prielaidos, taikomos numatomos žalų sureguliuavimo sąnaudų sumos ar pagal subrogacijos ir regresio tvarką atgautinoms sumos apskaičiavimui, naudojamos tokios pačios kaip ir ne gyvybės draudimo įsipareigojimams. Šių žalų būsimų mokėjimų suma laikoma dabartinė visų būsimų mokėjimų vertė, diskontuota atidėjinio sudarymo momentui.

Pinigų srautų pasiskirstymas laike grindžiamas apmokėtų žalų pasiskirstymu per pastaruosius 6 metus. Atidėjinio mokumo nustatymo tikslu visi pinigų srautai yra diskontuojami naudojant Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos nustatytą diskontavimo kreivę.

Taikyti atidėjinių vertinimo metodai yra rinkoje plačiai naudojami; tokie metodai laikomi atitinkančiais Bendrovės prisiimamos rizikos pobūdį, jos mastą ir sudėtingumą. Šiuo metu nėra žinoma apie jokių reikšmingų duomenų trūkumus. Su duomenimis susijusias vidaus procedūras rekomenduojama patobulinti visiškai automatizuojant visas procedūras be jokio rankinio įsikišimo. Šiuo metu šis tobulinimas yra įgyvendinamas.

Įmokų atidėjinyms

Pagal apskaitos principus atidėjinyms įmokoms finansinėse ataskaitose laikomas perkeltų įmokų techninis atidėjinyms. Šio atidėjinio tikslas išdalinti sudarytų sutarčių pajamas būsimuose perioduose, kurios turėtų dengti sutartyse prisiimtus įsipareigojimus mokėti išmoką per visą sutarties galiojimo laikotarpį. Pasirašytų įmokų dalis nėra mažinama būsimų žalų išlaidomis bei šioms sutartims priskirtomis veiklos sąnaudomis.

Atidėjinyms įmokoms mokumo nustatymo tikslu apskaičiuojamas kaip dabartinė vertė visų būsimų pinigų srautų (gaunamų ir išmokamų), kylančių iš galiojančių sutarčių nepasibaigusios rizikos. Būsimus pinigų srautus sudaro prognozuojami žalų mokėjimai, šių žalų sureguliuavimo išlaidos, atgautinos sumos subrogacijos ir regresio tvarka, administracinės išlaidos, įsigijimo sąnaudos, prognozuojami mokesčiai transporto priemonių draudikų biurui.

Lentelėje žemiau pateikiamas įmokų atidėjinyms finansinės būklės ataskaitoms ir įmokų atidėjinyms mokumo nustatymo tikslu pagal Bendrovės vykdomas draudimo rūšis:

Nr.	Draudimo rūšis	Finansinei būklei	Mokumo tikslu	Skirtumas
1.	Medicininį išlaidų draudimas	5 023	2 616	2 407
2.	Pajamų apsaugos draudimas	1 529	456	1 073
3.	Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	-	-	-
4.	Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	17 682	14 125	3 557
5.	Kitas transporto priemonių draudimas	11 255	6 115	5 140
6.	Jūrų, oro ir sausumos transporto priemonių draudimas	221	116	105
7.	Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	9 551	4 492	5 059
8.	Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	1 814	319	1 495
9.	Kredito ir laidavimo draudimas	873	523	349
10.	Teisinių išlaidų draudimas	-	-	-
11.	Pagalbos draudimas	577	55	522
12.	Įvairių finansinių nuostolių draudimas	91	(36)	127
34.	Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	-	-	-
Iš viso		48 616	28 782	19 834

21 lentelė. Atidėjiniai įmokoms mokumo nustatymo tikslu ir finansinės būklės ataskaitoms, tūkst. Eurų

Taikomi įmokų atidėjinio apskaičiavimo metodai ir prielaidos yra rinkoje plačiai naudojami, šie metodai ir prielaidos laikomi atitinkančiais Bendrovės prisiimamos rizikos pobūdį, jos mastą ir sudėtingumą. Šiuo metu nėra žinoma apie jokių reikšmingus duomenų trūkumus. Su duomenimis susijusias vidaus procedūras rekomenduojama patobulinti visiškai automatizuojant visas procedūras be jokio rankinio įsikišimo. Šiuo metu šis patobulinimas yra įgyvendinamas.

Rizikos marža

Vadovaujantis direktyvoje „Mokumas II“ įtvirtintais principais, techninių atidėjinių vertė lygi tiksliausio įverčio ir rizikos maržos sumai. Atidėjiniams finansinės būklės ataskaitose rizikos marža nėra skaičiuojama.

Rizikos marža yra sąnaudos, susijusios su nuosavų lėšų, kurių suma lygi mokumo kapitalo reikalavimui, būtinam draudimo ir perdraudimo įsipareigojimams įvykdyti per visą jų galiojimo laikotarpį, užtikrinimu. Apskaičiuodama rizikos maržą, Bendrovė įvertina mokumo kapitalo reikalavimą būsimiems metams per visą įsipareigojimų galiojimo laikotarpį. Kapitalo poreikis apskaičiuojamas kaip dabartinės visų būsimų mokumo kapitalo reikalavimų vertės ir kapitalo sąnaudų normos, kuris Europos komisijos priimtame reglamente nustatyta 6%, sandauga.

Lentelėje žemiau pateiktos rizikos maržos sumos pagal draudimo rūšis:

Nr.	Draudimo rūšis	2016	2017	Skirtumas
1.	Medicininį išlaidų draudimas	226	227	1
2.	Pajamų apsaugos draudimas	102	85	(17)
3.	Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	-	-	-
4.	Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	1 149	1 225	76
5.	Kitas transporto priemonių draudimas	514	458	(56)
6.	Jūrų, oro ir sausumos transporto priemonių draudimas	39	31	(8)
7.	Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	455	394	(61)
8.	Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	171	181	10
9.	Kredito ir laidavimo draudimas	93	92	(1)
10.	Teisinių išlaidų draudimas	-	-	-
11.	Pagalbos draudimas	29	108	79
12.	Įvairių finansinių nuostolių draudimas	39	25	(14)
34.	Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	17	90	73
Iš viso		2 834	2 914	80

22 lentelė. Rizikos maržos atidėjiniams mokumo nustatymo tikslu, tūkst. Eurų

Atgautinos sumos pagal perdraudimo sutartis

Bendrovė, norėdama apsisaugoti nuo didelių žalių, kaip rizikos mažinimo priemonę naudoja perdraudimą. Didžioji dauguma perdraudimo sutarčių yra sudarytos 12 mėn. terminui ir yra atnaujinamos nuo kiekvienų metų sausio 1 dienos. Pagal perdraudimo tipą, didžioji dalis perdraudimo sutarčių yra nuostolio perviršio perdraudimo sutartys, kai perdraudžiamas žalos dydis nuo tam tikros ribos (žr. žemiau esančią lentelę su nurodytomis perdraudimo ribomis), ir tik Laidavimo draudimo rūšies sutartys yra perdraustos proporcinio perdraudimo sutartimi, kai Bendrovė pasidalina kiekvieną riziką su perdraudiku proporcingai – 60% tenka Bendrovės įsipareigojimams ir 40% dengia perdraudikas.

Draudimo rūšis	Bendrovės dalis
Medicininis išlaidų ir pajamų apsaugos draudimas	75 000
Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	100 000
Jūrų, oro ir sausumos transporto draudimas	100 000
Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	200 000
Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	100 000

23 lentelė. Perdraudimo limitai nuostolio perviršio perdraudimo sutartyse, Eurais

Perdraudikų techniniai atidėjiniai skaičiuojami naudojant lygiai tokias pačias prielaidas kaip skaičiuojant bendrą atidėjinių sumą. Pagrindinis skirtumas tarp atidėjinių finansinės būklės ataskaitoms ir mokumo nustatymo tikslu lygiai taip pat yra tik diskontavimas.

Lentelėje žemiau pateikta atgautinų sumų pagal perdraudimo sutartis išskaidymas pagal draudimo rūšis:

Nr.	Draudimo pogrupis	2016	2017	Skirtumas
1.	Medicininis išlaidų draudimas	-	-	-
2.	Pajamų apsaugos draudimas	-	-	-
3.	Nelaimingų atsitikimų darbe draudimas	-	-	-
4.	Motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas	7 020	7 707	687
5.	Kitas transporto priemonių draudimas	0	0	0
6.	Jūrų, oro ir sausumos transporto priemonių draudimas	-	-	-
7.	Draudimas nuo gaisro ir kitos žalos, padarytos turtui	66	322	256
8.	Bendrosios civilinės atsakomybės draudimas	478	543	65
9.	Kredito ir laidavimo draudimas	406	864	458
10.	Teisinių išlaidų draudimas	-	-	-
11.	Pagalbos draudimas	-	-	-
12.	Įvairių finansinių nuostolių draudimas	-	-	-
34.	Anuitetai pagal ne gyvybės draudimo sutartis	2 540	3 177	637
	Iš viso	10 510	12 614	2 104

24 lentelė. Atgautinų sumų pagal perdraudimo sutartis išskaidymas pagal draudimo rūšis, tūkst. Eurų

Netikrumas dėl techninių atidėjinių

Visi techninių atidėjinių skaičiavimai yra susiję su tam tikru netikrumu. Toks netikrumas gali atsirasti dėl modelio pasirinkimo ar atsitiktinių modelyje naudojamų dydžių, ar parametru vertinimų. Tokiems netikrumams kiekybiškai įvertinti

„Gjensidige“ grupė naudoja vidaus modelį. Tačiau Bendrovės lygiu šis modelis nėra taikomas.

D.3 Kiti įsipareigojimai

Kitų, nei techniniai atidėjiniai įsipareigojimų vertinimas pagal „Mokumas II“ direktyvą iš esmės atitinka TFAS apskaitos standartuose apibrėžtą „tikrosios vertės“ metodą.

Per ataskaitinį laikotarpį nebuvo jokių reikšmingų pakeitimų įsipareigojimų pripažinimo ir vertinimo metoduose bei naudojamuose įverčiuose.

Lentelėje žemiau parodyti skirtumai tarp kitų įsipareigojimų vertinimo pagal direktyvą „Mokumas II“ ir pagal apskaitos vertinimo taisykles:

Straipsniai	2016			2017		
	Apskaitos (TFAS)	Direktyva „Mokumas II“	Skirtumas	Apskaitos (TFAS)	Direktyva „Mokumas II“	Skirtumas
Atidėjiniai, išskyrus techninius atidėjinius	1 643	1 643	-	491	491	-
Atidėtojo mokesčio įsipareigojimai	-	-	-	-	-	-
Mokėtinios sumos pagal draudimo sutartis ir tarpininkams	7 721	7 721	-	10 345	10 345	-
Mokėtinios sumos pagal perdraudimo sutartis	499	499	-	206	206	-
Mokėtinios sumos (kita, ne draudimo veikla)	1 782	1 782	-	1 192	1 192	-
Subordinuoti įsipareigojimai	-	-	-	-	-	-
Kiti įsipareigojimai, neparodyti kituose straipsniuose	6 461	6 411	(50)	4 651	4 532	(119)
Iš viso	18 106	18 056	(50)	16 885	16 766	(119)

25 lentelė. Įsipareigojimai pagal direktyvą „Mokumas II“ ir pagal apskaitos principus, tūkst. Eur

Atidėjiniai, išskyrus techninius atidėjinius

Ši suma yra susijusi su restruktūrizavimo išlaidomis ir yra vienodai įvertinta pagal įstatymus sudarytoje bei pagal direktyvą „Mokumas II“ sudarytoje balanso ataskaitose. Tikimasi, kad šie įsipareigojimai bus įvykdyti per ateinančius metus. Neapibrėžtumai laikomi nedideliais.

Atidėtojo mokesčio įsipareigojimai

Kaip jau buvo minėta D.1 skyriuje, Bendrovė yra patyrusi reikšmingus mokesčius nuostolius, kurie gali būti perkeltami į kitus metus neribotą laikotarpį. Atsižvelgiant į nesena mokesčių nuostolių istoriją, dėl kurios gali būti apribotos galimybės panaudoti atidėtojo mokesčio turtą, pagal apskaitos principus ir pagal direktyvą

„Mokumas II“ sudaromuose balansuose pripažinta tik nedidelė tokių nuostolių dalis.

Aukščiau aprašyti mokesčiai nuostoliai yra pakankami visiškai padengti galimus atidėto mokesčio įsipareigojimus, atsiradusius dėl pagal apskaitos principus, arba pagal „Mokumas II“ direktyvą apskaičiuotų laikinųjų skirtumų, todėl balanse atidėtojo mokesčio įsipareigojimai nėra pripažinti.

Draudimas ir tarpininkams mokėtinios sumos

Šį straipsnį sudaro įvairios skolos draudėjams. Pavyzdžiui, išankstiniai mokėjimai, gauti iš draudėjų pagal dar neįsigaliojusius draudimo polisus, arba draudimo tarpininkams mokėtiniai komisiniai mokesčiai. Tokios sumos numatytos išmokėti per trumpą laikotarpį ir su labai nedidele rizika. Šios sumos pagal apskaitos standartus sudarytame ir direktyvos „Mokumas II“ balanse sutampa.

Mokėtinios sumos pagal perdraudimo sutartis

Sumas, mokėtinias pagal perdraudimo sutartis, sudaro grynosios įmokos pagal perdraudimo sutartis, atėmus komisinius ir patirtas žalias, kurios turės būti atlygintos, ir jos sutampa pagal apskaitos principus sudarytame balanse ir pagal direktyvą „Mokumas II“ sudarytame balanse. Tokios sumos numatytos išmokėti per trumpą laikotarpį ir su labai nedidele rizika.

Mokėtinios lėšos (iš kitos, ne draudimo veiklos)

Šiame straipsnyje nurodyti įvairūs veiklos įsipareigojimai tiekėjams, darbuotojams ir valstybės institucijoms. Tokios sumos numatytos išmokėti per vienerius metus ir su nedidele rizika. Sumos sutampa pagal apskaitos principus sudarytame balanse ir pagal direktyvą „Mokumas II“ sudarytame balanse.

Subordinuoti įsipareigojimai

2017 m. ir 2016 m. Bendrovė subordinuotų įsipareigojimų neturėjo.

Kiti įsipareigojimai, neparodyti kituose straipsniuose

Pagal apskaitos principus sudaromame balanse šį straipsnį sudaro sukaupti pardavimo komisiniai ir kitos sukauptos sąnaudos, įskaitant atidėtus komisinius mokesčius pagal perdraudimo sutartis.

„Mokumas II“ balanso ataskaitoje šis straipsnis įvertintas 119 tūkst. EUR (2016 m. - 50 tūkst. EUR) mažesne suma dėl išimtų atidėtų komisinių mokesčių pagal perdraudimo sutartis, nes atidėtosios pajamos negeneruoja neigiamų pinigų srautų.

Nuomos sutartys

Bendrovė nėra sudariusi jokių finansinės nuomos sutarčių. Tačiau Bendrovė yra sudariusi kelias veiklos nuomos sutartis. Pagrindinės sutartys yra sudarytos dėl turto nuomos pagrindinei buveinei ir regioniniams biurams. Kitos veiklos nuomos sutartys sudarytos dėl automobilių nuomos, IT kompiuterinės įrangos, kopijavimo aparatų ir kt.

Nebalansiniai įsipareigojimai

Ataskaitos sudarymo dieną Bendrovė neturi jokių reikšmingų nebalansinių įsipareigojimų.

Su kitais įsipareigojimais susijęs netikrumas

Pagal direktyvą „Mokumas II“ sudarytoje balanso ataskaitoje yra tam tikrų su kitų įsipareigojimų įvertinimu susijusių neapibrėžtumų.

Į „Kitų įsipareigojimų“ straipsnį įtrauktos sumos apskaičiuojamos vadovaujantis TFAS vertinimo principais. Įvertinimų neapibrėžtumai yra daugiausia susiję su sukauptais ir atidėjiniais bei bendroju atveju nėra reikšmingi.

D.4 Alternatyvūs vertinimo metodai

Pagal direktyvą „Mokumas II“ sudarytame balanse turtas ir įsipareigojimai vertinami rinkos verte, nustatyta vadovaujantis direktyvoje „Mokumas II“ įtvirtintais principais. Jokie alternatyvūs vertinimo metodai, kiti, nei apibūdinti pirmiau, nebuvo naudojami.

D.5 Bet kokia kita informacija

Laikoma, kad visa esminė informacija nuodyta aukščiau pateiktuose aprašuose.

E. Kapitalo valdymas

E.1 Nuosavos lėšos

„Gjensidige“ grupės įmonės privalo pritaikyti rizikos poziciją savo kapitalo bazei. Kita vertus, mokumo kapitalas arba nuosavas kapitalas turi savo kainą ir pagrindinis kapitalo valdymo tikslas yra šiuos du aspektus suderinti. Valdydama kapitalą Bendrovė siekia užtikrinti, kad susidarius nepalankioms sąlygoms turimas kapitalas leistų išvengti finansinių sunkumų ir kad Bendrovės kapitalas būtų naudojamas kaip galima efektyviau.

Kapitalo valdymo reikalavimai yra apibrėžti Kapitalo valdymo politikoje, kurioje aprašyta kapitalo valdymo strategija, kapitalo

nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai. Yra nustatytos raudona (aukšta), geltona (vidutinė) ir žalia (maža) rizikos zonos bei veiksmai kurių reikia imtis kapitalo būklei patekus į geltoną arba raudoną zonas.

Grupės ORSA politika patvirtinta Bendrovės valdybos apibrėžia reikalavimus ORSA procesams, kurie įvertina riziką ir būsimą kapitalo poreikį. ORSA derinamas su planavimo procesu (vadovybės prognoze) ir planavimo laikotarpiu, kuris apima einamuosius ir keturis ateinančius metus.

Per ataskaitinį laikotarpį Bendrovėje neįvyko jokių reikšmingų kapitalo strategijos pakeitimų.

Lentelėje žemiau parodyta bendra turima nuosavų lėšų suma, tinkama mokumo kapitalo reikalavimo padengimui (tūkst. EUR)

	2016	2017	Pokytis
1 lygis	41 544	37 621	(3 923)
<i>Įstatinis kapitalas (bendra išleistų akcijų suma)</i>	<i>47 184</i>	<i>47 184</i>	<i>-</i>
<i>Akcijų priedai susiję su įstatiniu kapitalu</i>	<i>12 454</i>	<i>12 454</i>	<i>-</i>
<i>Suderinimo rezervas</i>	<i>(18 094)</i>	<i>(22 017)</i>	<i>(3 923)</i>
<i>Apribotas 1 lygio kapitalas</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
2 lygis	-	-	-
3 lygis	607	400	(207)
<i>Atidėtieji mokesčiai</i>	<i>607</i>	<i>400</i>	<i>(207)</i>
Bendra nuosavų lėšų suma, tinkama mokumo kapitalo reikalavimui padengti	42 151	38 021	(4 130)

26 lentelė. Bendra nuosavų lėšų suma, tinkama mokumo kapitalo reikalavimo padengimui (tūkst. EUR)

Kaip galima matyti iš lentelės, didžioji Bendrovės turimo kapitalo dalis yra 1 lygio kapitalas, kuris laikomas geriausios kokybės kapitalu. 1 lygio kapitalą sudaro įstatinis kapitalas, akcijų priedai ir suderinimo rezervas. Tokios rūšies kapitalas gali būti iš karto panaudotas.

Ataskaitos sudarymo dieną Bendrovė neturėjo 2 lygiui priskiriamo kapitalo, ir vienintelis 3 lygio kapitalo elementas buvo atidėtojo mokesčio turtas. 3 pakopos kapitalui taikomi apribojimai, kadangi toks kapitalas gali padengti ne daugiau nei 15 % mokumo kapitalo reikalavimo ir Bendrovė šį reikalavimą vykdydė tiek 2017 m., tiek 2016 m. 1 pakopos kapitalui jokie apribojimai netaikomi.

Suderinimo rezervą sudaro įsipareigojimus viršijanti turto suma 38 021 tūkst. EUR (2016 m. – 42 151 tūkst. EUR), sumažinta bendra kitų pagrindinių nuosavų lėšų elementų suma lygia 60 038 tūkst. EUR (2016 m. – 60 245 tūkst. EUR).

Kapitalo būklės pokyčiai 2017 m. buvo susiję su Bendrovės veiklos rezultatais, kitų reikšmingų pokyčių nebuvo.

Lentelėje žemiau parodyta bendra tinkamų nuosavų lėšų suma, kuria galima dengti minimalaus kapitalo reikalavimą (tūkst. EUR):

	2016	2017	Pokytis
1 lygis	41 544	37 621	(3 923)
2 lygis	-	-	-
3 lygis	-	-	-
Pagrindinių nuosavų lėšų suma, tinkama minimalaus kapitalo reikalavimui padengti	41 544	37 621	(3 923)

27 lentelė. Bendra nuosavų lėšų suma, tinkama minimalaus mokumo kapitalo reikalavimui padengti, tūkst. Eurų

Yra nemažai skirtumų tarp vertinimo pagal apskaitos principus ir vertinimo pagal direktyvoje „Mokumas II“ įtvirtintus principus, kurie buvo išsamiai paaiškinti D skyriuje. Žemiau esančioje lentelėje parodytas perėjimas nuo finansinėse ataskaitose

pateikiamo nuosavo kapitalo prie mokumo įvertinimo tikslais apskaičiuojamo įsipareigojimus viršijančio turto dydžio:

	2016	2017
Nuosavas kapitalas laikotarpio pabaigoje pagal TFAS	42 759	41 973
Retrospektyvus 2016 m. nuosavo kapitalo koregavimas	387	-
Nematerialusis turtas	(4 396)	(4 139)
Iki išpirkimo laikomų obligacijų tikrosios vertės koregavimas	1 556	345
Techniniai atidėjiniai	28 757	20 797
Atgautinos sumos pagal perdraudimo sutartis	(474)	(308)
Nepareikalautos gautinos sumos	(14 104)	(10 480)
Atidėtosios išlaidos, įskaitant atidėtąsias įsigijimo sąnaudas	(11 677)	(10 286)
Atidėtųjų mokesčių turtas	(707)	-
Atidėti komisiniai mokesčiai pagal perdraudimo sutartis	50	119
Įsipareigojimus viršijantis turtas pagal direktyvą „Mokumas II“	42 151	38 021
Nuosavos lėšos tinkamos mokumo kapitalo reikalavimui padengti	42 151	38 021

28 lentelė. Finansinėse ataskaitose parodyto nuosavo kapitalo sąsaja su mokumui nustatyti apskaičiuotos įsipareigojimus viršijančio turto vertės, tūkst. Eurų.

Jokios pereinamojo laikotarpio priemonės nebuvo netaikomos, Bendrovė neturėjo papildomų nuosavų lėšų. Išskaitymų iš nuosavų lėšų nebuvo taikomi.

Nėra jokių reikšmingų apribojimų, taikomų nuosavų lėšų pakeičiamumui ar perleidžiamumui Bendrovėje.

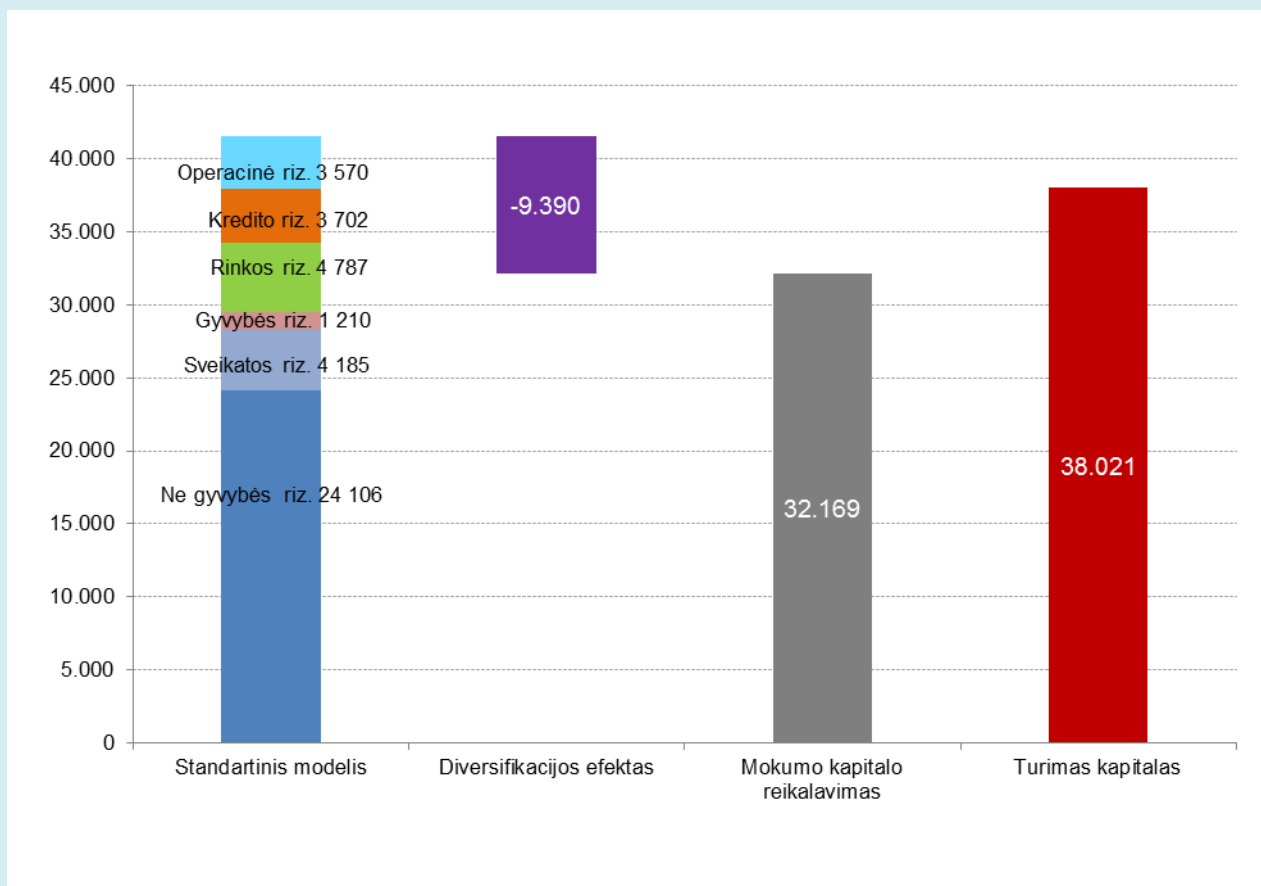
Už 2017 finansinius metus dividendų mokėti Bendrovė nenumato (už 2016 m. dividendai taip pat nebuvo mokami).

E.2 Mokumo kapitalo reikalavimas ir minimalaus kapitalo reikalavimas

Vadovaujantis galiojančiu teisiniu kapitalui taikomu reikalavimu, Bendrovei taikomas kapitalo reikalavimas apskaičiuojamas pagal standartinę formulę. Be mokumo kapitalo reikalavimo, nustatomas minimalus kapitalo lygis. Pastarasis vadinamas minimalaus kapitalo reikalavimu. Jeigu Bendrovės kapitalas tampa mažesnis nei minimalus kapitalo lygis, Bendrovei bus draudžiama tęsti bet kokią veiklą.

Svarbiausios rizikos, su kuriomis susiduria Bendrovė, yra draudimo veiklos, rinkos ir kredito rizikos. Ne gyvybės, sveikatos ir gyvybės draudimo rizika yra daugiausia susijusi su netikrumu dėl draudimo veiklos rezultatų kitais metais (įmokų rizika) ir rizika, kad atidėjiniai numatomiems mokėjimams bus nepakankami (rezervų rizika). Rinkos rizika susijusi su nuostolių arba nepalankių finansinės padėties pokyčių rizika, atsirandančia tiesiogiai ar netiesiogiai dėl turto, įsipareigojimų ir finansinių priemonių rinkos kainų lygio ir jų kintamumo svyravimo. Kredito rizika daugiausiai susijusi su nuostolių arba nepalankių finansinės padėties pokyčių rizika dėl vertybinių popierių emitentų, sandorio šalių ir visų skolininkų, darančių poveikį Bendrovei, mokumo būklės pokyčių, pasireiškianti kaip sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo rizika. Nemažą įtaką kapitalo reikalavimo dydžiui taip pat turi ir operacinė rizika. Taip pat būtina įsivertinti diversifikaciją, nes visi rizikos veiksniai neįvyks vienu metu.

Žemiau paveikslėlyje parodyta mokumo kapitalo reikalavimo struktūra 2017 metų gruodžio 31 dienai:

4 pav. ADB „Gjensidige“ kapitalo reikalavimas, apskaičiuotas pagal standartinę formulę.

- Mokumo kapitalo reikalavimas padidėjo nuo 30,6 mln. Eurų 2016 metų pabaigoje iki 32,2 mln. Eurų 2017 metų pabaigoje.
- Minimalus kapitalo reikalavimas taip pat apskaičiuojamas pagal direktyvoje „Mokumas II“ nustatytus reikalavimus – tai yra minimalus įmonei vykdyti veiklą reikalingas kapitalas.
- Panašiai kaip ir mokumo kapitalo reikalavimas, minimalus kapitalo reikalavimas taip pat išaugo nuo 13,8 mln. Eurų 2016 metų pabaigoje iki 14,5 mln. Eurų 2017 metų pabaigoje.

Apskaičiuojant mokumo kapitalo reikalavimą ir minimalaus kapitalo reikalavimą, nebuvo naudojami jokie atskirai

Bendrovei būdingi parametrai, tačiau buvo taikyti keli leidžiami supaprastinimai gyvybės draudimo modulyje. Rentos forma apmokamoms žaloms, kurioms taikomos gyvybės draudimo prielaidos ir metodai, daugiausiai motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo rūšyje, pritaikyti ilgaamžiškumo ir tikslinimo rizikos vertinimo supaprastintos formulės, apibrėžtos Europos komisijos

priimtame reglamente. Tikslus šių rizikų apskaičiavimas reikalautų neproporcingai daug laiko ir pastangų, o kadangi rizika yra ribota, vadovaujantis proporcingumo principais pritaikyti supaprastinimai.

Žemiau lentelėje pateikiami apibendrinti Bendrovės kapitalizacijos duomenys 2017 metų gruodžio 31 dienai:

Kapitalo būklė, tūkst. EUR	Turimas kapitalas	Kapitalo reikalavimas	Perteklius	Mokumo atsarga, %
Mokumo kapitalo reikalavimas	38 021	32 169	5 852	118 %
Minimalaus kapitalo reikalavimas	37 621	14 476	23 145	260 %

29 lentelė. Mokumo kapitalo būklė, tūkst. Eurų.

E.3 Nuosavybės vertybinių popierių rizikos submodulio, pagrįsto įsipareigojimų trukme, naudojimas mokumo kapitalo reikalavimui apskaičiuoti

Bendrovės mokumo kapitalo reikalavimui apskaičiuoti nuosavybės vertybinių popierių rizikos submodulis, pagrįstas įsipareigojimų trukme netaikomas.

E.4 Skirtumas tarp standartinės formulės ir bet kokio naudojamo vidaus modelio

Mokumo kapitalo reikalavimui apskaičiuoti Bendrovė naudoja standartinę direktyvoje „Mokumas II“ apibrėžtą modelį. Dėl šios priežasties šiuo metu nėra nustatyta jokių skirtumų tarp standartinės formulės ir vidaus modelio.

E.5 Neatitiktis minimalaus kapitalo reikalavimui ir mokumo kapitalo reikalavimui

Bendrovė atitinka tiek minimalaus kapitalo reikalavimą, tiek mokymo kapitalo reikalavimą. Laikoma, kad šioje ataskaitoje pateikta visa esminė su mokumo būkle susijusi informacija. Viešai skelbiama informacija atitinka priežiūros institucijai pateiktą informaciją

E.6 Bet kokia kita informacija

Laikoma, kad šioje ataskaitoje pateikta visa esminė su mokumo būkle susijusi informacija. Viešai skelbiama informacija atitinka priežiūros institucijai pateiktą informaciją.

„Gjensidige“ yra viena didžiausių draudimo grupių Šiaurės šalyse, listinguojama Oslo vertybinių popierių biržoje. Grupės įmonėse Norvegijoje, Danijoje, Švedijoje, Baltijos šalyse dirba 3 800 žmonių. Norvegijoje bendrovė dar teikia bankininkystės,

ADB „Gjensidige“

Žalgirio g. 90

LT-09303 Vilnius